

Begroting 2025

15 november 2024

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	4
Voorwoord	6
Hoofdpijnen	7
Vertrekpunt	8
Ambitie: uitvoering en samenwerking.....	9
Financiën.....	11
Leeswijzer.....	16
Programma 1 Voor en van iedereen	18
1.1. Gezondheid	19
1.2. Sport & bewegen.....	20
1.3. Welzijn.....	22
1.4. Maatschappelijke & culturele voorzieningen.....	24
Programma 2 Kansrijk opgroeien.....	28
2.1. Jeugdbeleid	29
2.2. Jeugdzorg.....	30
2.3. Onderwijs & onderwijshuisvesting	31
Programma 3 Passend wonen in een groene omgeving.....	36
3.1. Wonen	37
3.2. Buitenruimte & leefomgeving.....	38
3.3. Duurzaamheid	41
3.4. Ruimtelijke ontwikkeling	43
Programma 4 Economisch vitaal en bereikbaar.....	50
4.1. Economie.....	51
4.2. Toerisme & cultureel erfgoed.....	53
4.3. Werk & inkomen	55
4.4. Mobiliteit	57
Programma 5 Duidelijke en transparante dienstverlening	62
5.1. Dienstverlening & communicatie	63
5.2. Veiligheid & handhaving.....	64
5.3. Bestuur & organisatie	66
5.4. Bestuurlijke samenwerking.....	67

Programma 6 Financieel gezond	70
6.1. Financiën	71
6.2. Vastgoed	72
6.3. Grondbeleid	73
6.4. Belastingen	74
Financiële begroting.....	77
Financiële recapitulatie programma's.....	78
Overzicht incidentele baten en lasten.....	79
Balans	82
Financiële positie	88
Paragrafen.....	89
Paragraaf Lokale heffingen	90
Paragraaf Weerstandvermogen en risicobeheersing	100
Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen	109
Paragraaf Financiering	117
Paragraaf Bedrijfsvoering	122
Paragraaf Verbonden partijen	126
Paragraaf Grondbeleid	142
Bijlagen.....	144
Bijlage 1 Overzicht investeringen.....	145
Bijlage 2 Taakvelden	146
Bijlage 3 Indicatoren.....	149

Voorwoord

Voorwoord

Ik begin dit voorwoord graag met een positief geluid. In de begroting voor 2025 zetten we onze eerder ingezette koers door. We kunnen en gaan door met het werken aan onze ambities uit het college uitvoeringsprogramma, terwijl we tegelijk de begroting sluitend hebben gekregen. Zónder ingrijpende keuzes of lastenverzwaringen. Dat is een mooi resultaat!

Echter, we hebben daarbij ook een forse onttrekking aan de Algemene Reserve moeten doen en, vooruitkijkend naar de toekomst, constateer ik ook dat vanaf volgend jaar ons financiële plaatje er heel anders uit ziet. De consequentie van de keuze is dat de begroting nu sluitend is, maar dat de benodigde ingreep in de toekomst naar verwachting groter zal zijn. Dat brengt het uitvoeren van de motie 24-55 'Aanpassen begroting' in een ander perspectief. Zoals bekend, krijgen alle gemeenten vanaf 2026 aanzienlijk minder geld uit het gemeentefonds. Hoewel we onder leiding van de VNG als gezamenlijke gemeenten proberen het Rijk op andere gedachten te brengen, moeten we realistisch zijn. We bereiden ons daarom voor op financieel zware tijden. We móeten straks voor de begroting 2026 keuzes maken; stevige keuzes zelfs. Ook de toezichthouder zal ons beoordelen op een structureel en reëel positieve begroting. Dat kan alleen door onze budgetten realistisch te ramen. En we weten dat dat gepaard zal moeten gaan met keuzes in onze ambities en lastenverzwaringen voor onze inwoners. Dat zal niet gemakkelijk worden, maar we gaan ze niet uit de weg. Het is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van het college en de gemeenteraad te komen tot een evenwichtig pakket aan maatregelen. We zullen volgend jaar ook onze inwoners om input vragen over wat zij belangrijk vinden. Want dat helpt ons de juiste keuzes te maken voor onze inwoners.

Kortom, voor nu ben ik blij met deze sluitende begroting voor 2025, waarin het ons is gelukt om voor inwoners en ondernemers te kunnen blijven investeren in een duurzaam, sociaal, veilig en vitaal Gooise Meren. Maar ik beschouw 2025 ook als het laatste jaar waarin we zonder ingrijpende maatregelen voor de inwoners en onze ambities door kunnen. Het jaar 2026 is het begin van een periode waarin de nu gemaakte keuzes niet meer vanzelfsprekend zijn.

Namens het college van burgemeester en wethouders,
Mark Marshall
Wethouder Financiën

Hoofdlijnen

Vertrekpunt

Vertrekpunt

Voorsorteren op financieel onzekere tijd: keuzes maken

Voor het jaar 2025 bieden we een structureel en reëel sluitende begroting aan. Dit is niet vanzelfsprekend, want in de afgelopen jaren werd al duidelijk dat de financiële ruimte door het ravijnjaar en het financieringstekort van het Rijk in 2025 zeer beperkt zou zijn. Gemeenten ontvangen veel minder geld van het Rijk voor het uitvoeren van hun taken. Doordat deze korting op het gemeentefonds in 2025 voor een deel als incidenteel mag worden gezien kunnen we in dit jaar invulling geven aan de door de raad aangenomen motie 'M24-55 Aanpassingen begroting' en een structureel sluitende begroting voor 2025 aanbieden. Hiervoor hebben we, zoals bij de Perspectiefnota 2025 is besloten, een aantal ombuigingen doorgevoerd. De keerzijde is dat ook een forse onttrekking op de Algemene Reserve noodzakelijk is.

In de financiële context van 2025 willen we dit jaar zoveel mogelijk invulling geven aan de ambities uit het coalitieakkoord: investeren in zorg, gezondheid en cultuur, stappen maken op het gebied van klimaat en energie, de woonvoorraad beter afstemmen op de woonbehoeften en uitvoering geven aan onze mobiliteitsvisie. Daarnaast willen we onze reguliere gemeentelijke taken en het bestaande beleid adequaat uitvoeren.

Vanaf 2026 is er te weinig financiële ruimte voor al onze ambities en moeten verdere, duidelijke keuzes worden gemaakt. Tegelijk met de Begroting 2025 stellen wij een proces aan u voor om in aanloop naar de Perspectiefnota 2026 motie M24-55 verder uit te werken. De onderbouwingen die hierbij worden opgeleverd moet de raad in staat stellen om keuzes te maken in de ombuigingen. Bij het opstellen van meerjarig beleid in 2025 zijn we ons bewust van onzekerheid over financiële middelen vanaf 2026, omdat deze keuzes dan nog niet zijn gemaakt.

Door verstandig gebruik te maken van de tijdelijke financiële ruimte blijft Gooise Meren een aantrekkelijke gemeente, waarbij we nadrukkelijk oog houden voor inwoners en ondernemers die het niet makkelijk hebben.

Ambitie: uitvoering en samenwerking

Wat gaan we doen

Wat gaan we doen

Hieronder laten zien welke accenten we de komende periode leggen bij de uitvoering van het coalitieakkoord 'Gooise Meren op koers'. Hierbij zoeken we steeds de juiste balans tussen ons ambitieniveau en de beschikbare ambtelijke capaciteit en andere middelen.

Programma 1 en 2, het sociale domein

In het komende jaar leggen we de focus op onderwijshuisvesting, het vergroten van grip op de uitgaven binnen het sociaal domein en het zo optimaal mogelijk inrichten van het voorveld. Tegelijk ontwikkelen we beleid waarin we de keuzes voor de komende jaren vastleggen.

De aanbevelingen uit de herijking accounthouderschap grote subsidies gaan we toepassen. Door te kijken naar overlap tussen subsidies aan verschillende instanties en naar het type werkzaamheden kunnen mogelijk subsidies worden verlaagd.

In samenwerking met de bibliotheek werken we een concept uit voor realiseren van een third place. De inzet is een multifunctioneel bibliotheek gebouw waarin diverse culturele, maatschappelijke en economische functies samenkomen en kunnen floreren.

Op het terrein van jeugd willen we duurdere en zwaardere externe jeugdzorg voorkomen door zelf ondersteuning te bieden. Dit doen we door een praktijkondersteuner jeugd in te zetten en de versterking van het jeugdteam structureel te maken. Hiermee sluiten we aan bij de landelijke Hervormingsagenda Jeugd en het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming.

Het integraal huisvestingsplan onderwijs voeren we in 2025 uit door renovatie van de Vondelschool te starten en tijdelijke huisvesting in Muiden te creëren. KC de Meerstroom bevindt zich in de uitvoeringsfase. Daarnaast starten 10 projecten in 2025 met de voorbereidende werkzaamheden.

Programma 3 en 4, het fysieke domein

In het fysieke domein liggen er uitdagingen op gebied van wonen en het omgaan met de gevolgen van klimaatverandering. Daarnaast heeft ook het inpassen van parkeren binnen de woon- en openbaar beheeropgaves de aandacht.

In de komende tijd leggen we het accent op het bieden van voldoende passende woonruimte aan onze inwoners. In 2025 stellen we daarom een uitvoeringsprogramma woonvisie op en geven we uitvoering aan de woonzorgvisie en de nieuwe prestatieafspraken over de woningbouwopgave.

Bij het beheer van de openbare ruimte gaan we de beheerplannen herijken. Hierin nemen we de uitdagingen op gebied van klimaatadaptatie mee.

Om de effecten van het duurzaamheidsbeleid te monitoren bieden we vanaf 2025 jaarlijks een voortgangsrapportage aan. We gaan verder met het uitvoeringsprogramma Energietransitie, de Transitievisie Warmte en het uitvoeren van de Regionale Energiestrategie. We helpen inwoners en ondernemers om hun energieverbruik te verlagen en om energiearmoede te voorkomen en we zetten in op een toekomstbestendig, betrouwbaar en duurzaam energiesysteem. Het beleid voor circulaire economie gaan we concreet vorm geven en we ontwikkelen voedselbeleid.

Een eis uit de Omgevingswet is het uitwerken van een Omgevingsplan voor de gehele gemeente. Hier werken we stapsgewijs naar toe, te beginnen met een Omgevingsplanwijziging voor Muiderberg.

Om aan de taakstelling van het Rijk te voldoen wordt het aantal opvangplekken voor Oekraïense vluchtelingen verder verhoogd.

De parkeerketen gaat over het geheel van zaken dat komt kijken bij het reguleren van parkeerplaatsen en loopt van parkeerbeleid tot de organisatie daarvan en met welke technieken en apparatuur. We werken aan modernisering van de keten op basis van de gemaakte keuzes in 2024.

Programma 5 en 6, dienstverlening en specifieke thema's (o.a. veiligheid, vastgoed en grondbeleid)

Binnen deze programma's richten we ons in 2025 op de kwaliteit van de dienstverlening. Hieronder verstaan we ook het goed kunnen uitleggen van onze besluiten. We voeren doorlopend klanttevredenheidsonderzoeken uit en we gaan inwoners/ondernemers beter informeren over de afhandeling van hun (aan)vraag aan de gemeente.

We stellen een participatieverordering op om inwoners duidelijkheid te kunnen geven over hoe zij kunnen meedenken en meedoen aan de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van ons beleid en aan maatschappelijke initiatieven. Verder vindt in 2025 besluitvorming plaats rond de herijking van de visie op

burgerparticipatie.

Via grondbeleid kan de gemeente sturen op de ontwikkelingen in de leefomgeving. De Nota Grondbeleid actualiseren we naar aanleiding van actuele ontwikkelingen op basis van een nog door uw raad vast te stellen discussienota grondbeleid en afwegingskader grond.

Financiën

Financiën

Inleiding

Zowel bij de Begroting 2024 als in de Perspectiefnota 2025 hebben we onze financiële situatie omschreven als op “korte termijn positief, maar een voor de langere termijn zorgelijk perspectief”. Ook de raadsmededeling bij de meicirculaire 2024 kon daar geen positieve boodschap tegenover zetten. Het enige lichtpuntje is dat Rijk en provincies hebben afgesproken dat de eenmalige korting op het gemeentefonds, vanwege de introductie van de nieuwe financieringssystematiek, als een incidentele component mag worden aangemerkt. Dit maakt dat we in beginsel een voor 2025 reëel en structureel sluitende begroting kunnen presenteren, maar wel met een forse onttrekking aan de Algemene Reserve.

Dit laat onverlet dat vanaf 2026 de situatie niet is veranderd. En ook de berichtgeving uit Den Haag geeft geen aanleiding om te verwachten dat we op significante aanvullende compensatie mogen rekenen. Het nieuwe kabinet had al te maken met een financieringstekort, dat bovendien nog eens is versterkt met aanvullende miljardentekorten.

Dit beeld maakt dat er te weinig financiële ruimte is voor alle ambities die we als gemeente hebben en er voor 2026 expliciete keuzes nodig zijn. De uitwerking van de door de raad aangenomen motie 'M24-55 Aanpassingen begroting' moet hier in aanloop naar de Perspectiefnota 2026 meer duidelijkheid over geven. De daarbij te geven onderbouwingen, waaronder een realistische kijk op onze taken, ambities en budgetten, moeten de raad in staat stellen die keuzes te maken.

De tegemoetkoming van Rijk en provincies, inzake het incidentele karakter van de korting uit het gemeentefonds, betekent weliswaar dat de begroting 2025 structureel sluitend is, maar ook dat er een extra beroep op de Algemene Reserve gedaan moet worden om het (incidentele) tekort voor 2025 te dekken. Dit vertaalt zich in slechtere kengetallen en rapportcijfers met betrekking tot onze financiële positie.

Financieel beeld Programmabegroting 2025-2028

In de volgende tabellen laten we stapsgewijs zien hoe het financieel beeld van deze begroting eruit ziet. In tabel 1 starten we met het financieel beeld uit de Perspectiefnota 2025, aangevuld met de aangenomen moties en financieel technische ontwikkelingen bij het uitwerken van de begroting.

In tabel 2 voegen we daar de financiële effecten van onderwerpen vanuit het adagium 'realistisch ramen' aan toe.

In tabel 3 geven we aan welke dekking vervolgens noodzakelijk is.

Tabel 4 toont ten slotte het structureel begrotingssaldo. Dit is het saldo waarop door de provincie, als toezichthouder, het structurele en reële evenwicht van de begroting toetst.

Tabel 1: Geactualiseerd vertrekpunt Financieel beeld bedragen in € x 1.000	Progr	Struct / inc	2025	2026	2027	2028
Saldo Perspectiefnota 2025, incl. amendementen	I		126 V	577 N	1.124 V	298 V
	S		72 V	2.629 N	2.704 N	3.271 N
Saldo Perspectiefnota 2025, incl. amendementen			198 V	3.206 N	1.580 N	2.973 N
<i>Uitvoering moties</i>			905 N	2.300 N	2.300 N	2.250 N
M24-41: geen beperking raadsondersteuning RK en griffie	5	S	90 N	90 N	90 N	90 N
M24-52: stijging parkeertarieven minimaliseren	4	S	870 N	870 N	870 N	870 N
M24-55: structureel bijramen Wmo niet doorvoeren	1	S	800 V	800 V	800 V	800 V
M24-55: structureel bijramen Jeugd niet doorvoeren	2	S	700 V	700 V	700 V	700 V
M24-62: bezuiniging bibliotheek vanaf 2026 inboeken	1	S	50 N	50 N	50 N	
M24-63: stijging OZB tarieven minimaliseren	6	S	1.395 N	2.790 N	2.790 N	2.790 N
<i>Financieel-technische uitgangspunten</i>			1.673 N	1.923 N	2.187 N	2.490 N
Meicirculaire 2024	6	S	2.247 V	857 N	857 N	898 N
Meicirculaire 2024	6	I	2.270 N			
<i>Doorwerking Voortgangsverslag 2024-2</i>						
Onderhoud straatmeubiliar	3	S	50 N	50 N	50 N	50 N
Elektra openbare verlichting	3	S	300 N	300 N	300 N	300 N
Onderhoud Naarderbos na verwerven erfpacht	3	I	236 N	236 N	236 N	236 N
Verkenning cultuurstrip Bussum/strategische huur	4	I	313 N	73 N	73 N	73 N
Implementatie financieel systeem ERPx	6	I	400 N			
<i>Financieel technische mutaties</i>						
Kapitaallasten gymlokalen (CUP)	2	S		150 N	300 N	450 N
Vastgoed huur/erfpacht correcties	6	S	52 N	52 N	52 N	52 N
Salarisbegroting (autonoom en lpo)	6	S	21 N	57 N	32 N	32 N
Effect uitstel investeringen op kapitaallasten	6	S	133 V	239 V	86 V	87 N
Overige mutaties	6	S	411 N	386 N	373 N	313 N
Geactualiseerd vertrekpunt 2025 - 2028	I		3.093 N	886 N	815 V	11 N
	S		713 V	6.543 N	6.882 N	7.702 N
Geactualiseerd vertrekpunt 2025 - 2028			2.380 N	7.429 N	6.067 N	7.713 N

Met de Perspectiefnota 2025 en de raadsmededeling bij de meicirculaire 2024 bent u geïnformeerd over het financieel perspectief voor de komende jaren.

Bij de Perspectiefnota zijn ook diverse moties aangenomen die vragen om waar mogelijk terughoudend te zijn met inkomstenverhogingen en om de verwachte hogere lasten in vooral het sociaal domein niet structureel bij te ramen. We hebben daarom, in afwachting van de uitwerking van motie 55 naar de volgende perspectiefnota, een aantal specifieke voorstellen teruggedraaid, zoals ophoging van de uitgavenbudgetten Wmo en Jeugdzorg, verhoging parkeertarieven en OZB.

Zoals gebruikelijk leidt de uitwerking van de aannames in perspectiefnota's in de begroting tot diverse vooral financieel technische correcties. Zowel de doorwerking van het tweede Voortgangsverslag 2024, de cao afspraken, de doorrekening van de indexaties alsook de planning van investeringen leiden tot bijstellingen. Bij die uitwerking bleek dat de in het CUP opgevoerde kapitaallasten voor de gymlokalen in de vorige begroting was weggefallen; dit wordt nu hersteld.

Daarmee is het financieel beeld (zie tabel 1) het startpunt voor de begroting.

Tabel 2, financieel beeld, incl. ontwikkelingen bedragen in € x 1.000	Progr	Struct / inc	2025	2026	2027	2028
<i>Geactualiseerd vertrekpunt 2025 - 2028</i>		I	3.093 N	886 N	815 V	11 N
		S	713 V	6.543 N	6.882 N	7.702 N
Geactualiseerd vertrekpunt 2025 - 2028			2.380 N	7.429 N	6.067 N	7.713 N
<i>Realistisch ramen</i>			1.595 N	720 N	720 N	720 N
IHP visie	2	S	776 N	776 N	776 N	776 N
Beheer openbare ruimte	3	S	PM	PM	PM	PM
Gemeentewerven	3	S	PM	PM	PM	PM
Ontwikkelplan OFGV	3	S	100V			
Energietransitie	3	I	360 N			
Duurzaamheid Soortenmanagementplan SMP	3	I	395 N			
Modernisering parkeerketen	4	S	156 V	156 V	156 V	156 V
Aansprakelijkheidsverzekering	5	S	100 N	100 N	100 N	100 N
Haalbaarheidsonderzoek verduurzaming gemeentelijke gebouwen	6	I	120 N			
<i>Financieel beeld incl. ontwikkelingen 2025 - 2028</i>		I	3.968 N	886 N	815 V	11 N
		S	93V	7.263 N	7.602 N	8.422 N
Financieel beeld incl. ontwikkelingen 2025 - 2028			3.875 N	8.149 N	6.787 N	8.433 N

We willen in onze begroting alle inkomsten en uitgaven realistisch ramen.

Dit betekent dat we enkele college- en raadsbesluiten, die in de tussentijdse periode zijn genomen, hebben vertaald in dit financieel beeld. De belangrijkste worden hieronder toegelicht.

In het voorjaar is de visie IHP vastgesteld waarbij is aangegeven dat het structureel financieel effect een nadeel is van bijna € 800.000. Vooruitlopend op de uitwerking van de visie in het IHP is dit effect nu meegenomen.

Binnen duurzaamheid wordt voor de continuering van de uitvoering van de energietransitie gewerkt aan het opstellen, evalueren en monitoren van beleid.

Ten behoeve van de verduurzaming van woningen wordt een soortenmanagementplan (SMP) opgesteld, dat essentieel is om de isolatieopgave te versnellen en tegelijkertijd beschermde diersoorten te behouden. Voor beide activiteiten worden vooralsnog alleen incidenteel middelen gereserveerd.

De modernisering van de parkeerketen leidt op de exploitatie tot een licht voordeel. Hiertegenover staan hogere kapitaallasten in verband met de nodige investeringen die al zijn vertaald in de financieel technische uitgangspunten hierboven.

Tabel 3: financieel beeld, incl. dekking
bedragen in € x 1.000

	Progr	Struct / inc	2025	2026	2027	2028
<i>Financieel beeld incl. ontwikkelingen 2025 - 2028</i>		I	3.968 N	886 N	815 V	11 N
		S	93V	7.263 N	7.602 N	8.422 N
Financieel beeld incl. ontwikkelingen 2025 - 2028			3.875 N	8.149 N	6.787 N	8.433 N

<i>Dekking</i>			4.000 V	1.000 N		
----------------	--	--	---------	---------	--	--

Programma 4

Parkeertarieven	4	S				
-----------------	---	---	--	--	--	--

Programma 6

Onttrekking Algemene Reserve (terugdraaien norm PN25)	6	S		1.000 N		
Onttrekking Algemene Reserve (incidenteel saldo 2025)	6	I	4.000 V			
OZB tarieven	6	S				

<i>Financieel beeld, incl. dekking 2025 - 2028</i>		I	32 V	886 N	815 V	11 N
		S	93 V	8.263 N	7.602 N	8.422 N

Financieel beeld, incl. dekking 2025 - 2028			125V	9.149 N	6.787 N	8.433 N
--	--	--	-------------	----------------	----------------	----------------

Om een voor 2025 sluitende begroting te realiseren moet een beroep worden gedaan op de Algemene Reserve van € 4 miljoen. Vanwege de nadere uitwerking van motie M24-55, in aanloop naar de Perspectiefnota 2026, kiezen wij er vervolgens voor om alleen de begroting voor 2025 structureel sluitend te maken.

De saldi van de begroting in 2025 en de daarop volgende jaren die hierdoor ontstaan is te zien in tabel 3.

Meerjarig onzekere situatie

In bovenstaand financieel beeld is nog geen rekening gehouden met het kwantificeren van lasten om (onderhouds-)voorzieningen op het huidige niveau te houden en van enkele ambities die zijn vastgelegd. Het gaat hierbij om de kwaliteit van het beheer van de openbare ruimte en de renovatie van de gemeentewerven. Bovendien is er onzekerheid omtrent de uitgaven van jeugdzorg en Wmo.

Ook zonder kwantificering van bovenstaande is er een aanzienlijk tekort vanaf 2026. We gingen er tot nu toe van uit dat het Rijk met compensatie zou komen voor de tekorten vanaf het ravijnjaar 2026. Gelet op de uitdagingen waarvoor het kabinet zich geplaatst ziet, waarbij het tekort lijkt op te lopen naar € 21 miljard, zal die verwachting getemperd moeten worden. Om een begroting te presenteren die vanaf 2026 structureel en reëel in evenwicht is, moeten verdere keuzes worden gemaakt. Bij Perspectiefnota 2026 zullen daartoe, op basis van de uitwerking van motie 55, keuzes voorgelegd gaan worden aan de uitgavenkant. Het lijkt echter onvermijdelijk dat ook aan de inkomstenkant keuzes gemaakt moeten gaan worden.

Tabel 4: structureel begrotingssaldo
bedragen in € x 1.000

	2025	2026	2027	2028
Financieel beeld begroting 2025-2028	125 V	9.149 N	6.787 N	8.433 N
Waarvan incidenteel	32 V	886 N	815 V	11 N
Structureel begrotingssaldo 2025-2028	93 V	8.263 N	7.602 N	8.422 N

We presenteren ook het structurele begrotingsaldo. Dit is het saldo waarop door de provincie, als toezichthouder, het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt getoetst om te bepalen of deze voldoet aan de criteria om het repressief toezichtregime te hanteren in plaats van preventief toezicht. De provincie eist dat minimaal het eerste begrotingsjaar (nu 2025) structureel en reël in evenwicht is om in aanmerking te (blijven) komen voor repressief toezicht. In haar kaderbrief geeft de provincie aan dat het toezicht is bedoeld om een gezonde financiële positie bij gemeenten te bevorderen. Belangrijk daarbij is het reël ramen van budgetten en de daarbij behorende taken. Repressief toezicht geeft meer armslag, omdat bij preventief toezicht alle begrotingswijzigingen vooraf moeten worden geaccordeerd door de toezichthouder.

In het overzicht van tabel 4 is het begrotingsaldo ontdaan van de incidentele effecten (zie voor details het overzicht van incidentele baten en lasten in de financiële begroting). Dit overzicht laat het structurele begrotingsaldo zien waar de provincie op toetst. Dit saldo is alleen voor 2025 structureel en reël in evenwicht maar voor de jaren 2026 en verder niet.

Financiële positie

Een financieel gezonde gemeente wordt niet alleen bepaald door het begrotingssaldo. Naast financiële resultaten is het ook van belang om te kijken naar ons weerstandsvermogen en financiële kengetallen. Voor deze laatste baseren we ons op de door de raad vastgestelde nota beoordeling kengetallen, waarin de uitgangspunten zijn geformuleerd.

Zoals bij het financiële beeld aangegeven zien we in 2025 een begrotingstekort ontstaan dat wordt gedekt door een forse incidentele onttrekking aan de Algemene Reserve. Dit betekent dat, alleen daardoor al, de kengetallen schuldquote en solvabiliteit, alsmede de ratio weerstandsvermogen dalen ten opzichte van eerdere rapportagemomenten.

Voor de bijbehorende tabellen verwijzen we uw raad naar de paragraaf Weerstandsvermogen.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen bepaalt of we als gemeente in staat zijn om incidentele dan wel structurele risico's binnen onze begroting op te vangen.

De ratio van Gooise Meren (3,8 in 2025) valt voor zowel incidenteel (3,8) als structureel (3,7) in klasse A (>2,0). Dit duidt op een uitstekend weerstandsvermogen. De positieve ratio's komen door de begrotingstekorten vanaf 2026 wel meer onder druk te staan.

Kengetallen

De nota beoordeling kengetallen geeft aan hoe de afzonderlijke financiële kengetallen in samenhang gebracht en beoordeeld kunnen worden middels een rapportcijfer met een streefwaarde (7,0) en een minimumwaarde (6,0). Voor 2025 zien we een rapportcijfer van 6,5 hetgeen 0,6 punt hoger is dan de verwachting in de vorige begroting als gevolg van een realistischere investeringsplanning en een daardoor gunstigere schuldquote. Dit rapportcijfer tendeert, in de lopende begroting, naar een onvoldoende (5,2 vanaf 2026). Dit is met name te relateren aan de prognose van het investeringsvolume en een steeds lagere Algemene Reserve. Dit vertaalt zich in een hogere schuldquote en een lagere solvabiliteit.

Maatregelen

Als gezegd moeten we steeds de juiste balans weten te vinden tussen ambities en beschikbare middelen. Daarom zullen in de Perspectiefnota 2026 weloverwogen keuzes moeten worden voorgelegd, zowel naar aanleiding van de uitwerking van motie M24-55 als ook de beoordeling van de haalbaarheid van uitvoering van ons meerjaren investeringsplan. Hierbij moeten naast de financiële overwegingen ook de effecten van keuzes op deze kengetallen een rol spelen.

Leeswijzer

Leeswijzer

Verschuiving minimabeleid en schuldhulpverlening naar programma 1

Minimabeleid en schuldhulpverlening waren tot 2025 wat betreft het budget ondergebracht bij deelprogramma 4.3 Werk en Inkomen. In het coalitieakkoord worden minima ook genoemd onder deelprogramma 1.3 Welzijn en in de praktijk is het beleid op dit terrein sterk verweven met de andere onderdelen die hier onder vallen. Vanaf 2025 zijn daarom de budgetten voor minimabeleid en schuldhulpverlening ondergebracht bij deelprogramma 1.3 Welzijn. Inhoudelijk wijzigt hiermee niets.

Beleidsnota's

Aan ieder programma is een lijst met vastgesteld beleid toegevoegd. Hiermee is een verbinding gelegd tussen het door de raad vastgestelde beleid en de gewenste maatschappelijke effecten per programma.

Drie W-vragen

In de programma's vindt u antwoord op de zogenaamde drie W-vragen. Wat willen we bereiken? Wat gaan we daarvoor doen? En wat mag het kosten? Met behulp van verbinding tussen doelen en activiteiten is een en ander inzichtelijk gemaakt.

Verplichte indicatoren en eigen indicatoren

Met de raad is afgesproken om in de Programmabegroting zoveel mogelijk programma's te voorzien van eigen indicatoren, die informatie geven over de effectiviteit van het beleid en daarmee sturingsmogelijkheden geven. In deze begroting is een aantal nieuw ontwikkelde indicatoren toegevoegd, waardoor bij vrijwel alle programma's enkele beleidsindicatoren zijn opgenomen. Het proces is nog niet afgerond. De vanuit de regelgeving verplichte indicatoren per programma, die over het algemeen onvoldoende zeggen over de effectiviteit van het beleid, zijn opgenomen in bijlage 3.

Financiële toelichting per programma

Aan het einde van elk programma vindt u een tabel met de toelichting op de belangrijkste financiële verschillen tussen de Programmabegroting 2025 en 2024, zoals wettelijk vastgelegd in het BBV. De toelichting op deze verschillen kan ook betrekking hebben op (incidentele) uitgaven en inkomsten in 2024 die in 2025 niet meer voorkomen. Deze worden wel gemeld maar niet uitgebreid toegelicht.

Financiële begroting

Na programma 6 wordt de financiële begroting gepresenteerd, waaronder de financiële recapitulatie, het overzicht van incidentele baten en lasten inclusief het structurele begrotingssaldo, de financiële positie en de balansontwikkeling, waaronder het overzicht met het EMU-saldo en de staat van Reserves en Voorzieningen. Deze laatste bevat belangrijke input voor de paragraaf Weerstandsvermogen.

Paragrafen

De paragrafen geven een dwarsdoorsnede van de begroting, gezien vanuit een specifieke invalshoek. U vindt hier de informatie over lokale heffingen, weerstandsvermogen en risicobeheersing, onderhoud kapitaalgoederen, financiering, bedrijfsvoering, verbonden partijen en grondbeleid.

Meerjareninvesteringsplan en verplichte taakvelden

In bijlage 1 bij de begroting is het meerjareninvesteringsplan opgenomen. Voor enkele investeringen wordt direct bij vaststelling van deze begroting goedkeuring door de raad gevraagd. De bovengrens hiervoor ligt, conform de financiële verordening, bij € 250.000. Voor investeringen in de bedrijfsvoering (tractie en automatisering) alsmede voorbereidingskredieten ligt die grens bij € 500.000. Bij de besluitvorming over de Begroting 2025-2028 stellen wij voor om deze grenzen te verhogen tot € 300.000, respectievelijk € 600.000, in afwijking van de Financiële Verordening 2023. Voor investeringen boven de grenzen worden separate raadsvoorstellen aan uw raad ter goedkeuring voorgelegd.

Ook de verplichte taakvelden, die de nieuwe BBV-regeling voorschrijft, om de vergelijkbaarheid tussen gemeenten onderling te versterken, zijn in bijlage 2 opgenomen.

Technische uitgangspunten bij Programmabegroting 2025-2028

1. De raming van de uitkering uit het gemeentefonds is gebaseerd op de meicirculaire 2024. De cijfers zijn gebaseerd op constante prijzen.
2. Voor het jaar 2025 is, zoals opgenomen in de Perspectiefnota 2025, uitgegaan van onderstaande verwachte indexaties, incl. nacalculatie 2024:
 - a. een loonstijging van 6%, incl. sociale lasten;
 - b. voor goederen en diensten een inflatie van 1,4%;
 - c. voor de onderhoudsvoorzieningen en investeringen een bouwkosteninflatie van 4,2%;
 - d. inflatie van de tarieven en belastingen van 1,4%;
 - e. voor de jaren na 2025 zijn alle baten en lasten (incl. loon en prijzen) gebaseerd op het basisjaar 2025 en is geen meerjarige indexatie verwerkt.
3. Een interne rekenrente van 2%.

Programma 1 Voor en van iedereen

Maatschappelijke effecten

De inwoners van Gooise Meren leven gezond en prettig in onze gemeente.

De inwoners van Gooise Meren kunnen een leven lang meedoen in onze samenleving.

Beleidsnota's

Beleidsplan sociaal domein Gooise Meren 2022 "Blijven bouwen aan een krachtige samenleving"

Nota en actieplan Mantelzorgondersteuning Gooise Meren "Mantelzorg(er): onzichtbaar en onmisbaar, goud waard"

Beleidsplan Bescherming en Opvang Gooi en Vechtstreek 2022-2025 "Herstel de verbinding"

Actieplan inclusie Gooise Meren 2022-2025 "Iedereen doet mee"

Cultuurvisie Gooise Meren "Natuurlijk cultuur"

Beleidskader financiering zorg, welzijn, cultuur en toerisme Gooise Meren 2018

1.1. Gezondheid

Wat willen we bereiken?

Als gemeente stimuleren we dat inwoners gezond leven. We zetten in op preventie, vroegsignalering en communicatie. We werken hierbij samen met relevante partners. We kijken bij gezondheid niet alleen naar individuele fysieke en mentale beperkingen, maar ook naar hoe iemand ermee omgaat en welke mogelijkheden de omgeving biedt voor de inwoners om passende keuzes te maken.

Daarom geven we extra aandacht aan:

- preventieve voorzieningen in de leefomgeving.
- een betere luchtkwaliteit en aan het verminderen van geluidsoverlast.
- een goed regionaal zorgcentrum en streven ernaar om in samenwerking met partners de zorg – formeel en informeel – anders te organiseren, bijvoorbeeld door andere woonvormen ('wonen met zorg') en zorgondersteuning op wijkniveau.

Zelfregie steunpunt voor inwoners met mentale problemen ontwikkelen

In het Integraal Zorg Akkoord (IZA) is de verplichting opgenomen om te komen tot een landelijk dekkend netwerk van laagdrempelige zelfregie steunpunten voor mensen met (ernstige) mentale problemen. Samen met de regiogemeenten en maatschappelijke partners ontwikkelen we één tot drie steunpunten in de regio gefinancierd met regionale en gemeentelijke IZA SPUK-middelen. Eind 2025 wordt het eerste zelfregie steunpunt opgeleverd.

1.2. Sport & bewegen

Wat willen we bereiken?

Als gemeente zorgen wij dat iedereen toegang heeft tot sport- en beweegmogelijkheden, zowel binnen als buiten in de openbare ruimte. Wij stimuleren het gebruik hiervan. Bij de inrichting van de openbare ruimte houden we rekening met deze voorzieningen. Ook kijken we naar de mogelijkheid van het gebruik van sportaccommodaties voor meerdere doeleinden. De komende vier jaar leggen we de nadruk op bewegen in de openbare ruimte en op de toegankelijkheid van sport voor inwoners voor wie sporten en bewegen niet vanzelfsprekend is.

Daarom geven we extra aandacht aan:

- meer plekken in onze gemeente waar inwoners kunnen bewegen.
- het meer toegankelijk maken van sport en het stimuleren van doorstroming naar verenigingen, o.a. door inzet van de buurtsportcoaches.
- het bevorderen dat iedereen zoveel mogelijk deel kan nemen aan de sport naar eigen keuze.
- het streven naar de realisatie van een nieuwe zwemvoorziening in het Naarderheem, waarna het zwembad De Lunet gesloten kan worden.
- goede sportaccommodaties met multifunctioneel gebruik.

Wat gaan we ervoor doen in 2025?

Beweeg- en sportvisie actualiseren

Onze beweeg- en sportvisie is verouderd. In 2023 hebben we deze geëvalueerd. Daaruit zijn verschillende verbeterpunten naar voren gekomen. We passen dit aan in een geactualiseerde beweeg- en sportvisie welke de gemeenteraad eind 2025 ontvangt ter vaststelling.

Kunstgrasveld bij Rugbyclub 't Gooi realiseren

Rugbyclub 't Gooi beschikt op dit moment over twee natuurgrasvelden. In de periode oktober 2023 t/m februari 2024 zijn 40% van de trainingsavonden, 5 competitierondes en 7 jeugdtoernooien afgelast in verband met de weersomstandigheden. Met de huidige klimaatverandering is het goed voor te stellen dat er meer zeer natte periodes volgen. Wanneer we één veld omkatten naar kunstgras zal dit probleem aanzienlijk afnemen. Een kunstgrasveld kan altijd gebruikt worden met uitzondering van periodes met (streng) vorst. Het is voor rugbyclub 't Gooi daarnaast belangrijk om een kunstgrasveld te krijgen, om op het hoogste niveau (eredivisie) mee te kunnen blijven doen.

Ledverlichting vervangen

Conform MJOP veldverlichting wordt de veldverlichting van veld 1, 3 en 4 bij voetbalvereniging SDO vervangen voor een bedrag van € 90.000. Daarnaast zal conform de eisen van de honkbalbond de twee bullpens van HCAW worden verlicht. De meerkosten hiervoor bedragen € 27.500.

Toplagen voetbalvelden renoveren

De toplagen van veld 2, 3 en 4 bij voetbalvereniging BFC en het trainingsveld (half veld) van SC Muiderberg zijn versleten en aan vervanging toe. Daarom zullen we in de zomerstop van 2025 voor deze velden conform MJOP een topaagrenovatie uitvoeren. We vervangen de rubbergranulaat topaag voor een mineraal infill topaag in verband met het Europees verbod op rubbergranulaat. De meerkosten hiervoor bedragen € 374.000 per heel veld en € 155.500 voor een half veld.

1.3. Welzijn

Wat willen we bereiken?

Als gemeente ondersteunen we de kwetsbaren met als doel dat zij (weer) zo veel mogelijk zelfstandig kunnen deelnemen aan onze samenleving (zie ook 4.3 Werk en inkomen). We werken aan het voorkomen van armoede. We zien eenzaamheid en isolatie als een serieus maatschappelijk vraagstuk.

Daarom geven we extra aandacht aan:

- de effecten van armoede op kinderen en ouderen.
- eenzaamheid en isolement.
- de minimaregelingen waar we niet op gaan bezuinigen, en gaan onderzoeken of we onze voorzieningen bereikbaar moeten maken voor een grotere groep huishoudens met een smalle beurs om zo de armoede te bestrijden.
- preventie, zorg en advies. We hebben daarbij extra aandacht voor vroegsignalering. We voeren de recent aangepaste en uitgebreide aanpak van schuldhulpverlening uit. Daarbij sluiten we aan bij landelijke initiatieven.
- een meer effectieve aanpak in het bestrijden van analfabetisme en digibetisme, die we lokaal gaan inbedden, onder andere via de bibliotheek.

Wat gaan we ervoor doen in 2025?

Beleidsvisie en uitvoeringsprogramma inclusie opstellen

In 2025 loopt de huidige lokale inclusie agenda af (Iedereen doet mee, Actieplan 2022-2025). Dit betekent dat een nieuw uitvoeringsprogramma opgesteld moet worden. Gooise Meren vindt het belangrijk om een inclusieve gemeente te zijn, waarin iedereen kan meedoen en niemand wordt gediscrimineerd of buitengesloten. Daarnaast zijn gemeenten verplicht om een inclusieagenda te hebben. Wij gaan daarom een beleidsvisie inclusie en een bijhorend uitvoeringsprogramma opstellen. In 2024 zijn we begonnen met de eerste voorbereidingen hiervoor. De beleidsvisie wordt in het eerste kwartaal van 2025 aan de gemeenteraad voorgelegd.

Beleidsvisie en uitvoeringsprogramma vrijwilligers opstellen

Vrijwilligerswerk speelt een cruciale rol in het versterken van de sociale cohesie en draagt bij aan de leefbaarheid en het welzijn van onze inwoners. Om deze waardevolle inzet te ondersteunen en te stimuleren, zijn we in 2024 gestart met de voorbereiding van een visie op vrijwilligerswerk waarin we onderzoeken wat de behoeftes zijn in het werven, behouden, waarderen en ondersteunen van vrijwilligers en onze rol hierin. In 2025 zullen we deze visie verder uitwerken en een bijbehorend uitvoeringsprogramma ontwikkelen samen met partners en vrijwilligers uit het veld. De visie en het uitvoeringsplan worden aan de raad ter informatie aangeboden.

De aanbevelingen herijking accounthouderschap grote subsidies implementeren

Afhankelijk van de uitkomst van herijking van het accounthouderschap grote subsidies kan de subsidie aan Versa Welzijn mogelijk in stappen worden verlaagd, door te kijken naar overlap tussen subsidies aan verschillende instanties en het type werkzaamheden waarvoor de subsidie wordt verleend. De aanbevelingen uit de herijking passen we ook toe op andere (grote) subsidies.

Nieuw regionaal beleidsplan Bescherming en Opvang opstellen

Het regionaal beleidsplan Bescherming en Opvang 'Herstel de Verbinding' 2022-2025 loopt dit jaar af. We evalueren het bestaande beleidsplan en ontwikkelen samen met de regiogemeenten, maatschappelijke partners en belanghebbenden een nieuw beleidskader voor de volgende beleidsperiode. Eind 2025 wordt naar verwachting het nieuwe beleidskader aan de raad ter vaststelling voorgelegd.

Werkwijze GGZ Landing in de Wijk implementeren

Er wonen steeds meer inwoners met (ernstige) psychosociale problematiek zelfstandig in de wijk. Daarom is in 2024 de pilot 'GGZ Landing in de wijk' uitgevoerd. In januari 2025 volgt de evaluatie. In deze pilot werken formele en informele partijen samen om ondersteuning te bieden aan de kwetsbare inwoner, diens naasten, de woonomgeving en om de toegankelijkheid van laagdrempelige voorzieningen te vergroten. De ontwikkelde werkwijze implementeren we in 2025. (Hierbij sluiten we aan op parallel lopende ontwikkelingen in het kader van het Integraal Zorg Akkoord (IZA).

1.4. Maatschappelijke & culturele voorzieningen

Wat willen we bereiken?

Het aanbod aan maatschappelijke en culturele voorzieningen vormt het sociale hart van Gooise Meren voor iedereen. Daar waar initiatieven uit de samenleving komen, worden deze ondersteund.

Daarom geven we extra aandacht aan:

- een sterk lokaal netwerk. Daarom vragen we van welzijnsorganisaties dat zij van lokale verenigingen gebruikmaken of hierop aansluiten.
- het versterken van het lokale netwerk, aan het ondersteunen van initiatieven uit de samenleving die bijdragen aan verbinding en ontwikkeling.
- met partners werken aan laagdrempelige ontmoetingsplekken voor iedereen, zoals de Plataan. Hierbij leggen we de nadruk op cultuur en creativiteit.
- met cultuurregisseurs bevorderen dat inwoners, met name jongeren, in aanraking komen met cultuur.

Wat gaan we ervoor doen in 2025?

Concept voor het realiseren van een *third place* uitwerken

In samenwerking met de bibliotheek werken we het concept uit voor het realiseren van een *third place* in Bussum. De inzet is een multifunctioneel bibliotheek gebouw waarin diverse culturele, maatschappelijke en economische functies samenkomen en kunnen floreren. Een plek waar inwoners, bezoekers en ondernemers elkaar ontmoeten, informeren, inspireren en amuseren. Een concreet voorstel wordt nog aan de raad voorgelegd.

Uitvoeringsprogramma cultuurvisie evalueren

Het Uitvoeringsprogramma Cultuur (2024-2030) wordt uitgevoerd. We evalueren dit eind 2025 en actualiseren daarna het programma voor de periode 2026-2027.

Welke verbonden partijen zijn erbij betrokken?

Deze verbonden partijen dragen bij aan het bereiken van de maatschappelijke effecten van programma 1:

- Regio Gooi en Vechtstreek

Voor meer informatie verwijzen wij naar de paragraaf Verbonden partijen.

Wat mag het kosten?

Voor en van iedereen	Realisatie 2023	Begroting 2024 (na wijziging)	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
<i>Bedragen x € 1.000</i>						
Lasten						
Gezondheid	3.255	3.546	4.179	4.165	3.890	3.890
Sport en Bewegen	3.604	4.648	4.265	4.329	4.304	4.304
Welzijn	15.858	22.996	22.494	22.173	21.921	21.821
Maatschappelijke en culturele voorzieningen	2.883	3.928	3.468	3.413	3.363	3.313
Totaal lasten	25.600	35.117	34.406	34.081	33.479	33.328
Baten						
Gezondheid	205-	375-	397-	319-	-	-
Sport en Bewegen	561-	896-	894-	876-	829-	829-
Welzijn	2.430-	2.758-	2.956-	3.486-	3.445-	3.445-
Maatschappelijke en culturele voorzieningen	57-	55-	55-	55-	55-	55-
Totaal baten	3.253-	4.084-	4.301-	4.736-	4.328-	4.328-
Resultaat voor bestemming	22.347	31.033	30.105	29.344	29.150	29.000
Onttrekkingen reserves						
Collectieve voorzieningen	68-	-	-	-	-	-
Sport en Bewegen	171-	141-	140-	139-	65-	46-
Totaal onttrekkingen reserves	239-	141-	140-	139-	65-	46-
Saldo reserves	239-	141-	140-	139-	65-	46-
Resultaat na bestemming	22.108	30.892	29.965	29.206	29.086	28.954

Toelichting financiële verschillen

Toelichting verschillen begroting 2025 t.o.v. begroting 2024		
Onderdeel programma 1	Verskil (x € 1.000)	V/N (V = Voordeel, N = Nadeel)
Algemeen <i>Loon- en prijsontwikkeling</i> Conform Perspectiefnota 2025 zijn de salarisbudgetten met 6% verhoogd en de overige budgetten met 1,4%.		

<i>Gezondheid</i> De versterking van de GGD door samenwerking met JGZ leidt tot een hogere bijdrage aan de regio.	633	N
<i>Sport en bewegen</i> In 2024 was sprake van incidentele kosten voor inventarisatie beweegmogelijkheden openbare ruimte en aanpak harmonisatie binnensport.	382	V
<i>Welzijn</i> Hogere eigen bijdrage huishoudelijke hulp (meicirculaire 2022) en efficiëntyaakstellingen subsidies.	699	V
<i>Maatschappelijke en culturele voorzieningen</i> In 2024 was sprake van incidentele kosten voor de pilot cultuurregisseurs en de vaststelling van programma van functies bibliotheek. In 2025 is sprake van enkele efficiëntyaakstellingen subsidies.	460	V
<i>Overige verschillen < € 70.000</i> Overige kleine verschillen	18	V
Totaal	926	V

Investeringsen

Er worden in 2025 diverse toplagen van sportvelden vervangen en er wordt een kunstgrasveld aangelegd. Daarnaast zijn investeringen gepland voor de vervanging van speeltoestellen. De totale investeringsuitgaven bedragen € 2,2 miljoen. De kapitaallasten van deze voorgenomen investeringen zijn verwerkt in het meerjarenperspectief van deze programmabegroting. Voor detailinformatie wordt verwezen naar bijlage 1.

Indicatoren

De gegevens van de Gezondheidsmonitor zijn eens per 2 jaar beschikbaar en kunnen variëren in uitgevraagde thema's, waardoor niet ieder jaar dezelfde data beschikbaar zijn. Hierdoor zijn niet alle indicatoren voor 2023 ingevuld.

Indicatoren Gezondheid

nr.	Omschrijving indicator	2020	2022	2023	Streefwaarde	Bron
1.	Middelengebruik roken	17.9%	18.5%	n.n.b.	n.v.t.	Gezondheidsmonitor GGD
2.	Middelengebruik alcohol	87.6%	85.2%	n.n.b.	n.v.t.	Gezondheidsmonitor GGD
3.	Algemeen ervaren gezondheid	85.5%	82.6%	n.n.b.	n.v.t.	Gezondheidsmonitor GGD

Toelichting:

1. Percentage volwassen inwoners dat rookt
2. Percentage volwassen inwoners die 2 of meer glazen alcohol drinken per week
3. Percentage volwassen inwoners dat hun gezondheid als goed tot zeer goed ervaart.

Indicatoren**Welzijn**

nr.	Omschrijving indicator	2020	2022	2023	Streefwaarde	Bron
1.	Percentage inwoners met een Wmo maatwerkarrangement	5%	6%	6%	n.v.t.	waarstaatjegemeente.nl
2.	Stapeling maatwerkvoorzieningen	80	113	75	n.v.t.	waarstaatjegemeente.nl
3.	Eenzaamheid	21.3%	28.5%	n.n.b.	n.v.t.	Gezondheidsmonitor GGD

Toelichting:

1. Percentage inwoners met een Wmo maatwerkarrangement
2. Aantal huishoudens met meer dan 1 voorziening uit het sociaal domein (per 1.000 huishoudens)
3. Percentage inwoners dat aangeeft sociaal eenzaam te zijn

Programma 2 Kansrijk opgroeien

Maatschappelijke effecten

Alle kinderen in Gooise Meren groeien kansrijk op.

De gemeente Gooise Meren faciliteert de onderwijsinstanties in het uitvoeren van hun taak en draagt zorg voor voldoende en kwalitatief goede onderwijshuisvesting.

Daarnaast zet de gemeente zich in voor het laagdrempelig toegankelijk maken van mogelijkheden voor talentontwikkeling, zoals sport, muziek- en cultuuronderwijs.

Beleidsnota's

Beleidsplan sociaal domein 2022

Integraal beleidsplan jeugd Gooise Meren april 2024

Beleidskader onderwijskansen Gooise Meren

2.1. Jeugdbeleid

Wat willen we bereiken?

Gooise Meren is met haar ligging en voorzieningen een prachtige gemeente om in op te groeien. Als gemeente willen wij dat alle kinderen de mogelijkheid krijgen dit kansrijk te doen, waarbij wij voorwaardenscheppend, stimulerend en toegankelijk zijn. We dragen bij aan de brede ontwikkeling van jeugdigen door een breed en inclusief aanbod aan onderwijs, opvang, sport, speelgelegenheid en kunst/cultuur. Zo is het staand beleid dat we speelplekken op verzoek inclusief toegankelijk maken, dat we jongeren ondersteunen bij initiatieven en de toegang tot sport en cultuur stimuleren.

Daarom geven we extra aandacht aan:

- we voeren de nota integraal jeugdbeleid uit op basis van het uitvoeringsprogramma.
- we betrekken jeugd steeds bij ons beleid en de keuze voor voorzieningen.

Wat gaan we ervoor doen in 2025?

Child Friendly Cities Initiative (CFCI) continueren

Deelname aan het Child Friendly Cities Initiative (CFCI) van UNICEF Nederland helpt ons bij een praktische toepassing van kinderrechten in ons lokale beleid en de uitvoering daarvan. Uit de situatieanalyse in 2024 blijkt dat Gooise Meren al goed op weg is met de kinderrechten. In 2025 zetten we een volgende stap om vanuit de status van kandidaat-kindvriendelijke gemeente erkenning als Child Friendly City te verwerven. Erkenning volgt uit deelname aan CFCI programma van UNICEF.

We stellen vanuit de situatieanalyse - samen met onder andere kinderen, jongeren en ketenpartners - vast welke drie tot maximaal vijf aandachtspunten als prioriteit worden opgenomen in het Actieplan CFCI.

Ontmoetingsplekken jeugd realiseren

Als de gemeente kan voorzien in de behoefte aan ontmoetings- & chill-plekken op een wijze die past bij de buurt of wijk, stellen we daarvoor een plan vast, in samenspraak met relevante partners.

2.2. Jeugdzorg

Wat willen we bereiken?

In ons aandeel voor de zorg voor onze jeugd stimuleren we een snelle en adequate hulpverlening. Door instroom te verlagen en doorstroom en uitstroom te bevorderen willen we dat er minder kinderen in de jeugdzorg zitten. We investeren gericht in preventie en zetten in op normaliseren en de-medicaliseren. Zo waarborgen wij dat zorg beschikbaar blijft voor die kinderen die het echt nodig hebben.

Daarom geven we extra aandacht aan:

- we investeren in collectieve voorzieningen die preventief werken, zoals zorg voor passende hulp voor jeugdigen bij ingrijpende keuzes.
- we kijken o.a. bij verlengingen telkens kritisch of specifieke jeugdzorg nog steeds de beste oplossing is voor jeugdigen en gezinnen.
- we zorgen voor versterking van het gemeentelijk jeugdteam, zodat er meer tijd is om tot een op maat gesneden toeleiding te komen en de hulptrajecten te kunnen volgen.

Wat gaan we ervoor doen in 2025?

Praktijkondersteuner Jeugd inzetten

De huisarts is de belangrijkste verwijzer naar specialistische jeugdhulp. Uit onderzoek blijkt dat jeugdigen eerder en passender ondersteuning kunnen krijgen met naar verwachting lagere kosten voor de gemeente, als Gooise Meren huisartsen faciliteert met een Praktijkondersteuner Jeugd (POH Jeugd). Deze nemen wij in dienst bij de gemeente en zal deel uitmaken van ons jeugdteam. Door de inzet van deze ondersteuner bij de huisartsenpraktijk kan ook een slag worden geslagen in het normaliseren en de-medicaliseren en is de verwachting dat er minder jeugdigen instromen in de specialistische jeugdhulp. Vanaf 2026 verwachten we de voordelen terug te zien in de vorm van een oplopende kostenbesparing.

Structureel maken versterking jeugdteam

In 2023 en in 2024 is het jeugdteam tijdelijk versterkt met 3 fte. Daarmee is meer deskundigheid en meer tijd en ruimte beschikbaar gekomen voor regievoering door het jeugdteam. Wij constateren dat de jeugdconsulenten nu beter regie kunnen voeren conform het Verbeterplan Versterkte procesregie juli 2022 'Eigenaarschap en gezamenlijke verantwoordelijkheid'. De versterking van het jeugdteam heeft dus in het afgelopen jaar zijn waarde bewezen. Daarom maken wij deze tijdelijke uitbreiding structureel.

Op basis van het plan van aanpak toekomstbestendig gemeentelijk jeugdteam versterken we ons jeugdteam verder, zodat dit team ook lichte ambulante hulp en ondersteuning kan gaan verlenen, om de behoefte aan duurdere en zwaardere (externe) jeugdzorg op termijn te verlagen. Deze versterking sluit aan op de landelijke Hervormingsagenda Jeugd en het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming.

2.3. Onderwijs & onderwijshuisvesting

Wat willen we bereiken?

We willen dat kinderen vrije keuzes en gelijke kansen en behandeling krijgen in het onderwijs. We werken hierbij actief samen met de onderwijsinstanties. **Het Integraal Huisvestingsplan (IHP)** is het richtsnoer voor onderwijshuisvesting. De arbeidskrapte en de stijging van de bouwkosten vragen om scherpere prioritering in de tijd. We kijken naar multifunctioneel gebruik van de huisvesting voor zowel onderwijs als voor activiteiten buiten schooltijd.

Daarom geven we extra aandacht aan:

- we stimuleren gelijke kansen voor alle kinderen bij de aanmeldprocedures voor scholen (PO & VO).
- het Integraal Huisvestingsplan (IHP) is het richtsnoer voor onderwijshuisvesting.

Wat gaan we ervoor doen in 2025?

Integraal Huisvestingsplan Onderwijs uitvoeren

e zijn verantwoordelijk voor de huisvesting van scholen in het basis-, voortgezet- en speciaal onderwijs. De manier waarop we daar invulling aan geven, is uitgewerkt in de visie op de onderwijshuisvesting en het Integraal Huisvestingsplan (IHP).

In 2025 zijn 2 projecten in uitvoering waarvoor het krediet in 2024 beschikbaar is gesteld. Dit zijn de Vondelschool in Bussum en KC de Meerstroom in Muiderberg. Voor de Vondelschool wordt gestart met renovatie en KC de Meerstroom bevindt zich in de uitvoeringsfase van de nieuwbouw. Een derde project dat uitgevoerd wordt is het creëren van tijdelijke huisvesting in Muiden om de leerlingengroei aldaar op te vangen tot een extra schoolgebouw is gerealiseerd.

We starten in 2025 met voorbereidende werkzaamheden bij 10 projecten. Deze variëren van het uitvoeren van locatie-onderzoeken en verkennende studies tot het maken van een ontwerp.

In Muiden wordt een ontwerp gemaakt voor een permanente oplossing van het ruimtetekort, in de vorm van hierboven genoemd extra schoolgebouw. Afhankelijk van de locatiekeuze voor de extra school start ook de Jozefschool met het ontwerp van de (ver-)nieuwbouw op locatie, hetzij in de huidige omvang, hetzij in een groter jasje voor de extra leerlingen.

Het Montessori Lyceum Gooise Meren begint met het ontwerptraject van haar nieuwe schoolgebouw op het Hocras-terrein. De Minister Calsschool en de Comeniusschool starten met het in gang zetten van hun respectievelijke ontwerpprocessen na een locatie-onderzoek waarbij ook de Globeschool is betrokken. Naast de Hoeksteen ligt een pand dat in aanmerking komt voor uitbreiding van onderwijscapaciteit, waarvoor in 2025 plannen gemaakt worden. De Juliana Kwartelschool begint met het ontwerpen van een uitbreiding op eigen terrein. Er wordt tot slot aangevangen met plannen voor het opnieuw in gebruik nemen van het oude schoolgebouw aan de De Ruijterlaan 24 A en voor de Globeschool wordt een alternatief onderkomen gezocht.

Welke verbonden partijen zijn erbij betrokken?

Deze verbonden partijen dragen bij aan het bereiken van de maatschappelijke effecten van programma 2:

- Regio Gooi en Vechtstreek
- Stichting Basisonderwijs Gooi en Vechtstreek (werknaam Talent Primair)

Voor meer informatie verwijzen wij naar de paragraaf Verbonden partijen.

Wat mag het kosten?

Kansrijk opgroeien	Realisatie 2023	Begroting 2024 (na wijziging)	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
<i>Bedragen x € 1.000</i>						
Lasten						
Jeugdbeleid	1.016	1.881	2.159	2.159	2.158	2.158
Jeugdzorg	15.474	16.780	16.131	15.232	15.130	15.028
Onderwijs en onderwijshuisvesting	6.712	7.391	9.060	10.796	10.807	10.806
Totaal lasten	23.202	26.051	27.350	28.187	28.095	27.993
Baten						
Jeugdbeleid	71-	110-	110-	110-	110-	110-
Jeugdzorg	-	339-	-	-	-	-
Onderwijs en onderwijshuisvesting	792-	930-	-	-	-	-
Totaal baten	863-	1.379-	110-	110-	110-	110-
Resultaat voor bestemming	22.339	24.672	27.240	28.077	27.985	27.882
Onttrekkingen reserves						
Jeugdbeleid	-	26-	26-	26-	26-	26-
Onderwijs en onderwijshuisvesting	163-	309-	309-	309-	309-	309-
Totaal onttrekkingen reserves	163-	335-	335-	335-	335-	335-
Saldo reserves	163-	335-	335-	335-	335-	335-
Resultaat na bestemming	22.176	24.337	26.905	27.742	27.650	27.548

Toelichting financiële verschillen

Toelichting verschillen begroting 2025 t.o.v. begroting 2024		
Onderdeel programma 2	Verskil (x € 1.000)	V/N (V= voordeel, N= nadeel)
Algemeen <i>Loon- en Prijsontwikkeling</i> Conform Perspectiefnota 2025 zijn de salarisbudgetten met 6% en de overige budgetten met 1,4% verhoogd.		

<i>Jeugdbeleid</i> De toename van kosten leerlingenvervoer leidt tot een hogere bijdrage aan de regio.	279	N
<i>Jeugdzorg</i> Conform de Perspectiefnota 2025 is 1 fte praktijkondersteuner jeugd toegevoegd. Daarnaast is het uitgavenbudget verhoogd met de in de meicirculaire 2024 toegekende compensatie in verband met het uitblijven van besparingen door het Rijk.	310	V
<i>Onderwijs en onderwijshuisvesting</i> Bij het CUP is een oplopende reeks kapitaallasten opgevoerd vooruitlopend op de uitwerking van het IHP (N € 1,5 miljoen). Aanvullend is in de vastgestelde visie IHP aangegeven dat dit gepaard gaat met een structurele (kapitaal)lastentoeename (N € 776.000).	2.599	N
Totaal	2.568	N

Investeringsen

Er worden in 2025 diverse voorbereidingen getroffen voor de nieuwbouw en renovatie van schoolgebouwen. De totale investeringsuitgaven bedragen € 2,2 miljoen. De kapitaallasten van deze voorgenomen investeringen zijn verwerkt in het meerjarenperspectief van deze programmabegroting. Voor detailinformatie wordt verwezen naar bijlage 1.

Indicatoren

De gegevens van de Gezondheidsmonitor zijn eens per 2 jaar beschikbaar en kunnen variëren in uitgevraagde thema's, waardoor niet ieder jaar dezelfde data beschikbaar zijn. Hierdoor zijn de indicatoren voor 2022 niet ingevuld.

De gegevens van de Gezondheidsmonitor zijn eens per 2 jaar beschikbaar en kunnen variëren in uitgevraagde thema's, waardoor niet ieder jaar dezelfde data beschikbaar zijn. Hierdoor zijn de indicatoren voor 2022 niet ingevuld.

Indicatoren
Jeugdbeleid

nr.	Omschrijving indicator	2021	2022	2023	Streefwaarde	Bron
1.	Middelengebruik					Gezondheidsmonitor Jeugd, GGD'en en RIVM
1.1	Het percentage jeugdigen dat 5 of meer drankjes bij één gelegenheid heeft gedronken in de afgelopen vier weken	30,8		27,1	18,2 (landelijk gemiddelde)	
1.2	Het percentage jeugdigen wat wekelijks rookt	9,8		10,1	6,2 (landelijk gemiddelde)	
1.3	Het percentage jeugdigen wat wekelijks vapet			8,4	9,1 (landelijk gemiddelde)	
1.4	Het percentage jeugdigen dat ooit wiet/hasj heeft gebruikt	17,3		14,9	9,1 (landelijk gemiddelde)	

Toelichting:

1. Het middelengebruik onder jeugdigen daalt, met als uiteindelijk streven daling tot het landelijk gemiddelde op alle vormen van middelengebruik.

Indicatoren
Jeugdzorg

nr.	Omschrijving indicator	2021	2022	2023	Streefwaarde	Bron
1.	Geïndiceerde jeugdhulp en gedwongen jeugdhulp					CBS Statline
1.1	Het percentage jongeren met jeugdhulp (van alle jongeren tot 18 jaar)	10,8	11,2	11,1*	10,8 (landelijk gemiddelde)	
1.2	Het percentage jongeren met jeugdbescherming (van alle jongeren tot 18 jaar)	0,7	0,9	0,7*	0,7	
1.3	Het percentage jongeren met jeugdreclassering (van alle jongeren van 12 tot 23 jaar)	0,1	0,1	0,1*	0,1	
				* over 2023 zijn alleen voorlopige cijfers beschikbaar		

Toelichting:

1. Het aantal jeugdigen dat geïndiceerde jeugdhulp is gelijk aan het landelijk gemiddelde

De verwachting is dat de inzet van de POH Jeugd en het verlenen basishulp door het lokale team een mogelijke daling van geïndiceerde jeugdhulp ondersteunt. Deze interventies sluiten aan op de uitvoering van de landelijke Hervormingsagenda Jeugd.

De gedwongen maatregelen, jeugdbescherming en jeugdreclassering, zijn lager dan het landelijk gemiddelde. Het streven is dat deze gelijk blijven of afnemen.

Indicatoren
Onderwijs &
Onderwijshuisvesting

nr.	Omschrijving indicator	2021	2022	2023	Streefwaarde	Bron
1.	Achterstandsscore gemeente	9,35	74,98	292,93		CBS
2.	Gebouwen met voldoende ruimte, technische kwaliteit, functionaliteit en binnenklimaat			<50% van de schoolgebouwen	100% van de schoolgebouwen in 2039 is gerenoveerd of nieuwgebouwd en te beoordelen als goed op de genoemde aspecten.	IHP 2024
3.	Gebouwen die een zo klein mogelijk ecologische footprint hebben			WEii-metingen gedaan voor 50% van de gebouwen, waarvan slechts 1 als Paris Proof* beoordeeld	100% van de schoolgebouwen in 2039 zijn gemeten en verduurzaamd, waardoor bij de WEii-metingen voor alle gebouwen de klasse zuinig of hoger wordt behaald.	IHP 2024

Toelichting:

1. Het CBS meet op basis van risico-indicatoren onderwijsachterstanden. Dat kan door met de indicator de onderwijsscores per peuter (2,5 tot 4 jaar) en basisschoolleerling te berekenen en die met een bepaalde formule op te tellen tot achterstandsscores per gemeente. Deze scores drukken dan de verwachte onderwijsachterstand per gemeente uit, op basis waarvan OCW het onderwijsachterstandenbudget over gemeenten kan verdelen.

Achterstandsscores worden op individueel niveau gemeten aan de hand van risico indicatoren. Deze worden ook per school bekeken. In Gooise Meren hebben enkele scholen een hoge achterstandsscore.

	2021	2022	2023
St. Vitusschool	269,49	263,09	220,08
Zonnewijzer	287,36	281,72	404,61
Tweemaster	110,49	90,48	81,77

2. Het geven van onderwijs is goed mogelijk als gebouwen voldoen aan een aantal aspecten. Deze gebouwen zijn ruim genoeg, hebben een goede technische kwaliteit, een goede functionaliteit en goed binnenklimaat.

3. Gebouwen die een zo klein mogelijke ecologische footprint hebben dragen bij aan een leefbare omgeving voor alle inwoners. Ze scoren goed op duurzaamheid en circulariteit. In 2023 is de WEii indicatie van de helft van de schoolgebouwen gemeten (van zeer onzuinig, via onzuinig, gemiddeld, zuinig, zeer zuinig, Paris Proof naar WENG - Werkelijk Energie Neutraal). Van deze gebouwen werd 56% beoordeeld als zuinig of beter, met Paris Proof als hoogste beoordeling voor slechts 1 gebouw.

* De klasse Paris Proof is gebaseerd op de door Dutch Green Building Council opgestelde doelwaarden voor het realiseren van de 2050-doelstelling van het akkoord van Parijs. Werkelijk energieneutraal (WENG) staat voor een gebouw dat per jaar evenveel energie produceert als het gebruikt.

Programma 3 Passend wonen in een groene omgeving

Maatschappelijke effecten

Gooise Meren biedt passende woonruimte.

De gemeente Gooise Meren is duurzaam, leefbaar en toekomstgericht.

De gemeente Gooise Meren groeit met behoud van de kwaliteit van de groene en veilige leefomgeving.

Beleidsnota's

Diverse beheerplannen

Visie Aan de Gooise Kust 2020-2040

Begraven in Gooise Meren

Nota bodembeheer gemeente Gooise Meren

Woonvisie Gooise Meren 2017-2025

Regionale woonvisie Gooi- en Vechtstreek 2016-2030

Woonakkoord Regio Gooi- en Vechtstreek 2021

Welstandsnota Gooise Meren 2019

Groennota Bussum

Nota Structuurvisie Naarden en Bussum

Nota Cultuurhistorie en Landschap Muiden

Visie agrarische sector Muiden

Ruimtelijke visie Muiderberg

Gemeentelijk rioleringsplan 2023-2026

Visie Buitenruimte

Actieplan Samen Sneller Duurzaam Gooise Meren

Transitievisie warmte Gooise Meren

Omgevingsvisie Gooise Meren

Waardevolle bomen Gooise Meren

3.1. Wonen

Wat willen we bereiken?

De gemeente wil scherp blijven sturen op de vervulling van de woningbouwopgaven. Daarom is in 2024 de woonvisie 2025-2030 vastgesteld, zodat zij kaders kan stellen en voorwaarden heeft voor ontwikkelaars en woningcorporaties. Op hun beurt kunnen zij dan zorgen dat woningzoekenden binnen onze gemeente een passende woning kunnen vinden. De tekorten aan geschikte woningen gelden met name voor de lagere- en middeninkomensgroepen en voor spoedzoekers, jongeren, ouderen en mensen met een zorgbehoefte.

Wat gaan we ervoor doen in 2025?

Prestatieafspraken 2025-2028 uitvoeren

In 2024 hebben we samen met de woningcorporaties en huurdersbelangenverenigingen nieuwe prestatieafspraken gemaakt.

Met deze afspraken geven de gemeente, de woningcorporaties en de huurdersbelangenverenigingen invulling aan de kwalitatieve en kwantitatieve woningbouwopgave voor onze inwoners, zoals beschreven in de woonvisie 2025-2030.

De prestatieafspraken hebben een looptijd van 2025 tot en met 2028. In 2025 starten we met de uitvoering van de afspraken die bij de jaarschijf 2025 zijn opgenomen.

Uitvoeringsprogramma woonvisie 2025-2030 opstellen

In 2024 is de woonvisie 2025-2030 vastgesteld, om scherper te kunnen sturen op de woningbouwopgaven. Na het vaststellen van de woonvisie volgt het opstellen van het uitvoeringsprogramma. Hierin maken we onze visie, ambities en doelen concreet: we beschrijven hoe we in de komende jaren hieraan werken, wat daarvoor nodig is, wie we daarbij betrekken en de fasering van de activiteiten. Het uitvoeringsprogramma wordt in 2025 ter vaststelling aan de het college aangeboden, en wordt als raadsmededeling met de gemeenteraad gedeeld.

Woonzorgvisie uitvoeren

In 2023 heeft de gemeente haar woonzorgvisie met het bijbehorende uitvoeringsplan opgesteld. De woonzorgvisie draagt bij aan de ambities uit het coalitieakkoord 2022-2026. Het college heeft daarin benoemd extra in te zetten op het bevorderen van zelfstandig wonen met zorg. Daarom blijven we werken aan de acties uit het uitvoeringsprogramma, en starten we met de acties die bij de jaarschijf 2025 zijn opgenomen.

3.2. Buitenruimte & leefomgeving

Wat willen we bereiken?

De inrichting en het onderhoud van onze openbare ruimte zijn erop gericht dat deze groen, schoon en veilig is, bestand is tegen de effecten van de klimaatverandering en bijdraagt aan de biodiversiteit. We betrekken inwoners hierbij en stimuleren actieve bijdragen vanuit de samenleving. Zorg voor dierenwelzijn is voor ons een kwestie van beschaving. Organisaties die wettelijke taken uitvoeren bij het inzetten voor dierenwelzijn moeten structureel ondersteund worden.

Daarom geven we extra aandacht aan:

- we realiseren en versterken natuurverbindingen, beschermen bomen en parken (door middel van een algemene kapvergunning) en voegen meetbaar groen en bomen toe.
- natuurhistorische parken krijgen onderscheidend aandacht bij het beheer en onderhoud van groen. Zo wordt in parkgebied het Mouwtje en Bilderdijkpark het groen gerenoveerd. Waarbij het originele ontwerp wordt hersteld rekening houdend met klimaatbestendigheid en het beheer van het cultuurhistorisch groen aangepast zodat het karakter duurzaam behouden blijft.
- we voeren het Biodiversiteitsplan uit en hebben speciale aandacht voor het verminderen van verharde, stenen ondergrond.
- we evalueren na twee jaar het effect van de keuze voor het huidige onderhoudsniveau en besluiten dan of het niveau omhoog moet.
- we zetten ons in om de faciliteiten voor opvang en het bevorderen van dierenwelzijn in samenwerking met gemeenten in de regio structureel te regelen en tevens dat de dierenopvang naar Crailo terugkeert.

Wat gaan we ervoor doen in 2025?

Begraafplaats Muiden herinrichten

Begraafplaats Muiden kent een beperkte grafcapaciteit in verband met de hoge grondwaterstand. We gaan een grafvak herinrichten zodat meer graven beschikbaar zijn voor uitgifte. Daarnaast wordt een inrichtingsplan opgesteld om meer asbestemmingen te kunnen realiseren en de biodiversiteit op deze begraafplaats te vergroten. Het inrichtingsplan wordt na participatie vastgesteld door het college. De herinrichting van het grafvak vindt in 2025 plaats.

Beheerplannen herijken

De huidige beheerplannen hebben een looptijd tot en met 2025. Extra inzet is noodzakelijk voor het begeleiden van het werken met assetmanagement en herijken beheerplannen.

Biodiversiteitsactieplan verder uitvoeren

In Gooise Meren hebben we de opgave om de biodiversiteit te versterken. In 2025 geven we verdere uitvoering aan de maatregelen uit het Programma Biodiversiteit (uitgewerkt in het Biodiversiteitsactieplan Gooise Meren). Deze maatregelen bestaan uit o.a. de omvorming van gazondelen en aanvullen opgaande beplanting ter verbetering van ecologische verbindingen door het stedelijk gebied. Vanaf 2025 monitoren we de insecten en vlinders in verschillende bermen langjarig om de effecten van de maatregelen te kunnen volgen en te bepalen of bijsturing in beheer nodig is.

Diverse investeringen in de openbare ruimte

Asfaltvernieuwing Huizerweg

Vanuit een visuele wegininspectie zijn diverse schadebeelden waargenomen zoals spoorvorming, rafeling, dwarsonvlakheden, boomwortelopdruk en een slechte afwatering. Deze schade moet uiterlijk in 2025 worden hersteld om de veiligheid van de weggebruiker te kunnen waarborgen.

Ruijterlaan-Heidezicht parkeerlocatie

De onverharde parkeerlocatie Heidezicht gelegen aan de Ruijterlaan in Bussum wordt jaarlijks vier keer hersteld. De veel voorkomende onvermijdelijke weggebreken in deze halfverharde parkeerlocatie worden veroorzaakt door een combinatie van gebruik (wringende autobanden tijdens het in en uitparkeren), weersomstandigheden en een slechte afwatering. Om de jaarlijkse herstelwerkzaamheden te voorkomen is het wenselijk om de halfverharding éénmalig te vervangen voor een dunne asfaltdeklaag en de parkeerhavens uit te voeren met waterdoorlatende betonelementen.

Gietijzeren afvalbakken

In de stadscentra van Bussum, Naarden en Muiden staan op diverse locaties gietijzeren afvalbakken. De levensduur van deze afvalbakken is verstreken. Hierdoor nemen de defecten zoals schade, deuken en los hangende deuren toe. Om het aanzicht en het gebruik op orde te krijgen is het wenselijk om de noodzakelijke vervanging van de bestaande gietijzeren afvalbakken met bijkomende werkzaamheden uit te voeren.

Voetpad en rijweg Burg. M.P. van Wettumweg

Het voetpad en rijweg Burgemeester M.P. van Wettumweg is in een slechte staat van onderhoud. Vanuit de recent gehouden visuele Weginspectie 2022/2023 komt deze weg naar voren om onvermijdelijk groot onderhoud uit te voeren. Deze weg is één van de drie belangrijke toegangswegen tot de Vesting Naarden. Gelet op het aanzicht van de Vesting Naarden in relatie tot de huidige staat van onderhoud en het risico voor de weggebruiker, is het noodzakelijk om niet alleen deze weg vanuit het onderhoud te herstellen maar ook om deze weg op een andere verkeerskundige manier in te richten. De rijweg is voldoende breed om er twee fietsstroken aan te kunnen leggen.

Saneringsproject verkeersborden

Veel verkeersborden zijn geplaatst in de openbare ruimte en verrommelen het beeld. Daarnaast raken de weggebruikers het (verkeerskundig) overzicht kwijt, waardoor er onveilige situaties kunnen ontstaan. De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) verzoekt alle gemeentes de verkeersborden op locaties kritisch te beoordelen en te saneren waar het kan. Het betreft ook bebording die elkaar tegenspreekt of dubbel aanwezig is. Het afgelopen jaar zijn de verkeersborden geïnspecteerd en geïventariseerd. Op basis van de inventarisatie is een plan voor sanering en vervanging opgesteld dat gefaseerd wordt doorgevoerd.

Diverse kleine investeringen begraafplaatsen

Het betreft hier de in- of herinrichting van grafvelden, ontwikkeling van nieuwe uitvaartmogelijkheden, vervangen of uitbreiding van voorzieningen (informatieborden, bankjes etc.), vervangen van groen, aanpassingen in het kader van klimaatadaptatie etc.

Renovatie groen Mouwtje

Renovatie van het groen in het Mouwtje is nodig vanwege de aanwezigheid van frambozen. De huidige aanpak van het jaarlijks korten van alle struiken gaat ten koste van het reguliere onderhoud en heeft geen structureel effect. De renovatie is een onderdeel van het uitvoerings- en beheerplan voor het Mouwtje. Hiermee wordt het beeld van het Mouwtje verbeterd en het onderhoud vereenvoudigd. In 2024 is een start gemaakt met de renovatie van het groen in het Bilderdijkpark, in 2025 volgen de werkzaamheden in het Mouwtje.

Asfalt rijweg Brinklaan

De asfaltrijweg Brinklaan vanaf de rotonde Kerkstraat tot de rotonde Ceintuurbaan verkeert in slechte staat van onderhoud. Vanuit de recent gehouden visuele wegininspectie 2022/2023 was dit gedeelte Brinklaan in 2029 gepland voor onderhoud. De afgelopen winter (2023/2024) zijn er diverse bijkomende schadebeelden opgetreden zoals: rafeling, gaten, scheurvorming, en dwarsonvlakheden en dit heeft de levensduur van deze asfaltweg verkort. Om de veiligheid van de weggebruiker te kunnen waarborgen is het vervangen van de asfaltrijweg noodzakelijk en in 2025 gepland.

Verledden openbare verlichting

In 2025 gaan we verder met het versneld verleden van de openbare verlichting. In 2028 moet alle openbare verlichting zijn voorzien van ledlampen.

Vervangen voetpaden rondom sportvelden

Op een aantal sportcomplexen in Bussum en Muiderberg zijn de tegelpaden aan vervanging toe. In het dagelijks beheer kunnen we de paden niet meer onderhouden, omdat de tegels oud en versleten zijn (veel onkruidgroei en alg). Dit kost veel inzet om het geheel veilig te houden.

Gemeentewerven renoveren

Er zijn investeringen nodig in de bestaande werven in Bussum en Naarden om beide werven weer up-to-date te krijgen voor de komende 30 jaar. Dit is noodzakelijk omdat beide werven nu niet meer voldoen aan het minimale niveau voor een bestendige huisvesting.

Openbare ruimte klimaatbestendig maken

De omgeving moet voorbereid zijn op de te verwachte effecten van klimaatverandering. Er wordt een onderzoek uitgevoerd naar de hoeveelheid openbare verharding in de gemeente. Aan de hand van de resultaten van dit onderzoek kunnen we bepalen welke maatregelen uitgevoerd kunnen worden, om de risico's op onder andere wateroverlast te beperken op locaties waar dit risico hoog is. Deze maatregelen kunnen onder andere bestaan uit het vervangen van verharding door groen, en het verlagen van bermten zodat een teveel aan hemelwater tijdelijk opgevangen kan worden in het ontstane bassin.

Samen de vestingwerken Naarden behouden

De vestingwerken van Naarden waren tot 2016 eigendom van het Rijk. Er is na de overdracht van het Rijk naar de Stichting Monumentenbezit (SMB) een impasse ontstaan. In de praktijk deed het Rijk het groot onderhoud aan paden en parkeerplaatsen en de gemeente het klein onderhoud. De (financiële) verantwoordelijkheid voor het beheer en onderhoud van de fiets- en wandelpaden ligt bij de gemeente. Dit is het gebied tussen de binnen en buitengracht, die noemen we de enveloppe of bedekte weg.

De samenwerkingsovereenkomst met het Rijk was niet duidelijk uitgewerkt. De komende periode werken SMB en de gemeente aan de oplossing. Hiervoor worden offertes en onderzoeken opgevraagd. De mogelijke (meer)kosten worden in 2025 duidelijk.

Waterkwaliteit verbeteren

Momenteel voldoet de waterkwaliteit van veel watergangen nog niet aan de eisen van de Kaderrichtlijn Water (KRW). Om dit te verbeteren wordt een start gemaakt met het omvormen van harde oevers naar natuurlijke oevers. Dit heeft een positief effect op de biodiversiteit. De toegenomen biodiversiteit zal een positief effect hebben op de waterkwaliteit.

3.3. Duurzaamheid

Wat willen we bereiken?

De gemeente Gooise Meren onderschrijft de landelijke klimaatdoelstellingen om in 2050 volledig duurzaam, energieneutraal en circulair zijn.

Daarom geven we extra aandacht aan:

- we geven prioriteit aan waarbij wij als gemeente het hoogste klimaat- en/of milieurendement kunnen realiseren gegeven de beperkte middelen.
- duurzaamheid is niet alleen een zaak van de overheid. Daarom stimuleren we dat iedereen mee kan doen en dat ook doet. We werken samen met lokale partijen en stimuleren particuliere initiatieven.
- we zetten in op energieneutraliteit en de klimaatdoelen door de nadruk te leggen op isolatie voor alle huizen, opwek door zonnepanelen op daken, kiezen voor vergroening (van openbare gebouwen, bedrijfsterreinen en van onze centra) en bevorderen meervoudig ruimtegebruik.
- we betrekken ook onze monumenten bij de verduurzamingopgave, mede met het oog op het behoud ervan.
- we zijn tegen een biomassacentrale in Diemen.
- bij de herinrichting van de openbare ruimte houden we rekening met klimaatverandering (opwarming, hittestress, langdurige droogte en meer regen in korte tijd).
- we geven uitvoering aan de vastgestelde Transitievisie Warmte en aan onze ambities in het kader van Regionale Energiestrategie (RES).

Wat gaan we ervoor doen in 2025?

Aan de slag met het uitvoeringsprogramma Energietransitie

We zetten als Gooise Meren in op het leveren van een substantiële bijdrage aan de landelijke doelstellingen uit het Klimaatakkoord. We werken daarvoor samen met onze (maatschappelijke) partners aan het uitvoeren van de energietransitie in Gooise Meren. Hier gaan we de komende jaren voortvarend mee verder. Dat vraagt om borging van de benodigde structurele capaciteit.

Het jaar 2024 stond in het teken van het opstellen van integraal beleid voor de Energietransitie. Hierin onderscheiden we een viertal sporen, energie besparen, duurzame opwek, aardgasvrije warmte en toekomstbestendige energiesystemen. Op deze afzonderlijke sporen is in de afgelopen jaren op verschillende momenten beleid vastgesteld, maar nooit in samenhang met elkaar. Dit betekent dat een deel van de projecten die een plek hebben gekregen in het uitvoeringsprogramma reeds lopen.

Vanaf 2022 zijn er middelen voor de uitvoering van het klimaat- en energiebeleid (CDOKE) beschikbaar gekomen vanuit het Rijk. Hiervan huren we o.a. projectleiders en deskundigen in. Het budget is niet toereikend gebleken voor zowel de structurele beleids capaciteit als de capaciteit voor projecten. Dit wordt onderschreven door het advies van de Raad van Openbaar Bestuur van maart 2024.

Voor de continuering van de uitvoering van de energietransitie is het daarom nodig structurele capaciteit te borgen voor het opstellen, evalueren en monitoren van beleid. Met het aanbieden van de Beleidsnota met Uitvoeringsprogramma voor de Energietransitie in het najaar van 2024 schetsen wij u een beeld voor de benodigde inzet voor de langere termijn. Voor 2025 is er een gat tussen de inzet die nodig is voor het voortzetten van de uitvoering van het in de TVW en RES 1.0 vastgesteld beleid en de via subsidies verkregen middelen. Verderop in deze begroting staat de financiële toelichting hierop.

Aan een toekomstbestendig energiesysteem werken

Ook in onze regio hebben we inmiddels te maken met netcongestie. We zetten daarom in op een toekomstbestendig, betrouwbaar en duurzaam energiesysteem in Gooise Meren. Dit is randvoorwaardelijk om de energietransitie in Gooise Meren mogelijk te maken en vraagt om een fundamenteel andersoortig systeem met een nieuw ontwerp.

Om dit te bereiken is het enerzijds nodig om het huidige energiesysteem uit te breiden, wat essentieel is voor de energietransitie. Anderzijds bereiden we ons voor op de transformatie naar een lokaal, toekomstbestendig, duurzaam en innovatief systeem. Dit zijn parallelle routes met een verschillend tempo. In 2025 werken verder we in nauwe samenwerking met Liander aan het oplossen van acute knelpunten en het uitbreiden van het aantal middenspanningsruimten (trafo's) binnen Gooise Meren.

Daarnaast maken we een start met het nadenken over een lange termijn visie op ons energiesysteem. Dit doen we zowel lokaal als regionaal.

Inzicht op voortgang duurzaamheidsbeleid bieden

Er is zowel bij de raad als bij de inwoners behoefte aan meer inzicht in de voortgang op de duurzaamheidsdoelen van Gooise Meren.

We willen u en onze inwoners inzicht bieden in de voortgang van ons duurzaamheidsbeleid en de wijze waarop dit gemeten wordt. In 2024 is een integraal kader duurzaamheid opgesteld dat eind 2024 aan de raad wordt aangeboden. Dit kader geeft inzicht in de doelen en activiteiten van de beleidsvelden biodiversiteit, energietransitie, klimaatadaptatie, circulariteit, voedsel en mobiliteit. Ook geeft het inzicht op welke wijze de beleidsvelden binnen het kader bijdragen aan de duurzaamheidsdoelen op de korte en de langere termijn. In 2025 werken we dit uit in een voortgangsrapportage die vanaf dat moment jaarlijks wordt opgesteld en aan uw raad wordt aangeboden om de effecten van het duurzaamheidsbeleid te monitoren.

Isolatieprogramma uitvoeren

Energiebesparing is nodig voor het behalen van de klimaatdoelstellingen.

We helpen inwoners en ondernemers daarom om hun energieverbruik te verlagen en om energiearmoede te voorkomen. Hiervoor hebben we een energieloket ingericht en ontvangt Wattnu een jaarlijkse subsidie voor de inzet van energiecoaches. Dit doen we tevens via het Nationale Isolatieprogramma met de Lokale Aanpak Isolatie, waarbij we samen met Wattnu een grote groep inwoners helpen met het verduurzamen van hun woningen. Daarnaast ondersteunen we met een subsidie van de Provincie ook ondernemers bij het verduurzamen van kantoren en andere bedrijfspanden.

Regionale Energiestrategie (RES 1.0) uitvoeren

Met het vaststellen van de RES 1.0 hebben we ons als deelregio gecommitteerd aan het opwekken van 199 GWh duurzame energie in 2030. Om daaraan bij te dragen, zetten we in Gooise Meren zoveel mogelijk in op de mogelijkheden voor opwek van zonne-energie langs grootschalige infrastructuur, op grote daken en boven parkeerplaatsen. Daarom faciliteren we het duizend-daken-plan van Wattnu, de ontwikkeling van meerdere solar-carports en de Zonneroute Gooi & Vechtstreek.

Transitievisie Warmte (TVW) uitvoeren

Het beleid van de Rijksoverheid is gericht op het aardgasvrij verwarmen van alle woningen in 2050. We willen in onze gemeente daarom zo veel mogelijk overgaan op een duurzaam gebruik van warmte. Dit gebeurt deels door collectieve warmtenetten en deels met behulp van individuele oplossingen zoals warmtepompen. We doen dit buurtgericht. De gemeente heeft hierin een regierol.

Dit is uitgewerkt in de Transitievisie Warmte (TVW) die we uitvoeren. We maken, in samenspraak met bewoners en andere betrokken organisaties, een start met enkele buurten die in de TVW als verkenningbuurten' zijn benoemd.

Daarnaast starten we in 2025 met de doorontwikkeling van de TVW naar een warmteprogramma onder de omgevingswet.

3.4. Ruimtelijke ontwikkeling

Wat willen we bereiken?

In Gooise Meren benutten we de beperkte ruimte voor groei optimaal. Binnen onze schaarse ruimte kiezen we voor duurzame ontwikkeling, met oog voor de natuur, de historische waarde en de leefbaarheid in de bestaande woongebieden. We groeien, waar mogelijk, om in woningbehoefte te voorzien en zorgen dat het aanbod van bedrijfsruimte niet afneemt. We onderzoeken, samen met de betreffende bedrijven, of overlast gevende bedrijvigheid uit de kernen verplaatst kan worden en plaats kan maken voor andere bedrijvigheid of woningbouw. Bij nieuwbouw kijken we ook naar de voorzieningen en bij (her)inrichting van de openbare ruimte kijken we of er kansen zijn voor buitensport of spel.

Daarom geven we extra aandacht aan:

- we nemen de huidige parkeernormen en -richtlijnen opnieuw onder de loep en werken aan een transparant kader waarin maatwerk mogelijk is. Deze normen en richtlijnen hangen nauw samen met de binnenstedelijke ontwikkeling en zijn nauw gerelateerd aan de kwaliteit van de leefomgeving.
- we blijven zoeken naar locaties voor woningen en bedrijven. We bouwen niet in de natuur en breiden, als dat past, wel in. Op inbreilocaties worden uiterlijk en massa goed afgestemd op de omgeving.
- we passen de rol van de commissie ruimtelijke kwaliteit aan in het licht van de Omgevingswet.
- voortvarende ontwikkeling en (verdere) uitvoering van lopende ruimtelijke projecten, zoals BOR gronden, Naarderheem, Crailo, Krijgsman en Hocras.

Wat gaan we ervoor doen in 2025?

Brug bij Amsterdamse Poortbrug

Op 19 april 2023 is de Kadernota Muiden Noordwest door de gemeenteraad vastgesteld. In de Kadernota zijn de ruimtelijk en functionele uitgangspunten voor de beoogde herontwikkeling van Muiden Noordwest vastgelegd. In de Kadernota is met betrekking tot mobiliteit opgenomen dat in geval van een herontwikkeling van de wijk Noordwest waarbij extra woningen worden toegevoegd, voor een afdoende ontsluiting van de wijk een extra brug over de Muidertrekvaart is vereist. Het alternatief is het verhogen van de verkeerscapaciteit van de Amsterdamse Poortbrug (verbreding/verhoging).

Omgevingsplan opstellen

Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. We moeten voldoen aan de eisen uit de Omgevingswet, waaronder het uitwerken van een Omgevingsplan voor de gehele gemeente. We werken stapsgewijs toe naar het definitieve Omgevingsplan voor Gooise Meren in 2032. De eerste Omgevingsplanwijziging voor het deelgebied Muiderberg wordt in 2025 aan uw raad aangeboden.

Omgevingsvisie actualiseren

Bij de vaststelling van de Omgevingsvisie in 2023 heeft uw raad aangegeven na een periode van twee jaar een volgende Omgevingsvisie voorgelegd te willen krijgen. Daarmee houden we het kader voor nieuwe plannen en projecten in onze leefomgeving actueel. Ook voor initiatiefnemers die plannen willen ontwikkelen in onze gemeente. We monitoren de voortgang van de activiteiten onder de eerste Omgevingsvisie en actualiseren de Omgevingsvisie op basis van nieuw beleid en ontwikkelingen in 2023 en 2024. Eind 2025 wordt de geactualiseerde visie ter besluitvorming aan uw raad voorgelegd.

Particuliere initiatieven begeleiden

Voor het realiseren van opgaven in onze ruimtelijke omgeving, zoals verwoord in onze Omgevingsvisie, willen we samenwerken met initiatiefnemers. We begeleiden en regisseren initiatieven voor ontwikkelingen, waarbij een afwijking en wijziging nodig is van het (tijdelijk) Omgevingsplan. We gebruiken de uitgangspunten van het participatiebeleid bij gemeentelijke initiatieven en ontwikkelingen vanuit de samenleving. Op basis van de afspraken over de niveaus van impact wordt uw raad indien aan de orde betrokken bij initiatieven via het bindend adviesrecht.

Ruimtelijke projecten

BORgronden:

Op 17 april 2024 heeft de raad het bestemmingsplan BORgronden gewijzigd vastgesteld. Hiertegen is een 6-tal beroepen ingesteld bij de Raad van State. In de zomer van 2024 is het verweerschrift ingediend. Het is nu wachten op de behandelingsdatum en het oordeel van de ABRvS. Op de achtergrond wordt de uitvoering van het project voorbereid.

Naarderheem:

In het voorjaar van 2024 zijn de bouwwerkzaamheden voortvarend van start gegaan. In 2025 wordt verder gebouwd om in 2026 het nieuwe Naarderheem in gebruik te kunnen nemen. Er wordt in een separaat project gewerkt aan een mogelijke zwemvoorziening op de locatie van Naarderheem. Met een denktank onder leiding van Vivium wordt gewerkt aan een plan binnen de regels van het bestemmingsplan voor fase 2.

Crailo:

In 2024 zijn de diverse percelen in het Gooise Meren-deel van buurtschap Crailo overgedragen aan de verschillende ontwikkelende partijen. Het gaat om respectievelijk BPD / Bouwfonds Gebiedsontwikkeling, Bosburen, Klein Crailo en de Groene Stenen (voorheen de Groene Afslag), in combinatie met woningbouwcorporatie Alliantie. Voor deze percelen zijn intussen ook de omgevingsvergunningen verstrekt. Dat betekent dat er in 2024 en 2025 volop gebouwd kan worden aan deze onderdelen van het buurtschap Crailo. In 2025 zal ook de grond in het Larense deel van Crailo ('Op Zuid') worden uitgegeven.

Krijgsman:

In 2025 vordert het project De Krijgsman gestaag, er komen circa 140 woningen bij, en wat extra voorzieningen. Daarmee komt het aantal gerealiseerde woningen in 2025 uit op ongeveer 1100. Maar niet alleen qua woningen groeit de wijk door. Het wordt meer en meer een echte woonwijk, met sport- en spelvoorzieningen, kunst en winkels. Langs de Muidertrekvaart komen openbare ligplaatsen en het groen in de wijk groeit gestaag, waarmee de groene uitstraling steeds meer tot zijn recht komt. Verder zal in 2025 het herdenkingsmonument voor de slachtoffers van de ongelukken van de Kruitfabriek worden geplaatst bij het zogenoemde Bolwerk. Er zal gewerkt worden aan de verplaatsing van de Zeeverkenner uit de Westbatterij, zodat aansluitend in 2026 de restauratie en de herbestemming daarvan kunnen worden opgepakt.

Hocras locatie (De Walden):

De vaststelling van het bestemmingsplan is voorzien voor eind 2024. Er is een reële kans dat beroep wordt ingesteld tegen het vastgestelde bestemmingsplan bij de Raad van State. Parallel hieraan wordt het ontwikkelplan De Walden verder uitgewerkt. Dit omvat de voorbereiding van de uitvoering van het project en het opstellen van een definitief ontwerp van de nieuwe VO-school. De plannen voor het verbeteren van de verkeersveiligheid rond de nieuwe school worden hier ook in meegenomen.

Welstandstoets deels laten vervallen

Als gevolg van de nieuwe Welstandsverordening is een welstandstoets in bepaalde wijken niet meer noodzakelijk zodra het Paraplubestemmingsplan "kleine bouwplannen" is goedgekeurd. Bouwwerken die passen binnen deze kaders zijn vergunningsvrij en worden ook niet meer getoetst, alleen bij afwijken van de kaders is nog een vergunning nodig.

Welke verbonden partijen zijn erbij betrokken?

Deze verbonden partijen dragen bij aan het bereiken van de maatschappelijke effecten van programma 3:

- Regio Gooi en Vechtstreek
- Omgevingsdienst Flevoland Gooi en Vechtstreek
- Coöperatie Gastvrije Randmeren U.A.
- Samenwerkingsovereenkomst maaien waterplanten IJmeer-Markermeer
- Stichting Goois Natuurreservaat
- GEM Crailo BV

Voor meer informatie verwijzen wij naar de paragraaf Verbonden partijen.

Wat mag het kosten?

Passend wonen in een groene omgeving	Realisatie 2023	Begroting 2024 (na wijziging)	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
<i>Bedragen x € 1.000</i>						
Lasten						
Wonen	209	387	143	123	123	123
Buitenruimte en leefomgeving	32.524	34.003	35.029	35.876	36.300	36.430
Duurzaamheid	1.495	1.899	2.640	627	624	624
Ruimtelijke ontwikkeling	8.908	9.028	6.450	5.833	5.404	5.404
Totaal lasten	43.136	45.317	44.261	42.459	42.450	42.580
Baten						
Wonen	-	12-	12-	12-	12-	12-
Buitenruimte en leefomgeving	21.990-	17.585-	18.885-	19.531-	19.934-	19.977-
Duurzaamheid	407-	1.096-	1.105-	-	-	-
Ruimtelijke ontwikkeling	7.888-	10.924-	6.080-	3.434-	4.834-	3.434-
Totaal baten	30.285-	29.616-	26.082-	22.977-	24.780-	23.422-
Resultaat voor ebstemming	12.851	15.701	18.179	19.483	17.670	19.157
Toevoegingen reserves						
Buitenruimte en leefomgeving	4.777	-	-	-	-	-
Ruimtelijke ontwikkeling	-	-	-	-	-	-
Totaal toevoegingen reserves	4.777	-	-	-	-	-
Ottrekkingen reserves						
Buitenruimte en leefomgeving	81-	342-	331-	320-	309-	298-
Ruimtelijke ontwikkeling	429-	109-	109-	109-	109-	109-
Totaal onttrekkingen reserves	510-	451-	440-	429-	418-	407-
Saldo reserves	4.267	451-	440-	429-	418-	407-
Resultaat na bestemming	17.118	15.249	17.739	19.053	17.252	18.750

Toelichting financiële verschillen

Toelichting verschillen begroting 2025 t.o.v. begroting 2024		
Onderdeel programma 3	Verschil (x € 1.000)	V/N (V= voordeel, N= nadeel)
<p>Algemeen</p> <p><i>Loon- en prijsontwikkeling</i> Conform Perspectiefnota 2025 zijn de salarisbudgetten met 6% verhoogd en de overige budgetten met 1,4%.</p>		
<p><i>Wonen</i></p> <p>In 2024 was sprake van incidentele uitgaven voor de woonvisie, taskforce woningbouw en prestatieafspraken.</p>	244	V
<p><i>Duurzaamheid / Energietransitie</i></p> <p>Voor de continuering van de uitvoering van de energietransitie en het opstellen, evalueren en monitoren van beleid wordt de capaciteit uitgebreid van 1 naar 4 fte.</p> <p>Met het aanbieden van het programma Energietransitie in het najaar van 2024 schetsen wij u een beeld voor de structurele benodigde inzet. Voor 2025 hebben we dit, vooruitlopend hierop, incidenteel opgenomen.</p> <p>In 2025 wordt een Soortenmanagementplan opgesteld ten behoeve van de verduurzaming van woningen (incidenteel € 395.000)</p>	732	N
<p><i>Buitenruimte en leefomgeving</i></p> <p>De herziening van de begroting 2025 van de GAD heeft geleid tot een stijging van de gemeentelijke bijdrage aan de regio.</p> <p>Met ingang van 2025 wordt een deel van de lasten voor straatreiniging meegenomen in de berekening van de tarieven afvalstoffenheffing. Omdat voor de afvalstoffenheffing 100% kostendekking van toepassing is stijgen hierdoor de tarieven. Om deze stijging te beperking wordt onttrokken aan de voorziening. In de begroting 2024 is rekening gehouden met een storting in de voorziening.</p> <p>Per saldo is sprake van een voordelig effect op de afvalstoffenheffing € 540.000.</p> <p>Onderhoud gebied Naarderbos na verwerving van de erfpacht (N € 236.000)</p> <p>Het ontwikkelplan OFGV wordt gefaseerd ingevoerd (V € 100.000)</p>	275	V
<p><i>Ruimtelijke ontwikkeling</i></p>	2.266	N

De legesopbrengsten van de Krijgsman (€ 1,8 miljoen) eindigen in 2024; wel wordt hieruit een egalisatievoorziening (ad € 720.000) gevuld ter dekking van de doorlopende kosten voor 2025 tot en met 2027. In 2024 zijn de kosten en opbrengsten van complex Bredius (saldo € 3,8 miljoen voordelig) geraamd. De opbrengst (€ 2,4 miljoen) bij overdracht van de Jan ter Gouwweg is nu in 2025 geraamd.		
Overig <i>Overige verschillen < € 70.000</i>	11	N
Totaal	2.590	N

Investerings

De totale investeringsuitgaven bedragen voor herinrichting Wegen € 7,2 miljoen, voor Bruggen e.d. € 2,2 miljoen, voor Openbare Verlichting € 0,9 miljoen, voor Riolering € 9,7 miljoen en voor Groen € 1,1 miljoen. De kapitaallasten van deze voorgenomen investeringen zijn verwerkt in het meerjarenperspectief van deze programmabegroting. Voor detailinformatie wordt verwezen naar bijlage 1.

Indicatoren

Indicatoren

Wonen

nr.	Omschrijving indicator	2021	2022	2023	Streefwaarden	Bron
1.	Aantal geclusterde woonvormen GM totaal	-	-	1018	2026: 1.246 2028: 1.336 2040: 2.750	gegevens van woningcorporaties gemeente Gooise Meren gemeente Gooise Meren

Toelichting:

- Aantal geclusterde woningen GM van woningcorporaties in 2023 + nieuwbouw in 2024.
Keverdijk 40 geclusterde appartementen van Dudok Wonen: opgeleverd januari 2024

Totaal tot en met juli 2024 is 1018 + 40 = 1.058

Toelichting:

- Hiermee wordt aangegeven welk percentage van de woningen voorzien is van geregistreerde zonnepanelen. De cijfers worden jaarlijks geüpdatet via luchtskans op zonedakje.nl.
- De meetmethodiek van de MRA is dusdanig opgezet dat gewerkt wordt met bandbreedtes:
Zilver: tussen 20 en 49% wordt circulariteit meegenomen in inkoopopdrachten.
Goud: tussen 50 en 79% wordt circulariteit meegenomen in inkoopopdrachten.
De verrassende score in 2022 voor Circulair inkopen en opdrachtgeverschap was Goud (50-79% circulair). Dit jaar zitten we weer op de prognose voor 2023, namelijk Zilver (20-49% circulair). Vorig jaar was hoger doordat de twee grootste inkooppakketten samen een ongebruikelijk groot inkoopvolume kenden en beiden circulair ingekocht. De verwachting is dat we met de ingezette koers en enkele aanvullende maatregelen weer Goud (50-79% circulair) gaan scoren volgens onze ambitie, minstens 50% circulair in 2025.
- In 2023 is de milieubarometer over 2022 ingevuld. Dit betreft de uitstoot van de eigen organisatie. De cijfers over 2023 zijn bij het opstellen van de begroting 2025 nog niet beschikbaar.
- Gebaseerd op satellietbeelden en afhankelijk van klimatologische omstandigheden. Bosperceel = 1,0; een versteende wijk zonder groen en tuinen = 0,0.

Met als toelichting:

De gemiddelde groenheid in Gooise Meren in 2023 is ongeveer 10% hoger dan in 2022 (0,557 in 2023 versus

0,499 in 2022). Dit verschil is grotendeels te verklaren door het groeizame weer in de zomer van 2023, met relatief veel regen en normale (niet extreem hoge) temperaturen. De groenindex waarde van 2023 ligt hiermee in hetzelfde bereik als in 2016 en 2017. De jaren hierna lieten relatief lagere waarden zien door het droge warme weer in deze zomers.

Op wijkniveau zijn ook alle wijken groener in 2023 dan in 2022. Wel is het zo dat de wijken met relatief weinig groen (Bussum Centrum en het bedrijvenpark) ook maar weinig stijgen en de groenere wijken duidelijk meer. Hieruit kunnen we daadwerkelijk opmaken dat de stijging vooral te maken heeft met het groeizame weer in de zomer van 2023.

De nieuwe wijk Krijgsman laat al twee jaar op rij een duidelijke stijging zien; hier krijgt het groenbeleid in de wijk duidelijk resultaat. Interessant is om te kijken waar de uiteindelijke groenindex van Krijgsman stabiliseert de komende jaren; in de middenmoot of bovengemiddeld?

Nemen we de voorlopige drempelwaarde van 0,5 (dit is ongeveer het gemiddelde van geheel Gooise Meren), dan is er nog werk aan de winkel in 3 bestaande wijken (Bussum Centrum, Keverdijk + Jac P. Thijssepark, en Muiden Vesting); daar waar dit vorig jaar nog 6 bestaande wijken betrof. Vraag is uiteraard wel in hoeverre het weer hierop van invloed is. De komende jaren zal hierover meer duidelijk worden.

Indicatoren

Duurzaamheid &

Klimaat

nr.	Omschrijving indicator	2021	2022	2023	Streefwaarde	Bron
1.	% woningen met geregisteerde zonnepanelen op het dak	12,0%	13,2%	14,0%	n.v.t.	Klimaatmonitor Rijkswaterstaat
2.	% circulaire inkoop (euro's) ten opzichte van totale inkoop door eigen organisatie	zilver	goud	zilver	2025: goud	Spend Analyse, contractregistratie, afd. Inkoop
3.	CO2 Footprint eigen organisatie		412,6 ton CO2	nog niet bekend	2050: energieneutraal	Milieubarometer
4.	Groenindex	0,516	0,499	0,557	minimaal 0,5	zie toelichting

Kengetallen

Cijfers van de klimaatmonitor zijn bij het opstellen van de begroting 2025 beschikbaar tot en met 2022. Waarden voor 2023 zijn daarom niet overal invuld.

Kengetallen

Duurzaamheid

nr.	Omschrijving	2021	2022	2023	Streefwaarde	Bron
1.	Totaal elektriciteitsgebruik woningen (kWh)	78,8 mln. kWh	74,3 mln. kWh	nog niet beschikbaar	n.v.t.	Klimaatmonitor Rijkswaterstaat
2.	Totaal aardgasverbruik woningen (m3) (temperatuur gecorrigeerd)	41,6 mln. m3	37,3 mln. m3	nog niet beschikbaar	2050 aardgasvrij	Klimaatmonitor Rijkswaterstaat
3.	Opbrengst zonneprojecten Wattnu	146.197 kWh	218.015 kWh	384.498 kWh	n.v.t.	Wattnu
4.	Aantal duurzaamheidsleningen	24	61	48	n.v.t.	Afdeling M&O

Toelichting:

- Dit cijfer geeft het totaal elektriciteitsgebruik weer van alle woningen in de gemeente Gooise Meren. In werkelijkheid is het elektriciteitsverbruik hoger, omdat stroom geleverd door zonnepanelen op het dak niet zijn meegerekend.
- Dit cijfer geeft het totaal aardgasgebruik weer van alle woningen in de gemeente Gooise Meren. In de cijfers is rekening gehouden met de invloed van temperatuurschommelingen. Het daadwerkelijke gasverbruik ligt dus hoger of lager, omdat in een jaar veel meer koude dagen heeft geteld. Of juist heel weinig aantal koude dagen telt.
- Dit betreft de werkelijke opwek opbrengst in 2023 van de coöperatieve daken van energiecoöperatie Wattnu.

4. Duurzaamheidsleningen: 48 verstrekt in 2023. Vanaf de start van de lening in 2020 zijn in totaal 188 leningen verstrekt.

Programma 4 Economisch vitaal en bereikbaar

Maatschappelijke effecten

De werkgelegenheid en het voorzieningenniveau voor onze bedrijven en inwoners blijven in stand.

Wij zetten onze natuur en ons culturele erfgoed in om onze economie te versterken.

De gemeente Gooise Meren stimuleert de arbeidsparticipatie in deze krappe arbeidsmarkt.

Inwoners en ondernemers kunnen veilig op weg in een goed bereikbaar én leefbaar Gooise Meren.

Beleidsnota's

Mobiliteits- en Parkeervisie Gooise Meren 2040

Parkeerverordening gemeente Gooise Meren 2023

4.1. Economie

Wat willen we bereiken?

We stimuleren de bedrijvigheid en levensvatbaarheid van onze winkelgebieden en bedrijfsterreinen en houden daarmee ook ons voorzieningenniveau op peil.

Daarom geven we extra aandacht aan:

- we zorgen dat de winkelgebieden en bedrijventerreinen goed bereikbaar, veilig, groen en toegankelijk zijn en blijven. Er blijft voldoende bedrijfsruimte beschikbaar om de werkgelegenheid op peil te houden.
- we vergroten onze economische mogelijkheden door samen te werken in de Regio Gooi en Vechtstreek en in de Metropoolregio Amsterdam (MRA). Dat is in gang gezet met onze regionale samenwerkingsagenda (RSA) en MRA-agenda. Binnen onze netwerken maken we ons met name sterk voor mobiliteit, duurzaamheid en economie.
- we streven naar een circulaire economie. We besteden lokaal aan binnen wat wettelijk mogelijk is.
- we zorgen voor een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bedrijven en ondernemers.
- we stimuleren innovatief ondernemerschap en zien kansen in de zorgsector om werkgelegenheid te creëren. Eventuele nieuwe vormen van ondernemen kunnen in onze gemeente een plek krijgen mits ze op een geschikte en veilige manier kunnen worden ingepast.

Wat gaan we ervoor doen in 2025?

Bedrijventerreinen aantrekkelijker maken

Bedrijventerreinen moeten aantrekkelijker worden om te werken en te verblijven. We maken een plan van aanpak om hier de komende jaren gericht aan te kunnen werken. Daarbij besteden we nadrukkelijk aandacht aan o.a. de energietransitie, aanpassen aan klimaatverandering, biodiversiteit en circulariteit. Omdat de ruimte beperkt is, zetten we in op het meer effectief gebruik maken van de ruimte.

Beleid circulaire economie uitvoeren

We werken in de gemeenten aan verschillende duurzaamheidsopgaven om de klimaatdoelstellingen te behalen. Circulaire economie is een van deze opgaven. Naar verwachting wordt eind 2024 hiervoor het beleid door uw raad vastgesteld. Vervolgens gaan we in 2025 aan de slag met een uitvoeringsprogramma om concreet vorm te geven aan dit beleid. Dit doen wij in samenwerking met lokale ondernemers, de regio Gooi en Vechtstreek en diverse andere partijen. Enkele voorbeelden zijn: informeren van onze ondernemers over het belang van een circulaire economie en wettelijke verplichtingen in dit kader, onze ondernemers stimuleren om circulariteit toe te passen, stimuleren van ketensamenwerking in de bouw en in beeld brengen welke ondernemers kapotte spullen repareren. En vanzelfsprekend stimuleren we initiatieven uit de samenleving die bijdragen aan een circulaire economie.

Beleid voedselvisie uitvoeren

We werken op verschillende manieren aan duurzaamheid in onze gemeente. De manier waarop we voedsel produceren en consumeren is niet duurzaam. Daarom leggen we in 2025, als onderdeel van de circulaire economie, voedselbeleid ter vaststelling aan uw raad voor. Om hier meer handen en voeten aan te geven stellen we een uitvoeringsprogramma op in 2025. Hierin wordt onder andere aandacht besteed aan het faciliteren van ontwikkelingen in het buitengebied waarbij op een andere wijze voedsel wordt geproduceerd, het stimuleren daar waar mogelijk van gezond voedsel, het faciliteren van initiatieven die voedsel dichtbij produceren en verkopen en we stimuleren inwoners, ondernemers en organisaties om voedselverspilling te verminderen.

Indeling weekmarkt Bussum actualiseren

De opstelling van de weekmarkt op het Wilhelminaplantsoen in Bussum is door de brandweer gecontroleerd en onveilig bevonden m.b.t. de bereikbaarheid van omliggende panden. Daarnaast dient nagegaan te worden of plaatsen waar ondernemers staan met een hoger risicoprofiel m.b.t. brandveiligheid, zoals kramen waar bak- en braadactiviteiten plaatsvinden op de juiste plaats staan. Daarbij bestaat er de wens in de marktcommissie om de uitstraling van de markt d.m.v. de nieuwe indeling te verbeteren.

Door het laten maken van een professionele indelingstekening van de weekmarkt die vooraf wordt goedgekeurd door de brandweer, willen wij risico's verkleinen en recht doen aan een nieuwe uitstraling van de markt. Daarnaast worden naar verwachting kosten gemaakt voor een professionaliseringslag in het kader van de herindeling van de markt. Tot slot zal conform de Marktverordening de brancheringslijst worden geactualiseerd.

4.2. Toerisme & cultureel erfgoed

Wat willen we bereiken?

We koesteren het erfgoed en bevorderen toerisme en recreatie die zorgen voor economische activiteiten en voorzieningen in onze gemeente. Zo blijven we aantrekkelijk voor onze eigen inwoners en bezoekers van buiten. En zo blijft onze gemeente fijn om in te wonen en te recreëren en zorgen recreanten en toerisme voor extra werkgelegenheid in onze gemeente.

Daarom geven we extra aandacht aan:

- we benutten de belevingswaarde van cultureel erfgoed beter door bestemmingen aantrekkelijker te maken door ze te verbinden en te promoten bij doelgroepen die daar meest ontvankelijk voor zijn, zoals bijvoorbeeld natuur- en cultuurliefhebbers, wandelaars en fietsers.
- we werken hiervoor als gemeente proactief samen binnen de MRA. We positioneren ons als groene, culturele en open ruimte binnen de regio en spelen in op de toenemende behoefte aan recreatie als gevolg van de toenemende verstedelijking om ons heen. Vanwege leefbaarheid, natuurwaarde, recreatie en cultuurhistorie streven wij ernaar dat nieuwe verbindingswegen ondergronds worden aangelegd, vooral bij een eventuele extra verbinding naar Flevoland.
- we zorgen samen met onze partners dat de toename van het toerisme en recreatie niet leidt tot schade aan onze natuur en ons erfgoed.

Wat gaan we ervoor doen in 2025?

(Toeristische) bewegwijzering actualiseren

Voor voetgangers is de bewegwijzering in 2024 aangepast. Het beeld is dat ook voor ander verkeer een actualisatie gewenst is. We onderzoeken of en hoe we de dienstverlening aan bezoekers kunnen verbeteren door het actualiseren van de bewegwijzering voor boot, auto- en fiets parkeren, evenementenborden en de ANWB- Rijkswegborden. De uitkomsten van dit onderzoek worden in het derde kwartaal 2025 voorgelegd aan het college.

Benodigde havenfaciliteiten Bruine Vloot inventariseren

We maken een inventarisatie van de havenfaciliteiten die de Bruine Vloot in Muiden nodig heeft en maken daarover marktconforme afspraken. Daarnaast bepalen we welke waarde de Bruine Vloot heeft vanuit zowel historisch als toeristisch oogpunt en bepalen we hoe de gemeente met die belangen om wil gaan. Op basis van deze inventarisatie wordt het college in het derde kwartaal geadviseerd over de te nemen vervolgstappen.

Kade Muiden aankopen

Het Rijksvastgoedbedrijf is eigenaar van de kade van Muiden, waar nu de Bruine Vloot aan gelegen is. Zij bieden deze kade ter overname aan bij de gemeente voor € 1, omdat het perceel buiten hun beheersgebied valt. Het Rijksvastgoedbedrijf heeft in 2020 geïnvesteerd in het onderhoud van de kade. De gemeente biedt voorzieningen voor de Bruine Vloot. Om in de toekomst niet met onverwachte kosten geconfronteerd te worden, wordt eerst een onderzoek uitgevoerd naar de verwachte beheer- en onderhoudskosten van deze kade voor de komende jaren. Op basis van de uitkomsten daarvan zal in het eerste kwartaal van 2025 een voorstel aan het college voorgelegd worden om wel of niet in te gaan op dit overname aanbod.

Subsidiekader evenementen aanpassen

Er is behoefte aan meer duidelijkheid over de voorwaarden waaronder subsidies aan evenementen toegekend kunnen worden. Daarom heeft het college verzocht te onderzoeken of het subsidiebeleidskader aangepast

kan worden om door de gemeente gewenste evenementen volledig te subsidiëren en het kader beter te laten aansluiten op de gemeentelijke ambities. Een voorstel voor aanpassing van het kader wordt in het tweede kwartaal aan het college voorgelegd.

Uitvoeringsregels voor ligplaatsen toepassen

Om de verrommeling van de vaarwegen tegen te gaan zijn in 2024 door het college uitvoeringsregels voor ligplaatsen vastgesteld. In het voorjaar van 2025 zullen ontheffingen verleend gaan worden voor de beschikbare ligplaatsen. Het ligseizoen geldt van april tot november, maar conform het amendement van de raad op de liggeldverordening zal gedurende twee jaar een proef worden gedaan waarbij de ligplaatsen gedurende het gehele jaar gebruikt kunnen worden. In deze proefperiode zal dus ook gedurende het gehele jaar zal dus ook toezicht op het naleven van de uitvoeringsregels worden uitgevoerd.

4.3. Werk & inkomen

Wat willen we bereiken?

Met de huidige druk op de arbeidsmarkt ondersteunen wij inwoners en ondernemers om een match te maken tussen werkgelegenheid en arbeidsparticipatie. We hebben aandacht voor minima en doelgroepen en zijn goed toegankelijk voor hen die hulp nodig hebben (zie ook 1.3 Welzijn). We zetten in (boven)regionaal verband actief in op het aantrekken van werkgelegenheid.

Daarom geven we extra aandacht aan:

- in samenwerking met het bedrijfsleven willen we ervoor zorgen dat vacatures vervuld worden en arbeidsparticipatie toeneemt als harde noodzaak bij de huidige arbeidsmarkt.
- we vergroten de inzet op van-werk-naar-werk, van-onderwijs-naar-werk en van-uitkering-naar-werk.
- we zorgen dat het ondernemersloket goed vindbaar is, ook voor startende ondernemers.

Wat gaan we ervoor doen in 2025?

Het regionaal werkcentrum ontwikkelen

Het Rijk heeft besloten de dienstverlening aan werkenden, werkzoekenden en werkgevers te verbeteren. Daartoe wordt per arbeidsmarktregio een Regionaal Werkcentrum (RWC) ontwikkeld. De start van het RWC is door het Rijk van 1 januari 2025 verschoven naar 1 januari 2026. In 2025 ontwikkelen wij in onze arbeidsmarktregio een RWC waarin het Leer-werkloket (LWL), het Regionaal Mobiliteitsteam (RMT), Bureau leerlingzaken (RBL) en het Werkgever Servicepunt (WSP) samenwerken. Dit zijn de vier regionale organisaties die gericht zijn op vraagstukken rondom de arbeidsmarkt en dienstverlening aan werkenden, werkzoekenden en werkgevers. In 2025 brengen wij daarbij ook financiële en formatieve consequenties voor het RWC in kaart.

Opvanglocaties Oekraïense vluchtelingen uitbreiden

Gemeente Gooise Meren voldoet nog niet aan de taakstelling voor het aantal op te vangen Oekraïense vluchtelingen. In 2025 zal het aantal opvangplekken verder opgehoogd worden zodat aan de taakstelling wordt voldaan.

Regionale samenwerking handhaving en sociale recherche onderzoeken

In de huidige arbeidsmarkt is het moeilijk om voldoende handhavers en sociaal rechercheurs in het sociaal domein te vinden. Samen met de andere gemeenten die deelnemen aan de gezamenlijke sociale recherche (Hilversum, Wijdmeren, Blaricum, Eemnes, Laren, Huizen en Diemen) zoeken we naar oplossingen, met mogelijk ook een andere (juridische) vorm voor de intergemeentelijke samenwerking. Wij ontwikkelen in 2025 binnen de regio een verdere aanpak van onjuist gebruik van onze sociale voorzieningen.

Re-integratie voorziening verlagen

De gemeente is wettelijk verplicht om bijstandsgerechtigden en andere inwoners die niet zelfstandig een baan kunnen vinden, begeleiding en voorzieningen te bieden naar werk. Een re-integratievoorziening kan gericht zijn op het leren van vaardigheden of het opdoen van werkervaring. Maar deze kan ook als doel hebben dat je weer onder de mensen bent. Het is aan de gemeente om de mate en manier van re-integreren te bepalen. In 2025 wordt het budget met € 100.000 verlaagd. De verlaging lijkt realistisch omdat het budget in de afgelopen jaren niet volledig is gebruikt, en omdat de beschikbare plekken vanuit de Participatiewet bij de Tomingroep beter benut kunnen worden. Daarnaast blijven we gebruikmaken van re-integratietrajecten die vanuit de regionale samenwerking tot stand komen binnen het project Werken aan Werk. We monitoren of de verlaging van het budget niet leidt tot negatieve effecten.

Toename schuldhulpverlening monitoren

In 2025 verwachten wij dat de stijging van het aantal hulpvragen doorzet (20% toename). In 2026 en 2027 zal de stijging temporiseren en verwachten we een toename van het aantal aanvragen van ongeveer 10% per jaar. We houden de toename van het aantal vragen over financiële zorgen goed in de gaten zodat we op het juiste moment een voorstel kunnen doen om het team, dat die hulpvragen behandelt, op te schalen.

4.4. Mobiliteit

Wat willen we bereiken?

Samen met de inwoners en ondernemers houden we onze gemeente verkeersveilig en goed bereikbaar per fiets, openbaar vervoer en auto. De kernen van onze gemeente willen we leefbaar houden, door negatieve effecten van parkeren, uitstoot en geluid van (vracht)auto's en sluipverkeer te verminderen.

Het samen verbeteren van de verkeersveiligheid rond scholen en specifieke punten, zoals sportverenigingen en gevaarlijke oversteken, heeft prioriteit. We zorgen voor ruimte voor OV en (snel)fietsverkeer en ook fietsparkeren. Het openbaar vervoer en voorzieningen zijn toegankelijk, ook voor ouderen en mindervaliden.

Daarom geven we extra aandacht aan:

- een actuele uitvoeringsagenda waarin veilige schoolzones en schoolroutes, het autoluw maken van de (vesting)kernen, het realiseren van een fietsroutenetwerk en de verkeersveiligheid prioriteit heeft. Verbetering van verkeerssituaties wegen we integraal af en prioriteren we waar mogelijk.
- een slim en modern parkeerbeleid waar (technologische) voorzieningen bij aansluiten. Binnen het beleid moet maatwerk mogelijk zijn in samenspraak met inwoners, ondernemers en andere belanghebbenden. Waarbij de auto niet vanzelfsprekend het eerste recht op een plek in de openbare ruimte heeft.
- in de (boven) regionale samenwerking onderzoeken we mogelijkheden om de bereikbaarheid van de gemeente te vergroten door te kijken naar de Gooicorridor, de flessenhals A1 en het openbaar vervoer in het algemeen. Bij de uitbreiding van Almere zetten wij in op een ondergrondse verbinding naar Noord-Holland. Bovenregionaal is een besluit tot het verdiepen van het spoor niet actueel. We willen daarom deze periode een besluit nemen of we de reservering voor het verdiept spoor met een (tijdelijke) functie willen blijven invullen.
- verbeteren van de bereikbaarheid met het openbaar vervoer van onze kernen. Samen met de inzet van de inwoners onderzoeken we of er mogelijkheden zijn om de gaten op te vullen.

Wat gaan we ervoor doen in 2025?

Parkeerketen moderniseren

De parkeerketen gaat over het geheel van zaken dat komt kijken bij het reguleren van parkeerplaatsen en loopt van parkeerbeleid tot de organisatie daarvan en met welke technieken en apparatuur.

Al die onderdelen van de parkeerketen zijn verouderd en zijn aan modernisering toe. Op basis van de in 2024 gemaakte keuzes starten we in 2025 met het digitaliseren van parkeervergunningen en start de aanbestedingsprocedure om parkeerautomaten op straat te vervangen. Er wordt een parkeerregisseur aangesteld om de dagelijkse operationele processen uit te voeren en te coördineren. Een voorstel voor nieuw parkeerbeleid wordt opgesteld. Door gedifferentieerde tarifiering sturen we op een betere benutting en verdeling van schaarse en kostbare openbare ruimte en bekostigen we de benodigde investeringen en extra exploitatielasten.

Parkeerplaats touringcars 't Spant/SDO realiseren

Door de solar carport bij 't Spant/SDO kunnen touringcars daar niet meer parkeren. Er wordt een nieuwe parkeerplaats gerealiseerd aan de andere kant van het gebouw. We werken hiervoor in 2025 een plan uit zodat in 2026 de parkeerplaats gerealiseerd kan worden.

Plaatsingscriteria voor deelmobiliteit opstellen

Aanbieders van deel(brom)fietsen mogen op grond van de APV nog geen voertuigen op de openbare weg plaatsen. Het Rijk heeft algemene modelbepalingen voor een vergunning opgeleverd. We stellen daar plaatsingscriteria bij op en wijzen locaties aan voor parkeermogelijkheden van deelvoertuigen.

Project parkeergarage Veldweg uitwerken

De raad heeft ingestemd met het uitvoeren van een haalbaarheidsstudie naar bebouwing van de parkeerplaats op de Veldweg in combinatie met gebouwd parkeren. We ronden deze haalbaarheidsstudie in 2024 af, zodat de raad een keuze kan maken uit de alternatieven. En we stellen vervolgens een startnotitie voor het gekozen alternatief op zodat de raad daaraan kaders kan verbinden. Daarbij is de Gebiedsvisie Centrum Bussum het uitgangspunt.

In 2025 gaan we het project parkeergarage Veldweg, gebaseerd op de gemaakte keuze, uitwerken. Bij de realisatie houden we rekening met de uitgangspunten en de planning van de projecten Olmengarage en Veerplein/Veerstraat.

Regionale doorfietsroutes aanleggen

Eind 2016 zijn de wegverbredingen van de A1 en de A6 opengesteld voor verkeer. Toen was al duidelijk dat dit de filevorming niet definitief zal oplossen. Daarom hebben Rijk, provincie en gemeenten nieuw beleid opgesteld om het fietsgebruik fors te stimuleren door aanleg van regionale fietsroutenetwerken, waaronder in Gooi en Vechtstreek. Wij hebben aansluitend een intentieverklaring- en vervolgens een inspanningsverplichting ondertekend om tot daadwerkelijke realisatie over te gaan.

Nadat de raad in 2024 de tracés van de "Doorfietsroutes" -grotendeels- heeft vastgesteld en wij de voorbereidingen zijn gestart voor de herinrichting van de eerste straten in de fietsroute Hilversum-Amsterdam, ronden wij deze voorbereidingen in 2025 af en starten we met de uitvoering. Daarbij volgen wij straat-voor-straat onze vastgestelde werkprocessen, inclusief participatie. De uitvoering van het totale fietsroutenetwerk binnen onze gemeente vraagt meerdere jaren.

Welke verbonden partijen zijn erbij betrokken?

Deze verbonden partijen dragen bij aan het bereiken van de maatschappelijke effecten van programma 4:

- Regio Gooi en Vechtstreek
- Werkvoorzieningschap Tomingroep
- Metropoolregio Amsterdam

Voor meer informatie verwijzen wij naar de paragraaf Verbonden partijen.

Wat mag het kosten?

Economisch vitaal en bereikbaar	Realisatie 2023	Begroting 2024 (na wijziging)	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
<i>Bedragen x € 1.000</i>						
Lasten						
Economie	1.429	1.892	1.760	1.512	1.362	1.362
Toerisme en cultureel erfgoed	862	1.062	1.070	1.003	999	999
Werk en inkomen	36.170	36.575	20.058	20.076	20.296	20.274
Mobiliteit	2.932	4.158	3.391	3.722	3.665	3.665
Totaal lasten	41.393	43.686	26.278	26.313	26.322	26.300
Baten						
Economie	1.024-	889-	945-	945-	945-	945-
Toerisme en cultureel erfgoed	128-	145-	172-	171-	171-	171-
Werk en inkomen	28.485-	30.541-	14.030-	14.030-	14.423-	14.423-
Mobiliteit	3.204-	3.624-	3.659-	3.659-	3.659-	3.659-
Totaal baten	32.841-	35.199-	18.806-	18.805-	19.198-	19.198-
Resultaat voor bestemming	8.552	8.487	7.472	7.508	7.124	7.102
Onttrekkingen reserves						
Werk en inkomen	23-	-	-	-	-	-
Totaal onttrekkingen reserves	23-	-	-	-	-	-
Saldo reserves	23-	-	-	-	-	-
Resultaat na bestemming	8.529	8.487	7.472	7.508	7.124	7.102

Toelichting financiële verschillen

Toelichting verschillen begroting 2025 t.o.v. begroting 2024		
Onderdeel programma 4	Vershil (x € 1.000)	V/N (V= voordeel, N= nadeel)
Algemeen <i>Loon- en prijsontwikkeling</i> Conform Perspectiefnota 2025 zijn de salarisbudgetten met 6% verhoogd en de overige budgetten met 1,4%.		
<i>Economie</i> In 2024 was sprake van incidentele kosten voor onderzoek naar samenwerking met ondernemers en een verkenning van een gemeente breed	188	V

ondernemersfonds. In 2025 wordt gestart met een verkenning voor een cultuurstrip Bussum.		
<i>Werk en inkomen</i> In 2024 zijn de inkomsten en uitgaven (per saldo nihil) opgenomen in verband met de opvang van de Oekraïense vluchtelingen.	-	-
<i>Mobiliteit</i> In 2024 was sprake van incidentele budgetten voor o.a. het opstellen van parkeerbeleid en de visie hoofdwegenstructuur (V € 380.000). In 2025 is de modernisering van de parkeerketen geraamd (V € 156.000).	802	V
Overig Overige verschillen < € 70.000	25	V
Totaal	1.015	V

Investeringsen

De totale investeringsuitgaven bedragen voor Gebiedsontwikkeling € 600.000, voor Parkeren € 900.000 en voor Mobiliteit € 2,3 miljoen. De kapitaallasten van deze voorgenomen investeringen zijn verwerkt in het meerjarenperspectief van deze programmabegroting. Voor detailinformatie wordt verwezen naar bijlage 1.

Indicatoren

Indicatoren Werk en Inkomen

nr.	Omschrijving indicator	2021	2022	2023	Streefwaarde	Bron
1.	Het percentage klanten dat gedurende het poortproces 'afgevangen' worden (van melding tot start inkomen).	-	33,50%	34,0%	n.n.b.	administratie USD
2.	Uitstroom naar betaald werk of opleiding als percentage van het aantal te bemiddelen personen	25%	12%	10%	n.n.b.	administratie USD

Toelichting:

- Deze indicator (preventiequota) heeft als doel om zoveel mogelijk cliënten gedurende het poortproces aan het werk te krijgen.
- Deze indicator toont de uitstroom uit de uitkering naar betaald werk en opleiding (dat is het doel van re-integratie activiteiten). Andere uitstroomredenen, zoals verhuizing of overlijden, worden niet meegenomen in dit percentage.

Kengetallen

Kengetallen Werk en Inkomen

nr.	Omschrijving	2021	2022	2023	Bron
1.	Beroepsbevolking	31.000	32.000	n.n.b. voor 2023	CBS (databank Statline)
2.	Klanten Participatiewet	795	884	873	Administratie USD
3.	Klanten WSW	62	55	45	Administratie USD
4.	Inwoners met een WW-uitkering	630	515	627	UWV
5.	Aantal huishoudens dat gebruik maakt van een minimaregeling	819	825	880	Administratie USD
6.	Aantal meldingen inzake 'vroegsignalering'	171	1.344	2.088	Administratie USD
7.	Aantal verwezen klanten naar de Kredietbank	50	107	140	Administratie USD
8.	Aantal personen dat een schuldhulptraject heeft bij de Kredietbank Nederland		56	48	Administratie USD
9.	Aantal voorzieningen/ trajecten dat is afgerond	496	441	474	Administratie USD

Toelichting:

- Dit kengetal toont het aantal personen met een Participatiewet-uitkering.
- Dit kengetal toont het aantal personen dat binnen een WSW-dienstverband werkt.
- Dit kengetal toont het aantal personen met een WW-uitkering (verstrekkt door het UWV).
- Aantal meldingen dat de gemeente ontvangt over achterstallige betalingen (van o.a. nutsbedrijven). Hieraan nemen woningcorporaties (nog) geen deel.
- Dit kengetal toont het aantal afgeronde voorzieningen gericht op re-integratie. Het betreft reïntegratietrajecten en ook (randvoorwaardelijke) voorzieningen zoals sociaal-medische adviezen, loonwaardemetingen, reiskosten en kinderopvang. Het kan zijn dat aan 1 cliënt meerdere voorzieningen worden toegekend.

Programma 5 Duidelijke en transparante dienstverlening

Maatschappelijke effecten

De dienstverlening aan onze inwoners is adequaat.

Onze inwoners kunnen rekenen op een toegankelijk, duidelijk en transparant bestuur en de bijbehorende organisatie.

Onze inwoners kunnen veilig in onze gemeente leven.

De gemeente Gooise Meren werkt effectief samen en is daarmee slagvaardig.

5.1. Dienstverlening & communicatie

Wat willen we bereiken?

De inwoner staat centraal bij de gemeentelijke dienstverlening. De gemeente doet wat ze zegt, zegt wat ze doet en legt dit ook uit. De gemeente is persoonlijk, toegankelijk en (actief) communicatief en zoekt naar oplossingen. Uitgangspunt is digitaal waar kan, persoonlijk/fysiek waar moet. De gemeente informeert inwoners in een vroegtijdig stadium en is transparant.

Daarom geven we extra aandacht aan:

- we zijn dienstbaar, oplossingsgericht en duidelijk en passen waar nodig onze communicatie daarop aan. We zorgen voor een duidelijke terugkoppeling bij meldingen en actieve uitleg bij vertraagde processen.
- de vraag van inwoners, ondernemers en instellingen staat centraal in ons handelen. We willen de kwaliteit van onze dienstverlening verbeteren door nog persoonlijker en directer te communiceren. We willen onze medewerkers hiervoor meer ruimte geven en waar nodig onze processen aanpassen.
- de digitalisering wordt uitgebouwd. Persoonlijk contact en het maken van (spoed) afspraken blijven mogelijk en onze gemeenteloketten blijven open.

Wat gaan we ervoor doen in 2025?

Aanvragers beter informeren over de afhandeling van hun verzoek

Voor inwoners/ ondernemers die een aanvraag hebben gedaan is het vaak lastig om te weten wat de status is van hun aanvraag voor een product of dienst. Daarom gaan we ervoor zorgen dat inwoners en ondernemers de aanvraag makkelijk kunnen volgen. Dit doen wij door op de website een speciale omgeving genaamd "Mijn Gooise Meren" te maken. Via "Mijn Gooise Meren" hebben inwoners en ondernemers altijd toegang tot de afhandeling van hun vraag of verzoek.

In het kader van de reisdocumentenpiek de formatie uitbreiden

Van maart 2024 tot maart 2029 zijn in Nederland veel meer aanvragen voor paspoorten en ID-kaarten. Dit heet de reisdocumentenpiek. Omdat er veel meer aanvragen voor reisdocumenten zijn, openen we meer balies zodat de dienstverlening aan de inwoners goed blijft.

5.2. Veiligheid & handhaving

Wat willen we bereiken?

De gemeente draagt bij aan de veiligheid in Gooise Meren en werkt hierbij integraal samen met relevante partners. De gemeente draagt zorg voor het voldoen aan de geldende regelgeving door middel van handhaving.

Daarom geven we extra aandacht aan:

- de aanpak van ondermijning.
- het verstevigen van de samenwerking met bewoners en ondernemers om buurten veiliger te maken (buurtpreventie) en focussen op het verminderen van de drugdealoverlast op verschillende plekken in onze gemeente. We maken het melden van overlast en criminaliteit makkelijk en toegankelijk.
- het leggen van nadruk op het weerbaarder maken van onze inwoners tegen digitale criminaliteit door middel van actieve communicatiecampagnes.
- we zetten onze boa's effectiever in met minder nadruk op het handhaven van parkeren en meer op handhaving van de openbare orde en veiligheid (waaronder ook verkeersveiligheid).

Wat gaan we er voor doen in 2025?

Formatie Bibob jurist/coördinator structureel invullen

De Wet Bevordering Integriteitsbeoordeling door het Openbaar Bestuur (Wet Bibob) is één van de preventieve instrumenten die ingezet wordt om (het faciliteren van) ondermijnende criminaliteit te voorkomen. De coördinator draagt zorg voor (adviesing over) de uitvoering van Wet Bibob onderzoeken in de organisatie, het actualiseren van het beleid en borging hiervan in de organisatie. Na de oprichting van het Bibob Expertiseteam Gooi en Vechtstreek (BET) neemt de coördinator deel in het BET. Omdat nog niet duidelijk is wat hiervan in 2025 regionaal gedekt gaat worden met deelname aan het BET, gaan we dit (in het CUP tot 2024 opgenomen) structureel invullen.

Pilot cameratoezicht Bussum uitvoeren

Naar aanleiding van incidenten in het centrum van Bussum is een onderzoek uitgevoerd voor mogelijke veiligheidsmaatregelen. Op basis van dit onderzoek heeft het college besloten om een pilot te starten met tijdelijk cameratoezicht voor de duur van 6 maanden. De pilot is onderdeel van een pakket aan maatregelen in het centrum. De pilot wordt in 2024 technisch nader uitgewerkt, de uitvoering en evaluatie van de pilot vindt in 2025 plaats.

Surveillanceplan Boa's 2025-2026 opstellen

Begin 2023 is het surveillanceplan 2023-2027 vastgesteld door het college. Op basis hiervan voeren onze buitengewoon opsporingsambtenaren (boa's) hun werkzaamheden uit. Wij evalueren het surveillanceplan in 2025. Als de evaluatie aanleiding geeft tot een aanpassing passen we het plan tussentijds aan.

Uitvoeringsplan Integrale veiligheid 2025-2026 vaststellen

Het uitvoeringsplan integrale veiligheid is een doorvertaling van het Integraal Veiligheidsplan (IVP). Het IVP is in februari 2023 vastgesteld door de raad. Het uitvoeringsplan geeft een overzicht van de voorgenomen activiteiten en maatregelen rond de veiligheidsthema's van het IVP.

De evaluaties, activiteiten en maatregelen voor de geprioriteerde thema's uit het IVP stellen wij regionaal op en werken wij uit in districtelijke (uitvoerings) plannen.

5.3. Bestuur & organisatie

Wat willen we bereiken?

Inwoners worden uitgenodigd om initiatieven in te brengen en worden actief betrokken bij gemeentelijk beleid en gemeentelijke projecten. De gemeentelijke organisatie is kwalitatief en kwantitatief wendbaar, is toekomstgericht en in staat om flexibel op de maatschappelijke ontwikkelingen in te spelen.

Daarom geven we extra aandacht aan:

- we passen onze participatievisie aan op basis van opgedane ervaring en de inwerkingtreding van de Omgevingswet/visie en de daarbij behorende participatieverordening. We willen de discussies over beleidsontwikkeling of projecten tussen de raad, het college en de inwoners verbeteren, waarbij iedereen tijdig en goed wordt betrokken en er adequate verslaglegging is.
- we blijven investeren in wijkagenda's en zorgen dat wijkagenda's, gebiedsvisies en centrumplannen op elkaar aansluiten.
- wijkplatforms en -raden zijn waardevolle instrumenten. We willen de kring van belanghebbenden uitbreiden. Zo komen de algemene afwegingen die de gemeente moet maken beter in beeld door de bredere betrokkenheid. We gaan hiervoor ook nieuwe vormen van participatie onderzoeken en het burgerpanel actiever inzetten, waarbij de gemeente de regie voert.
- we investeren in onze organisatie. We moeten zorgen dat de hoeveelheid werk in overeenstemming met de capaciteit is. Daarnaast zorgen we dat er ruimte is om het potentieel te benutten en toekomstbestendig te worden met elkaar.
- we investeren in strategische personeelsplanning.

Wat gaan we ervoor doen in 2025?

Democratische kwaliteit versterken

Participatie is niet een doel op zich maar een belangrijk middel om te komen tot nog betere plannen en besluitvorming waarbij we onze inwoners en ondernemers actief betrekken.

In 2025 vindt de besluitvorming plaats rond de herijking van de visie op burgerparticipatie. Dit geeft ons zicht op passende vormen van participatie in onze gemeente.

Ook stellen wij een meerjarig uitvoeringsplan op, waarin de middelen voor participatie concreet worden gemaakt.

We investeren in kennis en tools om participatietrajecten binnen de gemeente zelf goed uit te kunnen voeren. We versterken dit in onze huidige werkwijzen en we bieden trainingen aan. We streven naar een lerende en zelfcorrigerende cyclus, waarbij we continu evalueren en waarbij we ons richten op bewustwording.

Participatieverordening opstellen

Wij willen onze inwoners duidelijkheid geven over hoe zij kunnen meedenken en meedoen. Ook de nieuwe toekomstige 'Wet versterking participatie op decentraal niveau' vraagt dit van ons. Hiervoor stellen wij, in lijn met de (herijkte) participatie visie, een participatieverordening op. Daarin bepalen we hoe inwoners worden betrokken bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid en maatschappelijke initiatieven.

5.4. Bestuurlijke samenwerking

Wat willen we bereiken?

Als regiogemeenten versterken we elkaar door effectief samen te werken op de onderwerpen waar dat nodig is.

Daarom geven we extra aandacht aan:

- de gemeente wil op voor ons belangrijke onderwerpen een voortrekkersrol nemen in de regionale samenwerking.
- het uitgangspunt is 'lokaal wat kan, regionaal wat moet'. Hierbij blijft de gemeente de inhoudelijke lijn bepalen. Nieuwe samenwerkingen komen enkel op initiatief van de gemeente(n) tot stand. Samenwerking wordt altijd getoetst aan kwaliteit, kosten en een aantoonbare meerwaarde voor inwoners. Hiervoor biedt de nota verbonden partijen een kader.

Welke verbonden partijen zijn erbij betrokken?

Deze verbonden partijen dragen bij aan het bereiken van de maatschappelijke effecten van programma 5:

- Regio Gooi en Vechtstreek
- Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek
- Metropool Regio Amsterdam

Voor meer informatie verwijzen wij naar de paragraaf Verbonden partijen.

Wat mag het kosten?

Duidelijke en transparante dienstverlening	Realisatie 2023	Begroting 2024 (na wijziging)	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
<i>Bedragen x € 1.000</i>						
Lasten						
Dienstverlening en communicatie	1.732	2.775	3.070	3.250	3.454	3.239
Veiligheid en handhaving	8.716	7.531	8.328	8.367	8.357	8.309
Bestuur en organisatie	4.091	3.152	3.115	3.167	3.210	3.210
Bestuurlijke samenwerking	2.411	714	852	706	897	897
Totaal lasten	16.950	14.172	15.364	15.490	15.918	15.654
Baten						
Dienstverlening en communicatie	877-	1.212-	1.272-	1.412-	1.486-	1.391-
Veiligheid en handhaving	2.372-	78-	198-	198-	198-	198-
Bestuur en organisatie	372-	-	-	-	-	-
Bestuurlijke samenwerking	125-	0-	-	-	-	-
Totaal baten	3.746-	1.290-	1.470-	1.610-	1.684-	1.589-
Resultaat voor bestemming	13.204	12.881	13.894	13.880	14.234	14.065
Resultaat na bestemming	13.204	12.881	13.894	13.880	14.234	14.065

Toelichting financiële verschillen

Toelichting verschillen begroting 2025 t.o.v. begroting 2024		
Onderdeel programma 5	Verschil x € 1.000)	V/N (V= voordeel, N= nadeel)
Algemeen <i>Loon- en prijsontwikkeling</i> Conform Perspectiefnota 2025 zijn de salarisbudgetten met 6% verhoogd en de overige budgetten met 1,4%.		
<i>Dienstverlening en communicatie</i> Uitbreiding capaciteit in verband met de reisdocumentenpiek.	235	N
<i>Veiligheid en handhaving</i> Er wordt een bibob jurist/coördinator toegevoegd, cameratoezicht wordt geïntroduceerd en er is sprake van een hogere bijdrage aan de Veiligheidsregio en de regio. De uitvoeringsregels ligplaatsen leiden tot hogere lasten en baten (saldo € 80.000 voordelig).	677	N
<i>Bestuurlijke samenwerking</i> Afdracht van archief Muiden naar het Streekarchief	138	N
<i>Overige verschillen < € 70.000</i>	37	V
Totaal	1.013	N

Investerings

De totale investeringsuitgaven bedragen voor Automatisering € 1,3 miljoen en voor Kantoormeubilair en dergelijke € 500.000. De kapitaallasten van deze voorgenomen investeringen zijn verwerkt in het meerjarenperspectief van deze programmabegroting. Voor detailinformatie wordt verwezen naar bijlage 1.

Indicatoren

In 2023 heeft Gooise Meren niet aan de Veiligheidsmonitor deelgenomen. Om deze reden zijn voor indicatoren veiligheid geen waarden ingevuld in dat jaar. In 2025 zal Gooise Meren weer deelnemen aan de Veiligheidsmonitor.

Indicatoren

nr.	Omschrijving indicator	2022	2023	2024 t/m juli	2025	Streefwaarde	Bron
1.	Percentage inkomende telefoontjes dat binnen 30 seconden wordt opgenomen	66%	72%	72%	72%	70%	Telefooncentrale
2.	90% van de baliebezoekers worden binnen 5 minuten na afspraaktijd geholpen	90%	89%	90%	90%	90%	Klantbegeleidingssysteem JCC
3.	80% van de Burgerzaken producten worden digitaal aangevraagd	80%	87%	85%	85%	85%	I-Burgerzaken
4.	Waardering van inwoners over de dienstverlening aan de balie	8,6	8,4	8	8	cijfer 7,5	KCM survey
5.	Waardering van inwoners over de telefonische dienstverlening	-	7,1	7,5	7,1	cijfer 7	KCM survey
6.	Percentage telefoontjes dat opgenomen wordt	90%	93%	93%	93%	93%	Telefooncentrale
7.	Percentage terugbelverzoeken die binnen 2 werkdagen worden teruggebeld	-	-	-	85%	85%	Zaaksysteem
8.	Percentage vragen via de website dat binnen 5 werkdagen worden beantwoord	-	-	-	85%	85%	Zaaksysteem

Indicatoren

Veiligheid

nr.	Omschrijving indicator	2021	2022	2023	Streefwaarde	Bron
1.	Percentage inwoners dat zich 's avonds onveilig voelt	1,0%	-	-	daling ten opzichte van voorgaand jaar	Veiligheidsmonitor
2.	Percentage inwoners dat sociale overlast ervaart	10,0%	-	-	daling ten opzichte van voorgaand jaar	Veiligheidsmonitor
3.	Totaal aantal geregistreerde misdrijven Gooise Meren	2.499	2.362	2.618	daling ten opzichte van voorgaand jaar	RVS - politie

Toelichting:

1. In 2023 heeft Gooise Meren niet aan de Veiligheidsmonitor deelgenomen. In 2025 zal Gooise Meren weer deelnemen aan de Veiligheidsmonitor.
2. In 2023 heeft Gooise Meren niet aan de Veiligheidsmonitor deelgenomen. In 2025 zal Gooise Meren weer deelnemen aan de Veiligheidsmonitor.

Programma 6 Financieel gezond

Maatschappelijke effecten

De gemeente is financieel gezond.

6.1. Financiën

Wat willen we bereiken?

Als gemeente gaan we bewust met ons geld om en zorgen we dat we op korte en lange termijn financieel gezond blijven. We gaan daarbij moeilijke keuzes niet uit de weg.

Daarom geven we extra aandacht aan:

- de gemeente streeft naar een solide financieel beleid. Wanneer er bezuinigd moet worden wordt nadrukkelijk gekeken naar de effecten op langere termijn. Andersom moet bij investeringen ook verder gekeken worden naar de opbrengst op langere termijn.
- de uitgaven en inkomsten van de gemeente zijn transparant. De begroting en het jaarverslag zijn helder en leesbaar. Bewoners en ondernemers krijgen jaarlijks eenvoudige inzage waar geld aan is besteed en welk effect is bereikt. De Algemene Reserve houden we op een verantwoord niveau.
- we onderzoeken of we moeten investeren in een domein overstijgende subsidiespecialist die kan helpen om interessante subsidies voor de gemeente binnen te halen.

Wat gaan we ervoor doen in 2025?

Investeringen temporiseren

De uitvoering van investeringen (in de openbare ruimte, onderwijsinvesteringen e.d.) blijkt in de praktijk achter te lopen op onze ambities, als gevolg van bijvoorbeeld aanbestedings- en/of participatietrajecten alsook niet voldoende beschikbare ambtelijke capaciteit. We zien dat hierdoor de geplande investeringen in de tijd steeds in meer of mindere mate doorschuiven. De oorspronkelijke ambities hebben wel beslag gelegd op de financiële middelen in de begroting in de vorm van kapitaallasten. Daarom wordt periodiek met een kritische blik gekeken naar de realiseerbaarheid van de uitgesproken ambities. We rapporteren hierover bij de planning & control producten en laten zien of en hoe dit effect heeft op de financiële begroting en de kengetallen. Het eerste resultaat hiervan is dat we een verschuiving zien bij o.a. onderwijshuisvesting en herinrichtingsprojecten van 2025 naar latere jaren.

Rol subsidieadviseur uitwerken

Om uitwerking te geven aan de inrichting van de subsidiecoördinatie op inkomende subsidies, gaan we de rollen van subsidieadviseur en -beheerder(s) uitwerken en organiseren. Daarnaast gaan we aansluiten op een subsidiedatabase en een registratiesysteem om de subsidiemogelijkheden breder in beeld te krijgen, het beheer van de verkregen subsidies en de daaraan gestelde voorwaarden beter te kunnen bewaken en duidelijke procesafspraken vast te leggen.

6.2. Vastgoed

Wat willen we bereiken?

Vastgoed is een belangrijk instrument voor de gemeente voor het uitvoeren van gemeentelijke taken en het bereiken van doelstellingen bijvoorbeeld op het gebied van sport, onderwijs, cultuur en toerisme en in het sociaal domein. We investeren op natuurlijke momenten in duurzaamheidsmaatregelen.

Daarom geven we extra aandacht aan:

- het uitvoeren van de vastgestelde vastgoedstrategie.
- we gaan verder met het verduurzamen van ons eigen vastgoed.

Wat gaan we ervoor doen in 2025?

Gemeentelijke gebouwen verduurzamen

De gemeente heeft een voorbeeldfunctie in het treffen van duurzaamheidsmaatregelen voor het vastgoed. We laten de eerste helft van 2025 een onderzoek uitvoeren naar de haalbaarheid van het verduurzamen van alle panden in eigendom van de gemeente Gooise Meren (behalve de vijf panden van het ESCo-project) waarbij kosten en baten (bijvoorbeeld subsidies) inzichtelijk worden en er een besluit kan worden genomen over eventuele uitvoering.

Kosten vastgoed doorbelasten

De gemeente zet haar vastgoed in voor het realiseren van een aantal beleidsdoelstellingen. Dit vastgoed wordt veelal gebruikt door andere partijen. Het is nodig om goede afspraken vast te leggen over de verdeling van de kosten voor beheer, onderhoud en gebruik van het vastgoed. We hebben onderzocht welke kosten niet voor rekening van de gemeente hoeven te komen en maken daarover (nieuwe) afspraken met de gebruikers. Dit gaat om kosten van beheer(der), onderhoud en energie en keuringskosten van apparatuur en dergelijke bij Breeduit, De Kazerne, De Rijver en gymzalen.

Portefeuilleplan vastgoed herzien

In 2023 heeft uw raad het portefeuilleplan vastgoed vastgesteld als basis voor de inzet van ons gemeentelijk vastgoed. Het is nodig dit portefeuilleplan actueel te houden. We maken een update van het portefeuilleplan vastgoed 2023, waarin de ontwikkelingen sinds 2023 worden toegelicht en verwerkt. De update wordt naar verwachting in het derde kwartaal van 2025 ter vaststelling aan uw raad voorgelegd.

6.3. Grondbeleid

Wat willen we bereiken?

We hanteren een grondbeleid dat concrete richting geeft aan hoe de gemeente omgaat met haar rol en positie in de ruimtelijke ontwikkeling. Het is een middel voor het faciliteren en sturen van bestuurlijk en maatschappelijk gewenste ruimtelijke ontwikkelingen en het rechtvaardig verdelen van kosten en opbrengsten tussen gemeente en grondeigenaren.

Daarom geven we extra aandacht aan:

- de gemeente gaat onderzoeken wat de mogelijkheden en voordelen zijn van het voeren van een actiever grondbeleid in de toekomst.

Wat gaan we ervoor doen in 2025?

Nota Grondbeleid actualiseren

Grondbeleid is een middel om ruimtelijke doelstellingen te realiseren. Via grondbeleid kan de gemeente sturen op de ontwikkelingen in de leefomgeving. De nota grondbeleid biedt samen met het instrumentarium dat we als gemeente al tot onze beschikking hebben de handvaten voor uitvoering bij voorkomende vragen en projecten. We actualiseren de nota grondbeleid naar aanleiding van actuele ontwikkelingen op basis van een nog door uw raad vast te stellen discussienota grondbeleid en afwegingskader grond. De nota grondbeleid wordt eind 2025 aan uw raad ter vaststelling voorgelegd.

6.4. Belastingen

Wat willen we bereiken?

De dienstverlening waar leges tegenover staan, is zo veel mogelijk kostendekkend en daarbij sturen wij op efficiëntie. Belastinggeld wordt opgebracht door onze ondernemers en inwoners. Daar gaan we zuinig en verstandig mee om. We benaderen de woonlasten integraal en streven ernaar om deze zo min mogelijk te verhogen en de gemeentelijke voorzieningen daarbij in stand te houden.

Daarom geven we extra aandacht aan:

- de OZB stijgt niet meer dan de inflatie. Als in een uitzonderlijk geval, vanwege zwaarwegende redenen van lokale aard, een verdere stijging noodzakelijk lijkt, kan dit uitgangspunt worden heroverwogen.
- bij het heffen van leges streeft de gemeente naar kostendekkendheid. Ontwikkelingen op het gebied van afvalstoffenheffing en rioolbelasting volgen wij nauwgezet.

Wat gaan we ervoor doen in 2025?

Gefaseerd verhogen OZB

We stellen voor om de OZB-tarieven beperkt te verhogen boven de eerdergenoemde inflatie, om ons aanbod van gemeentelijke voorzieningen in stand te kunnen houden. We voeren dit in twee stappen door. Voor een gezin, in het bezit van een huis met een gemiddelde woningwaarde, betekent dit een toename van de OZB-aanslag per jaar van € 50 in 2025 en nog eens € 50 in 2026.

Welke verbonden partijen zijn erbij betrokken?

Deze verbonden partijen dragen bij aan het bereiken van de maatschappelijke effecten van programma 6:

- Regio Gooi en Vechtstreek
- Archief Gooi en Vechtstreek
- Bank Nederlandse Gemeenten N.V.

Voor meer informatie verwijzen wij naar de paragraaf Verbonden partijen.

Wat mag het kosten?

Financieel gezond	Realisatie 2023	Begroting 2024 (na wijziging)	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
<i>Bedragen x € 1.000</i>						
Lasten						
Financien	26.482	27.659	28.133	27.159	27.208	28.378
Vastgoed	8.284	6.960	7.107	6.898	6.818	6.818
Grondbeleid	4	2.734	661	541	517	517
Belastingen	930	859	747	747	747	747
Totaal	35.700	38.212	36.648	35.345	35.290	36.460
Baten						
Financien	100.398-	111.120-	113.749-	106.648-	106.856-	107.353-
Vastgoed	6.408-	3.250-	3.275-	3.325-	3.375-	3.475-
Grondbeleid	-	46-	-	-	-	-
Belastingen	12.940-	13.353-	13.616-	13.616-	13.616-	13.616-
Totaal	119.746-	127.770-	130.640-	123.588-	123.847-	124.444-
Resultaat voor bestemming	84.046-	89.557-	93.991-	88.243-	88.557-	87.984-
Toevoegingen reserves						
Financien	3.922	-	-	-	-	-
Grondbeleid	96	2.190	2.190	-	-	-
Totaal toevoegingen reserves	4.018	2.190	2.190	-	-	-
Onttrekkingen reserves						
Financien	12.156-	3.136-	4.300-	-	-	-
Vastgoed	150-	-	-	-	-	-
Grondbeleid	323-	200-	-	-	-	-
Totaal onttrekkingne reserves	12.629-	3.336-	4.300-	-	-	-
	8.611-	1.146-	2.110-	-	-	-
	92.657-	90.703-	96.101-	88.243-	88.557-	87.984-

Toelichting financiële verschillen

Toelichting verschillen begroting 2025 t.o.v. begroting 2024		
Onderdeel programma 6	Vershil (€ x 1.000)	V/N (V= voordeel, N= nadeel)

Algemeen <i>Loon- en prijsontwikkeling</i> Conform Perspectiefnota 2025 zijn de salarisbudgetten met 6% verhoogd en de overige budgetten met 1,4%.		
<i>Financiën</i> Doorwerking septembercirculaire 2024 en meicirculaire 2025 met betrekking tot de uitkering uit het gemeentefonds. En incidentele onttrekking Algemene Reserve voor een sluitende begroting.	3.320	V
<i>Vastgoed</i> Hogere kapitaallasten in verband met de investeringen van de ESCo pilot.	123	N
<i>Grondbeleid</i> Opbrengst bij overdracht van de Jan ter Gouwweg	1.827	V
<i>Belastingen</i> Toename opbrengsten door indexatie en areaaluitbreiding	374	V
Totaal	5.398	V

Investeringsen

In dit programma zijn geen investeringsuitgaven gepland in 2025.

Het totale investeringsvolume van alle programma's bedraagt € 30,8 miljoen. De kapitaallasten van deze voorgenomen investeringen zijn verwerkt in het meerjarenperspectief van deze programmabegroting en dus in beginsel afgedekt binnen de begroting. Voor detailinformatie wordt verwezen naar bijlage 1.

Indicatoren

Financiële begroting

Financiële recapitulatie programma's

Financiële recapitulatie programma's

Programma	Rekening 2022	Begroting 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
Voor en van iedereen	28.623.808	29.533.806	30.205.203	30.266.301	30.067.412	29.631.399
Kansrijk opgroeien	20.318.572	21.531.237	25.057.189	24.510.645	25.991.451	26.002.994
Passend wonen in een groene omgeving	37.922.234	44.131.067	42.404.741	40.895.214	39.006.090	38.729.488
Economisch vitaal en bereikbaar	36.658.945	43.157.998	28.262.587	27.593.399	28.023.551	28.210.161
Duidelijke en transparante dienstverlening	14.134.583	12.775.768	13.940.002	13.783.223	13.701.574	13.711.517
Financieel gezond	34.474.016	32.399.473	35.455.221	34.389.072	33.860.702	33.704.479
Totaal lasten	172.132.159	183.529.349	175.324.944	171.437.855	170.650.780	169.990.039
Voor en van iedereen	-2.518.377	-4.209.003	-4.014.120	-4.243.056	-4.689.811	-4.290.526
Kansrijk opgroeien	-862.175	-831.956	-468.227	-64.724	-64.724	-64.724
Passend wonen in een groene omgeving	-24.280.146	-27.542.644	-22.793.538	-21.257.578	-20.439.826	-20.597.193
Economisch vitaal en bereikbaar	-25.836.251	-30.618.367	-17.740.964	-17.753.514	-17.753.514	-18.146.620
Duidelijke en transparante dienstverlening	-3.045.063	-822.990	-1.359.881	-1.353.382	-1.491.656	-1.336.088
Financieel gezond	-112.535.397	-112.455.471	-126.490.320	-127.024.563	-117.462.324	-116.119.503
Totaal baten	-169.077.408	-176.480.432	-172.867.050	-171.696.817	-161.901.855	-160.554.654
Resultaat voor bestemming	3.054.751	7.048.917	2.457.893	-258.963	8.748.925	9.435.384
Totaal toevoegingen reserves	4.800.534	6.437.149	0	0	0	0
Totaal onttrekkingen reserves	-7.855.285	-13.486.066	-2.627.130	-915.088	-903.046	-817.873
Totaa reserves saldo	-3.054.751	-7.048.917	-2.627.130	-915.088	-903.046	-817.873
Lasten incl reserves	176.932.693	189.966.498	175.324.944	171.437.855	170.650.780	169.990.039
Baten incl reserves	-176.932.693	-189.966.498	-175.494.180	-172.611.905	-162.804.901	-161.372.527
Resultaat na bestemming	0	0	-169.237	-1.174.050	7.845.879	8.617.511

Investeringsen

De totale uitgaven aan voorgenomen investeringen in het begrotingsjaar 2025, bedragen € 30,8 miljoen, exclusief bijdragen van derden € 800.000 (zie bijlage 1 Overzicht investeringen). De kapitaallasten van alle voorgenomen investeringen zijn verwerkt in het meerjarenperspectief van deze programmabegroting en dus in beginsel afgedekt binnen die begroting. Voor kredieten kleiner dan € 250.000 (voor bedrijfsvoering is die grens € 500.000) wordt direct goedkeuring van uw raad gevraagd bij vaststelling van de begroting. Bij de besluitvorming over de Begroting 2025-2028 stellen wij voor om deze grenzen te verhogen tot € 300.000, respectievelijk € 600.000, in afwijking van de Financiële Verordening 2023. Voor investeringen boven de grenzen worden separate raadsvoorstellen aan uw raad ter goedkeuring voorgelegd.

Overzicht incidentele baten en lasten

Incidentele baten en lasten

INCIDENTELE LASTEN EN BATEN	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Programma 1				
Lasten				
Uitbreiding basisinfrastructuur WMO	119.000	-	-	-
Budgetcoach	83.381	-	-	-
Vaststellen Cultuurvisie	120.000	-	-	-
Overige < € 70.000	210.000	-	-	-
Totaal incidentele lasten	532.381	-	-	-
<i>Saldo programma 1</i>	<i>532.381</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>

Programma 2				
Lasten				
Vaststellen aanpak lokale huisartsenroute	150.000	-	-	-
Kosten tijdelijke huisvesting onderwijs	225.000	225.000	225.000	225.000
Overige < € 70.000	120.000	-	-	-
Totaal incidentele lasten	495.000	225.000	225.000	225.000
Baten				
Onttrekking kosten tijdelijke huisvesting uit reserve tijdelijke huisvesting onderwijs	-225.000	-225.000	-225.000	-225.000
Totaal incidentele baten	-225.000	-225.000	-225.000	-225.000
<i>Saldo programma 2</i>	<i>270.000</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>

Programma 3				
Lasten				
Versterking biodiversiteit	75.000	75.000	75.000	-
Energietransitie	200.000	-	-	-
Capaciteit voor klimaat- en energiebeleid (CDOKE)	1.095.390	1.105.238	-	-
Kosten pré project fase	200.000			
Grex Bredius	323.123	280.900	189.667	-
Project Krijgsman	2.030.000	825.000	825.000	825.000
Overige < € 70.000	230.000	-	-	-
Totaal incidentele lasten	4.153.513	2.286.138	1.089.667	825.000
Baten				
Capaciteit voor klimaat- en energiebeleid (CDOKE)	-1.095.390	-1.105.238	-	-
Grex Bredius	-225.283	-190.366	-	-
Project Krijgsman	-1.800.000	-240.000	-240.000	-240.000
Onttrekking Algemene reserve grondexploitatie pré project fase	-200.000	-	-	-

Onttrekking reserve Uittreedsom GNR	-342.000	-331.000	-320.000	-309.000
Totaal incidentele baten	-3.662.673	-1.866.604	-560.000	-549.000
<i>Saldo programma 3</i>	<i>490.839</i>	<i>419.534</i>	<i>529.667</i>	<i>276.000</i>

Programma 4				
Lasten				
Overige < € 70.000	252.000	30.000	30.000	-
Totaal incidentele lasten	252.000	30.000	30.000	0
<i>Saldo programma 4</i>	<i>252.000</i>	<i>30.000</i>	<i>30.000</i>	<i>0</i>

Programma 5				
Lasten				
Onderzoek realistische dienstverlening	100.000	50.000	50.000	-
Bibob coördinator	135.000	-	-	-
Overige < € 70.000	145.000	-	-	-
Totaal incidentele lasten	380.000	50.000	50.000	0
<i>Saldo programma 5</i>	<i>380.000</i>	<i>50.000</i>	<i>50.000</i>	<i>0</i>

Programma 6				
Lasten				
Talentontwikkeling	100.000	-	-	-
Arbeidsmarkttoelage	300.000	-	-	-
Opleidingsbudget	200.000	-	-	-
Overige < € 70.000	105.500	-	-	-
Totaal incidentele lasten	705.500	-	-	-
Baten				
Overig: Opbrengst vastgoed ontwikkeling	-43.000	-	-	-
Onttrekking begrotingsaldo 2024 uit Algemene reserve	-1.500.000			
Totaal incidentele baten	-1.543.000	-	-	-
<i>Saldo programma 6</i>	<i>-837.500</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>

Saldo incidentele baten en elasten	1.087.720	499.534	609.667	276.000
---	------------------	----------------	----------------	----------------

Structurele mutaties reserves

Reserves	Kostenplaats	Saldo 31-12-2022	Onttrekking	Saldo 31-12-2023	Onttrekking	Saldo 31-12-2024	Onttrekking	Saldo 31-12-2025	Onttrekking	Saldo 31-12-2026	Onttrekking	Saldo 31-12-2027
Reserve Godelindeschool	2113104	2.386.811	64.508	2.322.303	64.508	2.257.795	64.508	2.193.287	64.508	2.128.779	64.508	2.064.270
Reserve Egalisatie Talent Primair	2113115	33.470	690	32.781	590	32.191	490	31.701	390	31.310	390	30.920
Reserve Uitbreiding sportvoorzieningen	2113116	716.291	171.394	544.897	140.732	404.165	139.789	264.376	138.847	125.529	64.674	60.855
Reserve Tijdelijke Huisvesting Onderwijs	2113123	1.525.843	225.000	1.300.843	225.000	1.075.843	225.000	850.843	225.000	625.843	225.000	400.843
Reserve Dekking kaplasten Dak Villa Zeezicht	2113126	618.000	25.749	592.251	25.749	566.502	25.749	540.753	25.749	515.004	25.749	489.255
Res. Dekking kaplast Grote Proj. Muiden	2113127	3.050.000	109.424	2.940.576	109.424	2.831.152	109.424	2.721.728	109.424	2.612.304	109.424	2.502.879
Reserve Dekkaplast. Tijd. huisv onderw	2113128	133.942	19.127	114.815	19.127	95.688	19.127	76.560	19.127	57.433	19.127	38.306
Totaal structurele mutaties reserves		8.464.357	615.892	7.848.466	585.130	7.263.335	584.088	6.679.248	583.046	6.096.202	508.873	5.587.329

Balans

Balans

Het balans totaal, in dit geval de materiële vaste activa en de langlopende leningen, neemt de komende jaren toe door investeringen in o.a. onderwijshuisvesting en civiele herinrichtingsprojecten.

Balansontwikkeling	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
<i>Stand per ultimo jaar</i>						
Materiële Vaste Activa	227.511	243.026	260.810	283.154	276.693	283.510
Vlottende activa	27.892	22.807	26.209	28.098	26.406	27.621
Totale Activa	255.403	265.833	287.019	311.252	303.099	311.131
Reserves	54.494	51.868	49.240	48.326	47.423	46.605
Voorzieningen	20.126	17.720	18.700	19.778	19.080	19.481
Langlopende leningen	149.120	164.582	187.416	211.485	204.933	213.382
Vlottende passiva	31.663	31.663	31.663	31.663	31.663	31.663
Totale Passiva	255.403	265.833	287.019	311.252	303.099	311.131

EMU-Saldo

Met het EMU-saldo wil het Rijk de begroting en de jaarrekening van gemeenten monitoren om te kunnen voldoen aan afspraken die gemaakt zijn binnen de Economische en Monetaire Unie (EMU).

Het EMU-saldo is gebaseerd op het kasstelsel en bestaat uit het saldo van alle inkomsten en uitgaven op kasbasis, ongeacht of dit ten behoeve van bedrijfsvoering of investering is. Het belangrijkste verschil tussen het door de gemeente gehanteerde stelsel van lasten en baten met het door het Rijk gehanteerde kasstelsel is dat de gemeente door middel van afschrijvingen de investeringen over meerdere jaren ten laste brengt van de exploitatie, daar waar het Rijk deze investeringen in één keer ten laste brengt van het investeringsjaar.

Het EMU saldo toont een negatief beeld door het hoge volume aan voorgenomen investeringen bij met name onderwijshuisvesting (IHP) en civiele herinrichtingsprojecten.

no.	Omschrijving (bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026	2027
		Volgens begroting 2023	Volgens meerjarenraming in begroting 2024	Volgens meerjarenraming in begroting 2024	Volgens meerjarenraming in begroting 2024	Volgens meerjarenraming in begroting 2024
1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-413	-2.453	458	-8.169	-8.583
2	Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	9.714	13.238	14.022	15.971	16.227
3	Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	4.034	4.994	4.939	4.806	4.737
4	Investerings in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	25.739	31.021	36.366	9.510	23.045
5	Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4	-	-	-	-	-
6	Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa: Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), voor zover niet op exploitatie verantwoord	-	-	-	-	-
7	Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)	-	-	-	-	-
8	Baten bouwgrondexploitatie: Baten voor zover transacties niet op de exploitatie verantwoord	-	-	-	-	-
9	Lasten op balanspost Voorzieningen voor zover deze transacties met derden betreffen	3.216	4.477	3.431	4.781	3.667
10	Lasten i.v.m. transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten	-	-	-	-	-
11	Verkoop van effecten:					
a	Gaat u effecten verkopen? (ja/nee)	nee	nee	nee	nee	nee
b	Zo ja wat is bij verkoop de verwachte boekwinst op de exploitatie?					
	Berekend EMU-saldo	-15.619	-19.720	-20.378	-1.683	-14.331

Stand en verloop reserves

Reserves	Saldo 31-12- 2022	Toevo eging	Onttre kking	Saldo 31-12- 2023	Toevo eging	Onttre kking	Saldo 31-12- 2024	Toevo eging	Onttre kking	Saldo 31-12- 2025	Toevo eging	Onttre kking	Saldo 31-12- 2026	Toevo eging	Onttre kking	Saldo 31-12- 2027
Algemene Reserve	32.890 .579	3.923.8 28	5.271.7 89	31.542 .618	0	1.500.0 00	30.042 .618	0	0	30.042 .618	0	0	30.042 .618	0	0	30.042 .618
Saldo jaarrekening	7.092. 537	0	7.092.5 37	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal Algemene reserve	39.98 3.116	3.923. 828	12.364 .326	31.542 .618	0	1.500.0 00	30.042 .618	0	0	30.04 2.618	0	0	30.04 2.618	0	0	30.042 .618
Bestemming reserves:																
Algemene Reserve Grondexploit atie	1.206. 496	2.513.3 21	460.00 0	3.259. 817	0	200.00 0	3.059. 817	0	0	3.059. 817	0	0	3.059. 817	0	0	3.059. 817
Reserve Parkeren centrum Bussum	2.179. 241	0	0	2.179. 241	0	0	2.179. 241	0	0	2.179. 241	0	0	2.179. 241	0	0	2.179. 241
Reserve Godelindesch ool	2.386. 811	0	64.508	2.322. 303	0	64.508	2.257. 795	0	64.508	2.193. 287	0	64.508	2.128. 779	0	64.508	2.064. 270
Reserve MFC Keverdijk	150.00 0	0	150.00 0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Reserve Sociaal Domein	1.248. 060	0	169.40 0	1.078. 660	0	0	1.078. 660	0	0	1.078. 660	0	0	1.078. 660	0	0	1.078. 660
Reserve Bovenwijkse voorz. Krijgsman	39.818	0	0	39.818	0	0	39.818	0	0	39.818	0	0	39.818	0	0	39.818
Reserve Grote projecten Muiden	641.00 0	0	0	641.00 0	0	0	641.00 0	0	0	641.00 0	0	0	641.00 0	0	0	641.00 0
Reserve Egalisatie Talent Primair	33.470	0	690	32.781	0	590	32.191	0	490	31.701	0	390	31.310	0	390	30.920
Reserve Uitbreiding sportvoorzien ingen	716.29 1	0	171.394	544.89 7	0	140.732	404.16 5	0	139.78 9	264.37 6	0	138.847	125.52 9	0	64.674	60.855
Reserve Kwaliteitsver betering Groen Muiden	81.287	0	80.000	1.287	0	0	1.287	0	0	1.287	0	0	1.287	0	0	1.287
Reserve Tijdelijke	1.525. 843	0	225.00 0	1.300. 843	0	225.00 0	1.075. 843	0	225.00 0	850.84 3	0	225.00 0	625.84 3	0	225.00 0	400.84 3

Huisvesting Onderwijs																
Reserve Stim. fonds	500.00 0	0	0	500.00 0	0	0	500.00 0	0	0	500.00 0	0	0	500.00 0	0	0	500.00 0
betaalbare woningen																
Reserve Dekking kap lasten Dak Villa Zeezicht	618.00 0	0	25.749	592.25 1	0	25.749	566.50 2	0	25.749	540.75 3	0	25.749	515.00 4	0	25.749	489.25 5
Reserve Dek kap.last. Tijd. huisv onderw	133.94 2	0	19.127	114.81 5	0	19.127	95.687	0	19.127	76.560	0	19.127	57.433	0	19.127	38.306
Res. Dekking kap.last Grote Proj. Muiden	3.050. 000	0	109.42 4	2.940. 576	0	109.42 4	2.831. 152	0	109.42 4	2.721. 728	0	109.42 4	2.612. 303	0	109.42 4	2.502. 879
Reserve uittreedregeli ng GNR		4.777.0 42		4.777. 042		342.00 0	4.435. 042		331.00 0	4.104. 042		320.00 0	3.784. 042		309.00 0	3.475. 042
Totaal bestemming sreserves	14.510 .259	7.290. 363	1.475.2 92	20.325 .331	0	1.127.1 30	19.19 8.200	0	915.08 8	18.28 3.112	0	903.04 6	17.38 0.066	0	817.87 3	16.56 2.193
Totaal reserves	54.49 3.375	11.214 .191	13.839 .617	51.86 7.949	0	2.627.1 30	49.24 0.818	0	915.08 8	48.32 5.731	0	903.04 6	47.42 2.684	0	817.87 3	46.60 4.812

Stand en verloop voorzieningen

Voorzieningen	Saldo 31-12-2022	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 31-12-2023	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 31-12-2024	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 31-12-2025	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 31-12-2026	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 31-12-2026
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's																
Spaarpremies hypoth. Ambt.	75.312	3.739	78.738	312	0	0	312	0	0	312	0	0	312	0	0	312
Afkoopsummen begraafrechten	1.399.332	0	103.925	1.295.407	0	103.925	1.191.482	0	103.925	1.087.557	0	103.925	983.632	0	103.925	879.707
Voorziening Pensioen/wachtg. wethouders	5.331.209	426.522	441.669	5.316.062	426.522	441.669	5.300.915	426.522	441.669	5.285.768	426.522	441.669	5.270.621	426.522	441.669	5.255.474
Voorziening personele kosten	1.181.616	0	58.244	1.123.372	0	58.244	1.065.128	0	58.244	1.006.884	0	58.244	948.640	0	58.244	890.396
Verliesvoorziening Warmtebedrijf M'be	1.132.000	0	0	1.132.000	0	0	1.132.000	0	0	1.132.000	0	0	1.132.000	0	0	1.132.000
Totaal overige voorzieningen	9.119.468	430.261	682.576	8.867.152	426.522	603.838	8.689.836	426.522	603.838	8.512.520	426.522	603.838	8.335.204	426.522	603.838	8.157.888
Onderhoudsvoorzieningen																
Voorziening onderhoud gebouwen	1.012.671	924.218	813.582	1.123.307	1.037.950	1.233.327	927.930	1.037.950	1.392.887	572.993	1.037.950	1.936.559	325.616	1.037.950	823.151	110.817
Voorziening onderhoud wegen	2.408.706	1.742.159	3.922.867	227.997	1.935.559	2.004.287	159.269	1.935.559	1.121.570	973.258	1.935.559	1.889.715	1.019.101	1.935.559	1.889.715	1.064.945
Voorziening onderhoud civieltechnische kunstwerken	991.262	413.819	1.151.220	253.861	459.719	739.942	-26.362	459.719	417.022	16.335	459.719	454.607	21.447	459.719	454.607	26.559
Voorziening onderhoud water	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal onderhoudsvoorzieningen	4.412.639	3.080.196	5.887.669	1.605.165	3.433.228	3.977.556	1.060.837	3.433.228	2.931.479	1.562.585	3.433.228	4.280.881	714.932	3.433.228	3.167.473	980.687
Door derden beklemde middelen met een specifieke																

aanwendingsri chting																
Egalisatie rioolheffing	6.431. 217	205.73 6	304.32 2	6.332. 631	0	153.58 5	6.179. 046	0	84.571	6.094. 475	0	379.82 7	5.714. 648	0	324.03 9	5.390. 609
Egalisatie afvalstoffenheff ing	105.51 6	0	5.608	99.90 8	376.40 5	0	476.31 3	321.11 2	0	797.42 5	188.48 3	0	985.9 08	118.90 2	0	1.104. 810
Egalisatie sociale recherche	57.743	8.000	0	65.743	8.000	0	73.743	8.000	0	81.743	8.000	0	89.743	8.000	0	97.743
Vervangingsvo orziening riolering	0	749.90 0	0	749.9 00	749.90 0	0	1.499. 800	749.90 0	0	2.249. 700	749.90 0	0	2.999. 601	749.90 0	0	3.749. 500
Egalisatievoorzi ening project Krijgsman	0	0	0	0	720.00 0	0	720.0 00	0	240.00 0	480.0 00	0	240.00 0	240.0 00	0	240.00 0	0
Totaal voorzieningen derden	6.594 .476	963.63 6	309.93 0	7.248. 182	1.854. 305	153.58 5	8.948 .902	1.079. 012	324.57 1	9.703. 343	946.3 83	619.82 7	10.02 9.900	876.8 02	564.03 9	10.34 2.662
Totaal voorzieningen	20.12 6.583	4.474. 092	6.880. 175	17.72 0.499	5.714. 055	4.734. 979	18.69 9.575	4.938. 762	3.859. 888	19.77 8.449	4.806. 133	5.504. 546	19.08 0.036	4.736. 552	4.335. 350	19.48 1.237

Financiële positie

Algemene Dekkingsmiddelen

Bedragen in € x 1.000	Rekening 2022	Begroting 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
Algemene Dekkingsmiddelen						
Belastingen	-11.908	-12.207	-13.237	-13.237	-13.237	-13.237
Algemene uitkering	-95.803	-95.302	-107.811	-108.143	-98.202	-97.198
Dividend	-230	-287	-287	-287	-287	-287
Saldo financieringsfunctie	-916	-1.433	-2.066	-2.315	-2.699	-2.359
Overige alg dekkingsmiddelen	22	253	169	1.174	-7.846	-8.618
Totaal	-108.835	-108.977	-123.233	-122.808	-122.271	-121.700
Bedrag voor onvoorzien	0	10	11	11	11	11
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0

Overhead

Bedragen in € x 1.000	Rekening 2022	Begroting 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
Overhead						
Lasten	20.588	24.636	27.427	26.493	26.498	26.511
Baten	-543	-44	-40	-40	-40	-40
Totaal	20.045	24.592	27.387	26.454	26.458	26.471

Paragrafen

Paragraaf Lokale heffingen

Inleiding

In deze paragraaf wordt inzicht gegeven in de door de gemeente Gooise Meren geheven belastingen, bestemmingsheffingen en retributies (rechten en leges). De heffingsbevoegdheid ontleent de gemeente aan een wettelijke grondslag, zoals de Gemeentewet en de Wet milieubeheer. Het invoeren, wijzigen en afschaffen van lokale heffingen is een bevoegdheid van de gemeenteraad.

Onder de belastingen vallen de onroerendezaakbelastingen, de belastingen op roerende woon- en bedrijfsruimten, de precariobelasting, de toeristenbelasting, de watertoeristenbelasting, de reclamebelasting en de parkeerbelasting.

Onder de bestemmingsheffingen vallen de afvalstoffenheffing en de rioolheffing.

De rechten en leges omvatten een grote groep belastbare feiten, dit betreft de marktgeden, de lijkbezorgingsrechten, de leges inzake omgevingsvergunningen, reisdocumenten, burgerlijke stand en gemeentelijke basisadministratie etc.

Voor zowel de bestemmingsheffingen als de rechten en leges geldt dat de tarieven maximaal kostendekkend mogen zijn en dat opbrengst gebruikt wordt voor de dekking van gemaakte kosten.

Beleid lokale heffingen

'Burgers, bedrijven en andere belanghebbenden leveren een rechtvaardige bijdrage in de gemeentelijke voorzieningen.' Zo is het beleid van de gemeente Gooise Meren op het gebied van lokale heffingen samen te vatten. De lokale lastendruk blijft in reële termen gelijk, waarbij er van wordt uitgegaan dat leges en rechten kostendekkend blijven of worden. Uitzondering daarop zijn de begraafrechten en marktgeden. Bij deze rechten wordt gestreefd naar een kostendekkendheid die is gebaseerd op de realisatiecijfers van de afgelopen jaren. De OZB wordt, anders dan de gebruikelijke indexering en de gemaakte afspraken, niet verder verhoogd.

Aanpassing belastingen en heffingen 2025

De geraamde opbrengsten van belastingen zijn voor 2025 verhoogd met het door het CPB geraamde inflatiepercentage van 1,4% (inclusief nacalculatie 2024). Onderstaand wordt een aantal aanpassingen nader toegelicht.

- Afvalstoffenheffing: Met ingang van 2025 wordt de wettelijk toegestane toerrekening van de straatreiniging meegenomen bij de bepaling van de tarieven. Daarnaast geldt voor deze heffing 100% kostendekking. Door deze uitgangspunten stijgen de tarieven met 4,5%.
- Rioolheffing: Gelet op het uitgangspunt van 100% kostendekking van het product Riolerings wordt er bij de bepaling van de tarieven naast de indexering ook rekening gehouden met een autonome stijging (2,5% voor 2025).
- Toeristenbelasting: Het tarief voor de toeristenbelasting stijgt met meer dan het inflatiepercentage. Dit komt doordat in 2022 de opbrengst toeristenbelasting extra is verhoogd, maar het tarief alleen is verhoogd met inflatiecorrectie en dus niet is meegegroeid met de extra opbrengststijging. Dit wordt voor 2025 gecorrigeerd.

Overzicht geraamde opbrengsten lokale heffingen

Op basis van het beleid, de tarieven en volumeontwikkelingen is in de begroting 2025 een totale belastingopbrengst geraamd van circa € 38,9 miljoen. Onderstaand overzicht vermeldt de geraamde opbrengsten voor 2024 en 2025 voor de diverse lokale heffingen.

Heffing	Raming 2024 (x € 1.000)	Raming 2025 (x € 1.000)	% aandeel 2025	Mutatie t.o.v. 2024 (x € 1.000)
---------	----------------------------	----------------------------	-------------------	---------------------------------------

Onroerendezaakbelasting (OZB) Woningen	10.196	10.448	26,65%	252
Onroerendezaakbelasting (OZB) Niet-Woningen	2.681	2.755	7,03%	74
Roerende zaakbelasting (RZB)	13	13	0,03%	0
Parkeerbelasting	3.505	3.554	9,07%	49
Toeristenbelasting	303	242	0,62%	-61
Reclamebelasting	219	222	0,57%	3
Precariobelasting	45	45	0,12%	1
Afvalstoffenheffing	8.840	9.498	24,23%	658
Rioolheffing	6.962	7.316	18,66%	354
Bouwleges	3.445	2.518	7,25%	-927
Overige leges	1.337	1.387	3,54%	50
Lijkbezorgingsrechten	757	769	1,96%	11
Marktgelden	113	115	0,29%	2
Totaal	38.416	38.883	100%	466

Tarieven 2025

In onderstaand tarievenoverzicht zijn de belangrijkste belastingtarieven voor 2025 opgenomen.

Heffing	Grondslag	Tarief 2024	Tarief 2025
OZB woning eigenaar	% WOZ-waarde	0,0628%	0,0623%*
OZB niet-woning eigenaar	% WOZ-waarde	0,1568%	0,1572%*
OZB niet-woning gebruiker	% WOZ-waarde	0,1181%	0,1186%*

Toeristenbelasting / watertoeristenbelasting	Per overnachting / per etmaal	€ 2,00	€ 2,40
Afvalstoffenheffing	Eénpersoonshuishouden	€ 256,30	€ 267,80
	Meerpersoonshuishouden	€ 402,85	€ 420,95
Rioolheffing woning eigenaar	Per aansluiting op riolering	€ 241,70	€ 251,20
Rioolheffing niet-woning gebruiker	Niet meer afgevoerd dan 500 m ³	€ 235,45	€ 244,70
Parkeerbelasting (per uur)	Bussum (straat)	€ 1,70	€ 1,70
	Bussum (garage)	€ 1,00	€ 1,00
	Muiden	€ 3,40	€ 3,40
Parkeerbelasting (vergunningen)	bewonersvergunning	€ 40,75	€ 41,30
	bedrijvenvergunning	€ 175,95	€ 178,40

* voorlopige tarieven, zie ook toelichting bij OZB

Ontwikkeling woonlasten (lokale belastingdruk) voor huishoudens in Gooise Meren

Door de totale woonlasten voor meerpersoonshuishoudens in jaar t te vergelijken met het landelijk gemiddelde in jaar t-1 (zoals geproduceerd door het Coelo) en uit te drukken in een percentage van de ontwikkeling van de woonlasten ten opzichte van het landelijk gemiddelde worden geschetst.

De woonlasten bestaan uit de onroerendezaakbelasting, afvalstoffenheffing (meerpersoons) en de rioolheffing.

	2023	2024	2025
Totale woonlasten gezin Gooise Meren in jaar t	€ 1.034	€ 1.100	€ 1.139
Woonlasten gemiddelde voor gezin in t-1	€ 904	€ 944	€ 994
Woonlasten t.o.v. landelijk gemiddelde jaar er voor (x 100%)	114%	117%	115%

Bovenstaande vergelijking laat zien dat de woonlasten in Gooise Meren hoger liggen dan het landelijk gemiddelde. De ontwikkeling van de woonlasten ligt ten opzichte van 2024 iets lager dan gemiddeld.

Vergelijking gemeentelijke woonlasten met andere gemeenten

Onder de gemeentelijke woonlasten verstaan we het gemiddelde bedrag dat een huishouden in een bepaalde gemeente betaalt aan OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing.

Om een beeld te geven van de gemeentelijke woonlasten van de burgers van de gemeente Gooise Meren is een vergelijking gemaakt met die van omliggende gemeenten en met de woonlasten in een gemiddelde gemeente voor 2024.

Gemeente	Totale woonlasten éénpersoonshuishouden	Totale woonlasten meerpersoonshuishouden
----------	---	--

Baarn	€ 1.124	€ 1.282
Blaricum	€ 1.320	€ 1.522
Gooise Meren	€ 956	€ 1.103
Hilversum	€ 816	€ 974
Huizen	€ 814	€ 911
Laren	€ 1.438	€ 1.684
Wijdmeren	€ 1.454	€ 1.576
Gemiddeld regio	€ 1.132	€ 1.293
Landelijk gemiddelde	€ 911	€ 994

Bron: Coelo Atlas van de lokale lasten 2024

Belastingen nader toegelicht

Onroerende zaakbelastingen (OZB)

De aanslag OZB wordt voor het belastingjaar 2025 gebaseerd op (nog door de raad vast te stellen) OZB tarieven voor 2025 en de WOZ-waarde naar waardepeildatum 2024.

Het uitgangspunt voor de geraamde OZB-opbrengst 2024 is:

- Indexering van de geraamde opbrengst 2024 met 1,4%
- Areaaluitbreiding ten opzichte van 2024

Bij de berekening van de OZB-tarieven voor 2025 wordt rekening gehouden met bovenstaande uitgangspunten en met de meest recente gegevens omtrent de verwachte waardeontwikkeling. De voorlopige waardeontwikkeling gaat uit van een waardestijging van 3,5% voor de woningen en een waardestijging van 2,0% voor de niet-woningen. De in deze begroting genoemde tarieven zijn nog niet definitief, de taxaties van het vastgoed zijn namelijk nog niet definitief. In het 4e kwartaal zal een definitieve berekening worden gemaakt. In de raadsvergadering van december 2024 zullen dan, op basis van de laatste stand van zaken, de definitieve OZB-tarieven voor 2025 worden vastgesteld.

Roerende woon- en bedrijfsruimten (RZB)

Naast de onroerende zaakbelastingen biedt de Gemeentewet de mogelijkheid om ook voor roerende zaken een belasting te heffen, namelijk de belastingen op roerende woon- en bedrijfsruimten (RZB). De tarieven voor de RZB zijn op grond van de wet (art. 221 Gemeentewet) gelijk aan die van de OZB.

Toeristenbelasting

De opbrengstraming voor 2025 is verlaagd in verband de weggevallen inkomsten toeristenbelasting van voormalig NH Hotel Naarden.

Het tarief voor de toeristenbelasting stijgt met meer dan het inflatiepercentage. Dit komt doordat in 2022 de opbrengst toeristenbelasting extra is verhoogd, maar het tarief alleen is verhoogd met inflatiecorrectie en dus niet is meegegroeid met de extra opbrengststijging. Dit wordt voor 2025 gecorrigeerd waardoor de geraamde opbrengst weer gerealiseerd wordt.

Parkeerbelastingen

De gemeente heft een parkeerbelasting om het parkeergedrag van bewoners of bezoekers van Gooise Meren te reguleren. Hierbij gelden twee vormen, namelijk een belasting voor het daadwerkelijke parkeren of een belasting voor een vergunning om te parkeren op daarvoor aangewezen plaatsen.

De opbrengsten uit parkeerbelasting vallen onder de algemene middelen van de gemeente, dus de netto-opbrengst van de parkeerbelasting draagt zo bij aan het voorzieningenniveau van de gemeente.

Heffingen nader toegelicht

Kostendekkende heffingen

In de paragraaf lokale heffingen moet een overzicht van baten en lasten worden opgenomen voor de heffingen waarbij sprake is van het verhalen van kosten. In dit hoofdstuk worden de diverse heffingen kort behandeld en wordt per heffing via een vast format inzicht gegeven in de kosten die (vanuit de diverse taakvelden en extracomptabel) aan de heffing worden toegerekend. De gehanteerde tariefstelling, geraamde baten en eventuele achterliggende beleidskeuzes worden ook per heffing aangegeven.

Onafhankelijk van de aard en samenstelling van de overhead kan deze worden toegerekend aan de directe kosten van de taakvelden. Deze toerekening vindt voor heffingen extracomptabel plaats. Voor wat betreft het toerekenen van overhead aan de tarieven is gekozen voor een systematiek waarbij de totale overhead op taakveld o.4 op basis van de volgende formule wordt verdeeld:

$$\text{Opslag taakveld} = \text{aan heffing toegerekende directe loonkosten} \times (\text{totale overheadkosten} / \text{totale loonkosten directe producten})$$

Hieronder is, per heffing, aangegeven wat het percentage kostendekkendheid is voor de afvalstoffenheffing, rioolheffing, begraafrechten, marktgelden en leges. Hierbij is inzichtelijk gemaakt welke kosten en inkomsten dit betreft, rekening houdend met de uitgangspunten conform het BBV.

Voor de afvalstoffenheffing en rioolheffing wordt het saldo onttrokken uit de egalisatievoorziening om te komen tot een 100% kostendekkendheid. De btw is een toegestaan onderdeel van de berekening/tarief.

Afvalstoffenheffing

Afvalstoffenheffing wordt geheven van percelen waarvoor een inzamelplicht voor huishoudelijke afvalstoffen bestaat. De verschillen tussen de werkelijke lasten en baten voor de afvalstoffenheffing worden verrekend met de egalisatievoorziening. Hierdoor is de kostendekkendheid altijd 100%.

Berekening van kostendekkendheid van de afvalstoffenheffing	2025 (Bedragen x € 1.000)
Kosten taakveld afval	7.871
Inkomsten taakveld afval, excl. heffingen	-359
Netto kosten taakveld	7.513
Toe te rekenen kosten kwijtschelding	235
Overhead	126
btw op exploitatie en investeringen	1.624
Totale kosten	9.498
Opbrengst heffingen	9.498

Dekkingspercentage	100%
---------------------------	-------------

Toelichting

De kostendekkendheid van de afvalstoffenheffing is 100% door een onttrekking van € 348.000 aan de Voorziening Egalisatie Afvalstoffenheffing.

Tarieven afvalstoffenheffing en beleidskeuzes

De afvalstoffenheffing in de gemeente Gooise Meren is gedifferentieerd naar de grootte van het huishouden in de vorm van een éénpersoonshuishouden en een meerpersoonshuishouden. Hiermee wordt zoveel mogelijk recht gedaan aan het principe 'de vervuiler betaalt' en blijft de uitvoering van de heffing praktisch uitvoerbaar.

Rioolheffing

Rioolheffing wordt geheven van de eigenaar (woning) of gebruiker (bedrijf) van een perceel van waaruit water direct of indirect op de gemeentelijke riolering wordt afgevoerd. De gemeente is wettelijk verplicht om haar zorgplichten voor afval- hemel- en grondwater na te komen. De verschillen tussen de werkelijke lasten en baten voor de rioolheffing worden verrekend met de egalisatievoorziening. Hierdoor is de kostendekkendheid altijd 100%. Op grond van het vastgestelde Gemeentelijk Rioleringsplan 2023-2026 is de rioolheffing bovenop de inflatiecorrectie met 2,5% verhoogd.

Berekening van kostendekkendheid van de rioolheffing	2025 (Bedragen x € 1.000)
Kosten taakveld riolering	6.313
Inkomsten taakveld riolering, excl. heffingen	-423
Netto kosten taakveld	5.890
Overhead	436
btw op exploitatie en investeringen	984
Totale kosten	7.310
Opbrengst heffingen	7.310
Dekkingspercentage	100%

Toelichting

De kostendekkendheid van de rioolheffing is 100% door een onttrekking van € 392.000 aan de Voorziening Egalisatie Rioolheffing.

Tarieven rioolheffing en beleidskeuzes

Bij de harmonisatie van de tarieven voor de rioolheffing is er voor gekozen om voor woningen een vast bedrag per aansluiting te heffen van de eigenaar. De kosten van het leggen van riolering en overige voorzieningen zijn voornamelijk vaste kosten. De mate van gebruik van de voorzieningen per individueel perceel heeft over het algemeen slechts een klein effect op de totale kosten. Dit rechtvaardigt het gebruik van een vast bedrag. Voor niet-woningen is gekozen om de rioolheffing te baseren op het waterverbruik en te heffen van de

gebruiker. De tariefklassen zijn zodanig ingedeeld dat dit het effect heeft van een vast bedrag per aansluiting, maar waarbij de echte grootverbruikers extra bijdragen.

Begraafplaatsrechten

Begraafplaatsrechten worden geheven voor het gebruik van de begraafplaats en het gebruik van de diensten die daarbij worden verleend. De gerealiseerde opbrengst is al een aantal jaar relatief stabiel en is hoofdzakelijk afhankelijk van het aantal begrafenissen en de opbrengst van het jaarlijks onderhoudsrecht. Voor 2025 is de geraamde opbrengst verhoogd met het inflatiepercentage.

Berekening van kostendekkendheid van de begraafrechten	2025 (Bedragen x € 1.000)
Kosten taakveld begraven	1.375
Inkomsten taakveld begraven, excl. heffingen	-121
Netto kosten taakveld	1.254
Overhead	569
Totale kosten	1.823
Opbrengst heffingen	769
Dekkingspercentage	42%

Tarieven begraafplaatsrechten

De verordening kent een tarieventabel met een uiteenlopend aantal tarieven voor verschillende diensten. Voor begraafplaatsrecht wordt gestreefd naar een kostendekkendheid van minimaal 50%. Dit streefpercentage is gebaseerd op de werkelijke kostendekkendheid in de afgelopen jaren.

Marktgelden

Marktgelden worden geheven voor het gebruiken van openbare grond c.q. het innemen van een standplaats op het marktterrein, gedurende de tijd dat het markt is. De opbrengst is afhankelijk van de daadwerkelijke bezetting van de weekmarkt. Voor 2024 is de geraamde opbrengst met het inflatiepercentage verhoogd.

Berekening van kostendekkendheid van de marktgelden	2025 (Bedragen x € 1.000)
Kosten taakveld marktgelden	168
-Inkomsten taakveld marktgelden, excl. heffingen	-12
Netto kosten taakveld	156

Overhead	82
btw	16
Totale kosten	253
Opbrengst heffingen	115
Dekkingspercentage	45%

Tarieven marktgelden

Het marktgeld bedraagt een tarief per vierkante meter ingenomen ruimte. Voor marktgelden wordt gestreefd naar een kostendekkendheid van minimaal 50%. Dit streefpercentage is gebaseerd op de werkelijke kostendekkendheid in het afgelopen jaar.

Leges

Leges worden geheven voor het door de gemeente verlenen van diensten zoals opgenomen in de tarieventabel behorende bij de Legesverordening. Deze tarieventabel bestaat uit drie titels: Algemene dienstverlening, Dienstverlening vallend onder de fysieke leefomgeving (omgevingsvergunningen) en Dienstverlening vallend onder de Europese dienstenrichtlijn (specifiek voor ondernemers). Binnen de drie titels zijn de leges onderverdeeld in hoofdstukken waarbinnen de samenhangende tarieven zijn geclusterd. De opbrengsten zijn in de begroting niet op hoofdstukniveau opgenomen, maar zijn functioneel gegroepeerd. Van een aantal diensten wordt namelijk dusdanig weinig gebruik gemaakt dat het apart opnemen van een raming geen meerwaarde heeft.

Het totaal percentage kostendekkendheid aan leges (titel 1, 2 en 3) bedraagt 59%.

Berekening van kostendekkendheid van de leges	2025 (Bedragen x € 1.000)
Kosten taakvelden	3.094
Overhead	1.758
Totale kosten	4.852
Totale opbrengsten	2.866
Dekkingspercentage	59%

Onder algemene dienstverlening valt bijvoorbeeld Burgerlijke stand, reisdocumenten en rijbewijzen.

Berekening van kostendekkendheid van de leges Titel 1; Algemene dienstverlening	2025 (Bedragen x € 1.000)
---	---------------------------------

Kosten taakvelden	1.115
Overhead	512
Totale kosten	1.627
Totale opbrengsten	1.152
Dekkingspercentage	71%

Onder algemene dienstverlening valt bijvoorbeeld Burgerlijke stand, reisdocumenten en rijbewijzen.

Berekening van kostendekkendheid van de leges Titel 2; Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning	2025 (Bedragen x € 1.000)
Kosten taakvelden	1.633
Overhead	1.107
Totale kosten	2.739
Totale opbrengsten	1.677
Dekkingspercentage	61%

Onder Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning valt de omgevingsvergunning.

Berekening van kostendekkendheid van de leges Titel 3; Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn	2025 (Bedragen x € 1.000)
Kosten taakvelden	347
Overhead	139
Totale kosten	486
Totale opbrengsten	37
Dekkingspercentage	8%

Onder Dienstverlening vallend onder Europese richtlijnen valt bijvoorbeeld horeca, organiseren van evenementen en markten.

Kwijtscheldingsbeleid

Belastingplichtigen die de belastingschuld niet kunnen voldoen door het ontbreken van (voldoende) vermogen of inkomen kunnen kwijtschelding aanvragen. Het beleid dat hierbij gehanteerd wordt, ligt vast in de Verordening kwijtschelding gemeentelijke belastingen. Alleen voor de afvalstoffenheffing wordt in 2025 kwijtschelding verleend. Voor andere gemeentelijke belastingen wordt geen kwijtschelding verleend.

Het bedrag aan kwijtschelding voor afvalstoffenheffing worden als kosten meegenomen bij het bepalen van de tarieven. Over het jaar 2025 is naar verwachting het bedrag aan kwijtschelding € 238.000.

Algemene ontwikkelingen

De gemeente is voor de inkomsten voor het overgrote deel afhankelijk van inkomsten vanuit de Rijksoverheid. Daarbij zorgt de huidige financieringssystematiek voor schommelingen in inkomsten bij de gemeenten en biedt beperkte ruimte voor autonomie. Vanuit het VNG is er overleg met het Rijk voor meer mogelijkheden voor de gemeente om belasting te heffen. De lastenverzwaring voor inwoners dient vervolgens teruggesluisd te worden via lagere inkomstenbelastingen. Momenteel liggen er voorstellen over de verruiming op lokaal belastinggebied die bedoeld zijn voor de periode na 2025.

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Risicobeheersing

Deze paragraaf heeft als doel: het inzicht geven in het beleid van de gemeente met betrekking tot risico's, het totaal aan financiële risico's afzetten tegen de beschikbare middelen en inzicht en beoordeling van de financiële positie aan de hand van kengetallen. In lijn met de Nota Risicomanagement wordt onderscheid gemaakt tussen de incidentele en structurele risico's. De weerstandscapaciteit staat aangegeven en bij de top 10 van financiële risico's worden beheersmaatregelen genoemd.

Risicomanagement

De ambitie voor het omgaan met risico's is beschreven in de Nota Risicomanagement: 'Er is open en transparante communicatie over risico's via dialoog. De onderkende risico's worden gewogen en beheerst en de organisatie kent een goede balans tussen risico's nemen en beheersen (risicobereidheid). Door iedereen bewust te maken van de meerwaarde en het werken met risico's te integreren in de processen zal het meer en meer vanzelfsprekend worden.'

Door inzicht in de (financiële) risico's is de organisatie in staat om bewust besluiten te nemen. Om inzicht in de risico's te verkrijgen worden er risico-inventarisaties uitgevoerd. De inventarisatie wordt gedurende het jaar bijgewerkt. Hieronder wordt verslag gedaan van de resultaten van de meest recente risico-inventarisatie om een zo actueel mogelijk beeld te geven. Op basis van de geïnventariseerde risico's is de benodigde weerstandscapaciteit berekend. Dit wordt afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit om het weerstandsvermogen van Gooise Meren te berekenen.

Risicoprofiel

Om de risico's van Gooise Meren in kaart te brengen is een risicoprofiel opgesteld. Dit risicoprofiel is tot stand gekomen met behulp van de applicatie NARIS, waarmee risico's systematisch in kaart zijn gebracht en beoordeeld. In totaal zijn 120 grote financiële risico's in beeld gebracht. De geïnventariseerde risico's zijn in klassen ingedeeld en geplaatst in een risicokaart. De risicokaart geeft inzicht in de spreiding van de risico's naar kans en gevolg/impact. Een risico dat in het groene gebied zit, vormt geen direct gevaar voor de continuïteit van de organisatie. Een risico dat een score heeft in het oranje gebied, vraagt om aandacht. Een risico met een risicoscore in het rode gebied vereist directe aandacht om te voorkomen dat de continuïteit van de organisatie wordt bedreigd. Preventieve of reducerende maatregelen kunnen de kans of het gevolg terugbrengen naar een niveau dat een meer acceptabele waarde heeft.

[figuur invoegen]

Top 10 financiële risico's

In onderstaande tabel zijn tien risico's gepresenteerd, die de hoogste bijdrage hebben aan de benodigde weerstandscapaciteit. In deze tabel leest u een korte omschrijving van het risico, een beschrijving van het verwachte financiële gevolg, de beheersmaatregelen en het percentage dat aangeeft hoeveel procent dit risico bijdraagt aan het verwachte totale financiële gevolg (€ 13.397.339; zie 'Benodigde weerstandscapaciteit'). In de laatste kolom is aangegeven of het risico ten opzichte van de laatste gepresenteerde stand (Jaarstukken 2023) nieuw (N) of ongewijzigd (O) is in de top 10. De stand van de laatste risico-inventarisatie wordt gebruikt om een zo actueel mogelijk beeld te geven.

Toelichting grootste wijzigingen top 10

In de top 10 staan 2 nieuwe risico's, waarvan het project Olmengarage de grootste is. De opdracht van de raad is om 2 varianten te onderzoeken. De variant om volledig ondergronds te bouwen heeft nogal wat impact op de omgeving, er zijn onzekerheden over de ondergrondse infrastructuur en er zijn onzekerheden over het aantal nieuwe parkeerplaatsen dat wordt aangebracht. Daarmee ontstaat een hoog risico. De toekenning van de aangevraagde impulssubsidie is nu nog een risico (ca. € 2,2 miljoen), echter de toekenning is naar verwachting eind oktober 2024 bekend en daarmee is het risico beheerst, althans dan zijn de beschikbare budgetten bekend.

Sturing in contractmanagement is voor het eerst als risico in de top 10 beland. Dit betreft geen nieuw risico, maar door aanpassingen in de kansen en omvang van andere risico's is contractmanagement nu gestegen tot een plek in de top 10.

In het project Krijgsman is de ontwikkeling nu in een fase beland waarbij het mogelijk is om de risico's beter te kwantificeren. Hierdoor is het relatieve aandeel van dit project in het benodigde weerstandsvermogen gestegen.

De risico's die niet langer in de top 10 voorkomen zijn Schootsvelden ZO en KC De Meerstroom. In deze projecten hebben aanbestedingen plaatsgevonden, wat heeft gezorgd dat een deel van deze risico's niet meer speelt. Deze projecten vallen daardoor niet meer in de top 10.

Nr.	Risico	Financieel gevolg	Beheersmaatregel	Invloed	N=Nieuw in top 10, O=Onge wijzigd
1	Warmtenet Muiderberg: Door het (nog) niet kunnen binnenhalen van subsidies van het rijk loopt het project vertraging op en is de businesscase van het Warmtebedrijf nog niet sluitend. Hierdoor kunnen ook sommige koppelkansen met onderhoudsprojecten niet worden benut.	Incidenteel: hogere lasten.	Nieuwe scenario 's uitwerken met het Warmtebedrijf en zoeken naar nieuwe financieringsmogelijkheden.	9,54%	O
2	Uitkering Gemeentefonds: De Raad voor het Openbaar Bestuur heeft advies gegeven aan het ministerie van BZK over de herijking van het Gemeentefonds. Met name de eigen draagkracht van de gemeente (zie de onbenutte belastingcapaciteit bij de ratio hieronder) kan een nadelige invloed gaan hebben op de uitkering uit het Gemeentefonds.	Structureel: lagere inkomsten.	Behoedzaam begroten en bijhouden publicaties van het Rijk en de VNG	6,70%	N
3	Krijgsman: Door de KNSF is bezwaar gemaakt tegen de legesaanslagen vanaf 2018 tot heden en is een gerechtelijke procedure gestart. De rechter kan legesverordeningen onverbindend verklaren. Recent is de gemeente over 2018 in het gelijk gesteld.	Incidenteel: Terugbetalen leges	Zorgvuldige juridische begeleiding en dossieropbouw.	6,13%	O
4	Jeugd: De verwachting is een toename van de uitgaven voor individuele jeugdhulp, vanwege een stijging van de vraag. Deze stijging kent verschillende oorzaken: - een toename van het aantal jeugdigen dat jeugdhulp ontvangt in lijn met de trend van de afgelopen jaren; - een toename van de kosten per jeugdige door inzet van zwaardere en dus duurdere vormen van jeugdhulp (o.a. Verblijf); - uitstroom uit jeugdhulp die achterblijft bij de instroom, doordat jeugdigen steeds langer jeugdhulp ontvangen. De verwachting is ook dat de coronapandemie meer	Structureel: hogere lasten en mogelijke budgetoverschrijding.	Kostenbeheersingsmaatregelen zoals meer grip op de huisartsenroute , meer inzet op eigen kracht en normaliseren en demedicaliseren, en ook het versterken van het voorveld volgen uit de verdere transformatie in het Jeugddomein. Een transformatie mede gevoed door de Hervormingsagenda Jeugd. Implementatie en uitvoering van deze kostenbeheersmaatregelen leiden ook tot incidentele én structurele kosten verbonden aan deze verdere transformatie. Daarom monitoren effecten kostenbeheersmaatregelen en aanpassen prognoses.	5,94%	O

	problematiek bij jeugdigen en in gezinnen heeft veroorzaakt. Dat is, los van bovenstaande oorzaken, een extra impuls voor de vraag naar jeugdhulp.				
5	ICT Ransomware en phishing: De ICT systemen en- of data wordt ontoegankelijk. Systemen zullen niet beschikbaar zijn en gegevens zullen niet meer te openen zijn. De dienstverlening naar interne medewerkers en burgers zal hier hinder van ondervinden	Incidenteel: hogere lasten voor het terugzetten van data en/of opnieuw opzetten van systemen, inhuur expertise.	Inzetten op bewustwording medewerkers informatiebeveiliging. Tweestapsverificatie, back-ups, etc.	5,38%	O
6	Schootsvelden ZO: om te voldoen aan de stikstofeisen in de Wet natuurbescherming moet de aannemer duurder elektrisch materieel inzetten. Aan het eind van het project is er geen markt voor afzet van overtollig zand.	Incidenteel: hogere lasten voor inzet elektrisch materieel en afvoer van overtollig zand.	Aannemers zoeken met voldoende elektrisch materieel om aan eisen te voldoen, zelf aantonen dat ze stikstofnorm niet overschrijden. Een marktverkenning doen aan het einde van het project.	4,37%	N
7	De Emmalocaties: bij het ontwikkelen van de Emmalocaties kan mogelijk geen aanbesteding plaatsvinden omdat niet kan worden voldaan aan de stikstofeisen in de Wet natuurbescherming. Inschrijvingen kunnen uitblijven door een opeenstapeling van eisen, ambities en de grondprijs.	Incidenteel: hogere lasten, vertragingen in de planning. Project kan mogelijk niet worden gerealiseerd	Toewerken naar haalbare en acceptabele stikstofdepositie door inzet elektrisch materieel, fasering, saldering en het aanvragen van een ontheffing. Scherp toezicht op concepten en ontwerpbesluiten van de planologische maatregelen.	4,12%	N
8	KC Meerstroom: risico op tegenvallende aanbesteding als gevolg van ontwikkelingen in de bouwmarkt. Bezwaren op het bestemmingsplan zijn niet uit te sluiten.	Incidenteel: meerkosten, vertraging in de planning.	Uitwerking van een kwalitatief goed bestek en aanbestedingsleidraden. Goede communicatie en participatie met omwonenden en belanghebbenden.	3,64%	N
9	Wmo: Sinds de invoering van het abonnementstarief (vaste lage eigen bijdrage ongeacht duur en omvang hulp- en ondersteuning) ontvangen gemeenten minder eigen bijdragen. Daarnaast heeft het abonnementstarief een aanzuigende werking bij vooral de huishoudelijke hulp. Verder is er toename van Wmo-kosten door: -een autonome groei door vergrijzing -een hogere instroom door ambulantisering en kortdurende opnames in ziekenhuizen waardoor inwoners eerder naar	Structureel: hogere lasten door een stijgende vraag en mogelijke budgetoverschrijding. Het kabinet stelt geen middelen beschikbaar om dit financieel te compenseren, wel is over een periode van 3 jaar een monitor ingesteld. Per 1 januari 2025 wordt de eigen bijdrage van cliënten voor Wmo geïndiceerd maatwerk, door het Rijk heringevoerd.	Meer inzet op eigen kracht, normaliseren en demedicaliseren en ook het versterken van het voorveld voor alternatieve voorzieningen voor hulp en ondersteuning. Breed maatschappelijk debat over de eerlijke verdeling van de inzet van schaarse huishoudelijke hulp (personeelstekort). Monitoren effecten en aanpassen prognoses. Aankaarten problematiek en noodzaak hogere vergoedingen bij het Rijk. Aanpassen budgetten.	3,37%	O

	huis gaan en een beroep doen op de Wmo - hogere instroom jongvolwassenen (20 tot 40 jaar) door geen perspectief op werk -gewijzigde CAO's in de zorg en welzijnswereld zorgen mogelijk voor tussentijdse aanpassing van tarieven voor ingekochte zorg (Zorg in natura)				
10	Arbeidsmarkt: Door krapte op de arbeidsmarkt zijn vacatures moeilijk te vervullen en nemen de kosten van werving toe. Inhuur is nodig voor vacatures die niet ingevuld kunnen worden.	Incidenteel: extra inhuur, niet alle taken uitvoeren	Sturen op arbeidscommunicatie (Corporate Recruiter aangenomen) om toch de juiste mensen te vinden.	2,76%	0

Weerstandsvermogen

Benodigde weerstandscapaciteit

Op basis van de ingevoerde risico's is een Monte-Carlo risicosimulatie uitgevoerd. Deze simulatie berekent duizenden keren per risico het gevolg maal de kans. De risicosimulatie wordt toegepast, omdat het reserveren van het maximale risicobedrag ongewenst is. De risico's zullen immers niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang optreden. Uit de simulatie volgt dat bij een betrouwbaarheidspercentage van 90% alle risico's kunnen worden afgedekt met een bedrag van € 13.397.339. Op basis van de incidentele risico's is dit € 9.393.413 en voor het structurele deel € 4.003.926.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit van gemeente Goose Meren bestaat uit het geheel aan middelen dat de organisatie daadwerkelijk beschikbaar heeft om de risico's in financiële zin af te dekken. De samenstelling en omvang van de beschikbare weerstandscapaciteit is in de onderstaande tabel opgenomen.

Onderscheid kan worden gemaakt in incidentele en structurele weerstandscapaciteit. Dit is wenselijk, omdat je een risico met structurele gevolgen niet structureel mag dekken met een reserve en anderzijds voor een incidenteel risico het onwenselijk is om direct structurele middelen in te zetten (OZB, beleid aanpassen). De onbenutte belastingcapaciteit bij de OZB is het verschil tussen het gehanteerde tarief en het maximale tarief alvorens tot een artikel 12 gemeente gerekend te worden.

Beschikbare weerstandscapaciteit 2025 (bedragen in €)	Incidenteel	Structureel	Totaal	2026	2027	2028
Algemene reserve per 1 januari	36.120.884		36.120.884	31.820.884	31.820.884	31.820.884
Onbenutte belastingcapaciteit 2025		14.918.155	14.918.155	14.918.155	14.918.155	14.918.155
Begrotingsruimte		125.687	125.687	-9.146.079	-6.788.493	-8.434.219
Stelpost onvoorzien		11.100	11.100	11.100	11.100	11.100

Totale weerstandscapaciteit	36.120.884	15.054.942	51.175.825	37.604.060	39.961.646	38.315.919
-----------------------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------

Ratio weerstandsvermogen

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, moet de relatie worden gelegd tussen de benodigde weerstandscapaciteit (financieel gekwantificeerde risico's) en de beschikbare weerstandscapaciteit. De relatie tussen beide componenten, ook wel 'weerstandratio', wordt in onderstaande figuur en tabel weergegeven, waarbij het van belang is dat de beschikbare capaciteit groter is dan de benodigde capaciteit.

Ratio weerstandscapaciteit 2025 (bedragen in €)	Incidenteel	Structureel	Totaal	2026	2027	2028
Benodigde weerstandscapaciteit	9.393.413	4.003.926	13.397.339	13.397.339	13.397.339	13.397.339
Beschikbare weerstandscapaciteit	36.120.884	15.054.942	51.175.825	37.604.060	39.961.646	38.315.919
Ratio	3,8	3,8	3,8	2,8	3,0	2,9

Om te weten of de berekende ratio een 'uitstekend' of 'onvoldoende' vermogen aangeeft, wordt onderstaande tabel gebruikt van de Universiteit Twente. De norm is in de Nota Risicomanagement vastgesteld op minimaal een C (1.0-1.4). De ratio van Gooise Meren valt voor zowel incidenteel als structureel in klasse A. Dit duidt op een uitstekend weerstandsvermogen.

Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	>2.0	Uitstekend
B	1.4-2.0	Ruim voldoende
C (norm)	1.0-1.4	Voldoende
D	0.8-1.0	Matig
E	0.6-0.8	Onvoldoende
F	<0.6	Ruim onvoldoende

Kengetallen

Verloop van de kengetallen	Rekening	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
----------------------------	----------	-----------	-----------	--------	--------	--------

	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Netto schuldquote	60,4%	92,3%	87,2%	100,6%	115,9%	122,7%
Netto (gecorrigeerde) schuldquote	60,2%	92,3%	87,2%	100,6%	115,9%	122,7%
Solvabiliteitsratio	21,6%	17,2%	16,6%	15,7%	14,2%	13,6%
Structurele exploitatieruimte	4,6%	0,7%	0,1%	-4,8%	-4,4%	-4,9%
Grondexploitatie	2,4%	2,8%	2,6%	3,1%	0,0%	0,0%
Belastingcapaciteit	110,9%	117,2%	114,6%	114,6%	114,6%	114,6%

De hieronder gebruikte categorieënindeling voor de financiële kengetallen wordt gehanteerd door de provincie. Dit is gebaseerd op de signaleringswaarden die de provincie als toezichthouder hanteert. De netto schuldquote en de solvabiliteitsratio worden in de begrotingsperiode vooral beïnvloed door het forse volume aan voorgenomen investeringen. Dit vraagt om zorgvuldige beoordeling van de wensen, prioritering en het maken van keuzes.

Netto gecorrigeerde schuldquote

Netto gecorrigeerde schuldquote (= schuldlast ten opzichte van eigen middelen). De nettoschuld betreft de totale schuldlast (aangegane leningen). De schuldlast vermindert met alle doorgeleende/verstreckte leningen leidt tot een gecorrigeerde nettoschuld.

Categorie A = kleiner dan 90% het minst risicovol

Categorie B = 90-130% matig risico

Categorie C = groter dan 130% zeer risicovol

Toelichting:

De netto schuldquote valt in 2025 onder categorie A, minst risicovol als gevolg van een actualisering in de planning van uit te voeren investeringen.

Solvabiliteit

Solvabiliteitsratio (= in hoeverre is de gemeente in staat om aan haar financiële verplichtingen te voldoen).

Categorie A = groter dan 50% het minst risicovol

Categorie B = 20-50% matig risico en

Categorie C = kleiner dan 20% zeer risicovol

Toelichting:

De solvabiliteit is als zeer risicovol aan te merken, met name door incidentele onttrekkingen aan de Algemene Reserve voor het realiseren van een sluitende begroting.

Structurele exploitatieruimte

Structurele exploitatieruimte (= welke structurele ruimte heeft de gemeente om haar eigen lasten te dragen).

Categorie A = groter dan 0% het minst risicovol

Categorie B = 0% matig risico

Categorie C = kleiner dan 0% zeer risicovol

Toelichting:

De structurele exploitatieruimte is in 2025 nihil, ofwel alle structurele lasten worden gedekt door structurele baten en valt daarmee in de categorie matig risico. Vanaf 2026 zijn maatregelen noodzakelijk.

Grondexploitatie risico

Grondexploitatie (= hoe verhoudt de waarde van de grond zich tot de totale (geraamde) baten)

Categorie A = kleiner dan 20% het minst risicovol

Categorie B = 20-35% matig risico

Categorie C = groter dan 35% zeer risicovol

Toelichting:

Met 2,6% valt Gooise Meren onder categorie A. Dit risico is voor Gooise Meren erg laag, omdat de gemeente weinig grondexploitaties heeft en ook de financiële omvang klein is. De enige Grondexploitatie betreft de gebiedsontwikkeling Bredius.

Belastingcapaciteit

Belastingcapaciteit (= hoe verhoudt de belastingdruk zich ten opzichte van het landelijke gemiddelde).

Categorie A = kleiner dan 95% het minst risicovol

Categorie B = 95-105% matig risico

Categorie C = groter dan 105% zeer risicovol

Toelichting:

Met 114,6% valt Gooise Meren onder categorie C, zeer risicovol. De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen, wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. De gemiddelde woonlasten liggen hoger dan gemiddeld in Nederland. Dit komt voornamelijk door de hogere WOZ-waarden van de woningen in Gooise Meren, ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Dat zorgt voor een gemiddeld hogere OZB-last (onroerendezaakbelasting). Het percentage (tarief per eenheid) van de OZB in Gooise Meren ligt onder het gemiddelde van Nederland. Dat tarief van Gooise Meren (0,0623) ligt ruim onder het door het Ministerie in de meicirculaire 2024 bepaalde 'redelijk peil' voor toelating tot artikel 12, zijnde 0,1595 (i.c. berekening onbenutte belastingcapaciteit), waardoor wij het kengetal 'belastingcapaciteit' niet als risico zien.

Beoordeling van de onderlinge verhouding van de kengetallen

Op basis van bovenstaande uitkomsten kunnen we stellen dat de financiële positie van de gemeente goed is.

Door het hoge voorgenomen investeringsvolume blijft monitoring noodzakelijk.

Rapportcijfer kengetallen

In de in 2021 vastgestelde nota Beoordeling Kengetallen hebben we een andere wijze van presenteren voorgesteld, met name om de kengetallen samen te beoordelen. We volgen hierbij de eerder door de raad vastgestelde berekening, waarbij alle kengetallen worden gewaardeerd en leiden tot een rapportcijfer. De streefwaarde voor Gooise Meren voor dat rapportcijfer is vastgesteld op 7 (6,9), de minimumwaarde op 6 (5,9). Voor een duurzame balans in de begroting zijn een goede ratio weerstandsvermogen en een goed rapportcijfer kengetallen essentieel. We zien het rapportcijfer afnemen. Op termijn zijn maatregelen nodig op het gebied van temporiseren investeringen of versterken eigen vermogen.

Rapportcijfer	Minst risicovol (A)		Neutraal (B)		Meest risicovol (C)	
	%	Punten	%	Punten	%	Punten
Netto (gecorrigeerde) schuldquote	< 90	3	90 - 130	2	> 130	1
Solvabiliteitsratio	> 50	4	20 - 50	2,7	< 20	1,3
Structurele exploitatieruimte	> 0	1	0	0,6	< 0	0,3
Grondexploitatie	< 20	1,5	20 - 35	1	> 35	0,5
Belastingcapaciteit	< 95	0,5	95 - 105	0,3	> 105	0,1
Totaalcijfer		10		6,6		3,2

Rapportcijfer	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
Netto (gecorrigeerde) schuldquote	3,0	2,0	3,0	2,0	2,0	2,0
Solvabiliteitsratio	2,7	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3
Structurele exploitatieruimte	1,0	1,0	0,6	0,3	0,3	0,3
Grondexploitatie	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
Belastingcapaciteit	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Totaal rapportcijfer	8,3	5,9	6,5	5,2	5,2	5,2
Streefwaarde						
Voldoende						
Onvoldoende						

Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

Inleiding

De paragraaf onderhoud kapitaalgoederen geeft via een dwarsdoorsnede van de begroting inzicht in de mate van onderhoud en de financiële lasten die daarmee gepaard gaan. Met het onderhoud van kapitaalgoederen is een substantieel deel van de begroting gemoeid. Een helder en volledig overzicht is daarom van belang voor een goed inzicht in de financiële positie.

In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen worden de volgende kapitaalgoederen opgenomen:

Nummer	Kapitaalgoed	Beheer-/beleidsplan	Looptijd tot en met
1	Riolering	Beheerplan Riolering	2025
2	Gebouwen	Beheerplan Gebouwen	2025
3	Kunstwerken	Beheerplan Civiele Kunstwerken	2025
4	Wegen	Beheerplan Wegen	2025
5	Water	Beheerplan Water	2025
6	Groen	Beheerplan Groen	2025
7	Spelen	Beheerplan Speelvoorzieningen	2025
8	Sport	Beheerplan Buitensportaccommodaties	2025
9	Begraafplaatsen	Beheerplan Begraafplaatsen	2025
10	(straat)Meubilair	Beheerplan Meubilair	2025
11	Verlichting & verkeersregelinstantaties (VRI)	Beheerplan Openbare verlichting en verkeersregelinstantaties	2025

Van deze kapitaalgoederen wordt aangegeven:

1. Het beleidskader
2. De uit het beleidskader voortvloeiende financiële consequenties
3. De vertaling van de financiële consequenties in de begroting
4. De ontwikkelingen in 2024

Beleidskader

De vastgestelde Visie Buitenruimte is vertaald naar beheerplannen voor de verschillende kapitaalgoederen. Hierin zijn de financiële middelen ten behoeve van het regulier onderhoud, storingsonderhoud, het planmatig (groot)onderhoud alsmede de benodigde vervangingsinvesteringen opgenomen. De kapitaalgoederen worden conform de vastgestelde beheerplannen beheerd.

Ontwikkelingen 2025

Areaaluitbreiding

Vanuit diverse (bouw)plannen wordt areaal aan de gemeente overgedragen. Het gaat hierbij om De Krijgsman deelplan 9 t/m 15, het buitenterrein van de Sporthal Bredius, de Vestingwerken Naarden, het Naarderbos, het projectontwikkeling Crailo, voormalige KPN terrein, de Mauritzgronden en de ontwikkeling van de Jan ter Gouwweg. Voor het jaarlijkse periodiek onderhoud is een structurele verhoging van diverse exploitatiebudgetten benodigd, dit wordt bij de totstandkoming van de definitieve ontwerpen aangevraagd.

Beeldkwaliteit

In overeenstemming met de vastgestelde beheerplannen 2022-2025 vindt het onderhoud overal plaats op beeldkwaliteitsniveau C. De begroting is conform de beheerplannen opgenomen. Eind 2024 wordt de beeldkwaliteit geëvalueerd en wordt u daarover geïnformeerd. Eventuele wijzigingen die hieruit zijn voortgevloeid, worden per begrotingswijziging verwerkt.

1. Riolering

Onderhoud

Beheer en onderhoud wordt zowel planmatig als incidenteel uitgevoerd. Jaarlijks worden alle straat-, en trottoirkolken, een deel van het hoofdriool en alle gemalen en pompputten gereinigd. Een deel van het hoofdriool, gemalen en pompputten worden tevens geïnspecteerd (conform het vastgestelde Gemeentelijk Rioleringsplan 2023-2026 (GRP)). Indien nodig worden geconstateerde schades aan het hoofdriool en/of gemalen en pompen hersteld.

Grootschalige vervanging

De voorbereidingen voor de vervanging van de riolering in de Spiegelstraat e.o., de Graaf Wichmanlaan e.o., de Veerstraat lopen. Deze projecten worden integraal opgepakt. De uitvoering van deze projecten starten dit jaar. Het project Van der Helstpark e.o. is al voorbereid maar wacht op uitvoering in verband met gelijktijdige uitvoering van het warmtenet. Verder wordt een start gemaakt met de voorbereiding van andere herinrichtingsplannen.

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000

Riolering	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Regulier onderhoud en groot onderhoud	1.543	1.543	1.332	1.332
Investeringen	9.699	9.845	10.444	1.922
Kapitaallasten	2.640	3.392	4.073	4.514

2. Gebouwen

Groot onderhoud

Het groot onderhoud wordt volgens de meerjarenonderhoudsbegroting uitgevoerd. Met name dakonderhoud en schilderwerk staat op het programma bij diverse panden. Het voornemen is om dit jaar een nieuwe aanbesteding te houden voor een raamovereenkomst voor installatieonderhoud.

We gaan dit jaar verder met de uitvoering van de duurzaamheidsmaatregelen vanuit het ESCo-project. Ook duurzaamheidsmaatregelen voor het reguliere areaal (dus zonder de panden die onder het ESCo-project vallen) worden verder in kaart

gebracht. Ondertussen zal bijvoorbeeld bij vervanging van dakwerk, elektra en installaties op natuurlijke momenten duurzaamheidsmaatregelen worden uitgevoerd.

Vanuit onderhoud sluiten we aan bij de realisatie van KC de Meerstroom om de overdracht zo naadloos mogelijk te laten verlopen. Ook bij andere projecten die mogelijk nieuw vastgoed opleveren wordt al in een vroegtijdig stadium proactief meegedacht voor een optimaal onderhoud.

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000

Gebouwen	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Regulier onderhoud	1.087	1.070	1.070	1.070
Groot onderhoud (voorziening)	1.731	1.266	828	1.369
Investeringen	800	0	3.170	6.160
Kapitaallasten	3.584	3.500	3.304	3.372

3. Kunstwerken

Onderhoud

Het veilig houden en het goed laten functioneren van de kunstwerken wordt jaarlijks gewaarborgd door middel van planmatige onderhoudswerkzaamheden en het inspecteren van de kunstwerken. Het planmatig onderhoud wordt uitgevoerd door de contractaannemer. De gecontracteerde werkzaamheden betreffen het reinigen van de bruggen, het smeren en mechanisch op orde houden van de bruggen. Ook storingen en schades aan de beweegbare bruggen worden opgelost door de contractaannemer.

De bediening van de beweegbare bruggen in de kernen van Muiden en Muidenberg wordt door Waternet uitgevoerd. De bruggen in de kern Naarden worden door de afdeling Beheer en Service bediend.

Groot onderhoud

Naast de onderhoudswerkzaamheden wordt ook het planmatig onderhoud uitgevoerd volgens het Beheerplan Kunstwerken:

- De bediening van de bruggen wordt opnieuw gecontracteerd.
- De inspecties ten behoeve van het nieuwe beheerplan worden gedaan en de daaruit voortvloeiende noodzakelijke aanpassingen worden uitgevoerd;
- De brug in de Hoofdlaan word vervangen;
- De areaaluitbreiding van de kunstwerken in de Krijgsman wordt verder uitgerold;
- Er zijn gesprekken gaande met Rijksvastgoedbedrijf en Vattenfall over de overname van respectievelijk de Groenebrug en de PENbrug door de gemeente.

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000

Civiele Kunstwerken	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Regulier onderhoud	217	217	217	217
Groot onderhoud (voorziening)	376	415	422	255
Investeringen	978	0	0	0
Kapitaallasten	330	386	381	380

4. Wegen

In het 4e kwartaal 2024 wordt er een aanvang gemaakt om het huidige Beheerplan Wegen te vervangen door een nieuw Beheerplan Wegen. Medio 2025 wordt het nieuwe beheerplan Wegen opgeleverd met een verdere uitdieping van de resultaten van de Weginspectie gehouden in 2023/2024 en de daarbij horende onderhoudsplanning inclusief de financiële vertaling. Tevens is er aandacht voor een integrale benadering van het kapitaalgoed Wegen, doordat er ook aspecten zoals Straatmeubilair, Verkeersborden, Gladheidsbestrijding en Straatreiniging zijn betrokken.

Onderhoud

Het gangbaar en veilig houden van de wegen is een belangrijk taak en vindt dagelijks plaats. De meldingen van bewoners of weggebruikers worden geregistreerd en zo snel mogelijk opgelost. Het klein dagelijks onderhoud wordt hoofdzakelijk door onze eigen medewerkers van Beheer en Service uitgevoerd. Ook kan een contractaannemer ingezet worden.

Conform de meerjarenplanning staat voor wegen het groot onderhoud aan de Groot Hertoginnelaan, Koningin Sophielaan, Muiden Vesting Oost, Muiden Vesting West, Buitendijk Muiderberg, slijtlagen Brediuskwartier, rijweg de Huizerweg, rijweg Brinklaan, Kocherplantsoen, voetpaden Rembrandtkwartier en de Componistenkwartier op het programma. De uitvoering van deze werkzaamheden wordt in fases gedaan. De uit te voeren maatregelen worden integraal aangepakt met de vakdisciplines riolering, groenvoorzieningen, openbare verlichting en speelplaatsen.

Alle wegmarkeringen worden jaarlijks door de externe contractaannemer geïnspecteerd en waar nodig hersteld zodat de veiligheid van de weggebruiker wordt gewaarborgd.

Grootschalige vervangingen en herinrichtingsprojecten

Er is een start gemaakt met de voorbereiding voor de projecten Veerstraat-Veerplein, Spiegelstraat, Abri-Over de Tol, Verlegging Mariahoeveweg, Vestingplein (Muiden), verkeersaanpassingen Amersfoortsestraatweg (Naarden) en de Lorentzweg-Beatrixplantsoen. Bewoners worden betrokken bij deze projecten door middel van informatieavonden en enquêtes. Tevens zijn er werkzaamheden ten behoeve van plaatsing van extra transformator units, die worden geplaatst om de capaciteit stroomnetwerk te verbeteren.

Toegankelijkheid wegen

In het kader van inclusie en de uitvoering van de Visie Buitenruimte verbeteren we de toegankelijkheid van de openbare ruimte van Gooise Meren. Het gaat om de toegankelijkheid bij oversteeklocaties en stoepen, het in- en uitlopen van openbare voorzieningen en de haltering locaties openbaar vervoer. Ook wordt in de ontwerpfase van een nieuw inrichtingsplan de toegankelijkheid van de openbare ruimte getoetst aan de hand van de CROW-richtlijnen.

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000

Wegen	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Regulier onderhoud	877	877	877	877
Groot onderhoud (voorziening)	1.756	1.087	1.043	1.271
Investerings	7.018	3.836	2.615	256
Kapitaallasten	1.967	2.756	3.009	3.211

5. Water

Naast de reguliere onderhoudswerkzaamheden aan de waterwegen, zoals het verwijderen van riet, overtollige waterplanten en drijfvuil, is in 2024 een baggerplan opgesteld. Dit jaar wordt een deel van deze werkzaamheden uit dit baggerplan uitgevoerd.

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000

Water	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Regulier onderhoud en groot onderhoud	281	281	281	281
Investerings	0	0	0	0
Kapitaallasten	46	46	45	45

6. Groen

Openbaar groen en bomen leveren een belangrijke bijdrage aan de kwaliteit van de woon-, werk- en leefomgeving en de beleving hiervan door gebruikers. Daarnaast is groen in de openbare ruimte van belang voor klimaatbestendigheid (minder hittestress). Wij streven ernaar het bestaande areaal veilig en vitaal te houden en te voldoen aan de wettelijke zorgplicht.

Onderhoud

Het periodiek onderhoud wordt uitgevoerd volgens het beheerplan (2019-2024). Bij onderhoud maken we onderscheid tussen groot- en dagelijks onderhoud. Het dagelijks onderhoud wordt rechtstreeks bekostigd vanuit de exploitatie. In 2025 wordt het beheerplan groen geactualiseerd.

Vervangingen

Bij de herinrichting van groen (groot onderhoud) is het uitgangspunt gevarieerde beplanting en bomen (meer biodiversiteit). Dit doen we door uitvoering te geven aan het biodiversiteitsactieplan. In 2024 is een start gemaakt met het minder intensief maaien van gazons. In 2025 breiden we dat verder uit. Ook monitoren we de ontwikkeling van de Japanse Duizendknoop, Reuzenberenklauw en de verspreiding van eikenprocessierups nauwlettend. De reconstructies of vervangingen worden beschouwd als investeringen. Jaarlijks vervangen we een deel van de beplantingen waar we zoveel mogelijk aansluiten bij projecten van andere assets.

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000

Groen	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Regulier onderhoud en groot onderhoud	2.205	2.205	2.130	2.130
Investerings	844	523	243	0
Kapitaallasten	271	330	363	383

7. Spelen

We zorgen voor het uitvoeren van het periodiek onderhoud aan speelvoorzieningen en toetsen op de veiligheid van onze speeltoestellen en ondergronden. Waar nodig treffen we correctieve herstelmaatregelen.

Vervangingen

Jaarlijks vervangen we een deel van de ondergronden en speeltoestellen vanwege schade, veroudering of einde levensduur. Bij vervangingen of herinrichting wordt, in het kader van bespeelbaarheid van de openbare ruimte, gekeken of er in de directe omgeving speelmogelijkheden zijn of gecreëerd kunnen worden, waarbij de huidige locatie aansluit, kleiner/anders ingericht kan worden of misschien zelfs kan vervallen. Herinrichtingen worden vroegtijdig aan de buurt kenbaar gemaakt middels bewonersbrieven en de gemeentelijke website. Buurtparticipatie is een vast gegeven binnen ontwerp- en inrichtingselementen. Sinds 2019 houden wij bij een herinrichting of vervanging rekening met de inclusieve samenleving. Daar waar mogelijk wordt de speelvoorziening aangepast om beter aan te sluiten aan de leeftijdscategorie en de speelbehoefte vanuit de omgeving. In 2025 wordt onder andere uitvoering gegeven aan het vervangen van de speeltuin Thorbeckelaan in Naarden, Gildestraat en Belstraat in Bussum. Ook wordt het beheerplan spelen geactualiseerd.

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000

Speelvoorzieningen	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Regulier onderhoud en groot onderhoud	166	166	166	166
Investerings	281	144	102	0
Kapitaallasten	224	247	268	276

8. Sport

Onderhoud

De buitensportaccommodaties worden beheerd volgens het opgestelde meerjarenonderhoudsplan. We zorgen dat de sportcomplexen functioneel, schoon (basis) en veilig zijn. Velden en banen zijn ingericht en functionerend volgens bondsnormen van de betreffende sporttakken. In Gooise Meren zijn dit: voetbal, hockey, tennis, rugby, handbal, korfbal, atletiek en honk- en softbal.

Groot onderhoud en vervangingen

Groot onderhoud en vervangingsinvesteringen zullen uitgevoerd worden volgens de planning uit het meerjarenonderhoudsplan. In 2025 betekent dit dat er drie kunstgrasvelden worden gerenoveerd bij BFC Bussum en het honkbalveld bij HCAW Bussum.

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000

Buitensportaccommodaties	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Regulier onderhoud en groot onderhoud	759	759	759	759
Investerings	1.946	120	105	0
Kapitaallasten	2.014	2.281	2.195	2.197

9. Begraafplaatsen

Onderhoud

Begraafplaatsen zijn plaatsen waar al eeuwenlang afscheid wordt genomen van dierbare overledenen. Begraafplaatsen dienen dan ook om verschillende redenen tot waardevolle monumenten te worden gerekend. Vaak zijn er fraai beeldhouwde gedenktekens te vinden of zijn er personen begraven die op lokaal of nationaal niveau een belangrijke rol hebben gespeeld. Bovendien hebben nogal wat begraafplaatsen een parkachtig karakter of zijn zelfs als zodanig aangelegd en zijn er bijzondere of zeldzame bomen en heesters te vinden.

Groot onderhoud en vervangingen

Herinrichting van een grafvak op begraafplaats Muiden ter vergroting van de grafcapaciteit

Omvorming van een deel van de halfverhardingspaden naar graspaden

Versterken mogelijkheden beeld en geluid bij uitvaarten

Aanpassen uitvaartmogelijkheden begraafplaats Bussum

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000

Begraafplaatsen	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Regulier onderhoud en groot onderhoud	311	311	311	311
Investerings	85	0	0	0
Kapitaallasten	58	59	59	59

10. (Straat)meubilair

Onderhoud

In het beheerareaal gemeente Gooise Meren staan circa 9.300 verkeersborden dan wel straatnaamborden.

Het reguliere onderhoud aan het straatmeubilair wordt gedaan door medewerkers van Beheer en Service. Aan de hand van het schouwresultaat van het beheerareaal en meldingen worden palen, fietsenrekken, afvalbakken, hekwerken, plattegrondkasten, anti-parkeerbeugels, komportalen en overige objecten indien nodig hersteld en gereinigd. De houten zitgedeeltes van de zitbanken worden indien noodzakelijk geschilderd, gereinigd of vervangen.

De kruismarkeringen (belijningen) ten behoeve van de invalideparkeerplaatsen en oplaadlocaties binnen het beheerareaal van de gemeente Gooise Meren worden aan de hand van de onderhoudsstaat opgefrist zodat de zichtbaarheid duidelijk blijft.

Door de beperkte ruimte tussen het fietspad en de rijbaan ter plaatse van de Maxisweg wordt er een geleiderail geplaatst.

Groot onderhoud / sanering

De verkeersborden zijn het afgelopen jaar geïnventariseerd en in het beheersysteem gedigitaliseerd. Tevens zijn de verkeersborden geïnspecteerd op beeldkwaliteit. Aan de hand van de resultaten hebben de verkeerskundigen per locatie de mogelijkheden voor sanering bepaald. Deze sanering heeft als doel een duidelijker en overzichtelijker verkeersbeeld te verkrijgen en minder verrommeling op straat. Het reguliere onderhoud aan de verkeersborden zoals het rechtzetten van verkeersborden en dragers, het schoonmaken en verkeersborden en het vervangen en/of bijplaatsen wordt hoofdzakelijk uitgevoerd door medewerkers van Beheer en Service. De sanering van de verkeersborden wordt uitgevoerd door de externe contractaannemer.

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000

(straat)Meubilair	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Regulier onderhoud en groot onderhoud	183	183	183	183
Investerings	450	250	250	0
Kapitaallasten	20	63	92	120

11. Verlichting & verkeersregelinstallaties (VRI)

Onderhoud

De gemeente Gooise Meren zorgt ervoor dat de openbare verlichting op de wegen en straten in woon- en industriegebieden goed functioneert en er verzorgd uitziet. De onderhoudswerkzaamheden betreffen het schoonmaken en stickervrij maken van de lichtmasten en armaturen. Verder wordt de oude verlichting vervangen door duurzame ledverlichting, zodat er bespaard wordt op het energieverbruik. Schade- en storingsmeldingen worden wekelijks afgehandeld. Daarnaast worden er ook inspecties uitgevoerd op de klassieke lichtmasten en elektrakasten.

De verkeersregelinstallaties worden alleen nog op correctief onderhoud uitgevoerd.

Groot onderhoud en vervangingen

Om de duurzaamheidsopgave op een structurele manier uit te voeren wordt het budget omgezet in

investeringen over 5 jaar heen. In onderstaand overzicht worden de investeringen voor de verleden getoond.

2024 € 300.000 / 2025 € 500.000 / 2026 € 700.000 / 2027 € 300.000 / 2028 € 200.000

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000

Verlichting & verkeersregelininstallaties (VRI)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Regulier onderhoud en groot onderhoud	423	423	423	423
Investeringen	1.502	838	544	34
Kapitaallasten	302	403	479	521

Paragraaf Financiering

Algemene ontwikkelingen

De paragraaf Financiering geeft aan op welke manier er uitvoering wordt gegeven aan de financieringsfunctie. Het uitgangspunt hierbij is het beheersen van risico's, met name het renterisico. Bij een hoog renterisico zijn de gevolgen van een stijgende rente groot voor de financiële resultaten in een bepaald jaar. Daarnaast zijn er risico's op kredieten, liquiditeiten en koersen.

Financieringsbeleid

De beleidsdoelstelling van het financieringsbeleid van de gemeente Gooise Meren kan als volgt worden omschreven: De gemeente voert, gelet op haar publiekrechtelijke taak om maatschappelijk kapitaal te beheren, een risicomijdend financieringsbeleid. Binnen dit risicomijdende beleid stelt de gemeente zich ten doel zo laag mogelijke kosten over leningen en/of een zo hoog mogelijk rendement over het belegd vermogen te realiseren, voor zover nog mogelijk binnen de opgelegde regeling voor schatkistbankieren. Dit binnen de daarvoor geldende randvoorwaarden en met inachtnaam van het beperken van risico's. De belangrijkste financiële risico's bij de uitvoering van het treasurybeleid zijn de kasgeldlimiet, de renterisico's en de kredietrisico's.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet geeft het renterisico op de korte termijn weer. Hieronder vallen alle kortlopende financieringen met een rente typische looptijd korter dan 1 jaar. De kasgeldlimiet is gericht op het voorkomen van ongewenste renterisico's die ontstaan door het aangaan van overmatige korte termijn financieringen en stelt een grens aan de omvang van de korte schuld waarover de gemeente renterisico mag lopen. De toegestane kasgeldlimiet is 8,5% van de totale begroting. Voor 2025 betekent dit dat de gemeente Gooise Meren haar financiële huishouding voor maximaal € 15,6 miljoen. met kort geld mag financieren. Wanneer de gemeente de kasgeldlimiet in drie aaneengesloten kwartalen overschrijdt, moet een plan ter goedkeuring aan de toezichthouder worden voorgelegd waarin staat hoe en binnen welke termijn de overschrijding ongedaan wordt gemaakt.

Voor 2025 ziet de kasgeldlimiet er als volgt uit.

Kasgeldlimiet (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025
1 Begrotingstotaal (grondslag 1 jan 2025)	184.308
2 Percentage regeling	8,50%
3 (1*2) Kasgeldlimiet	15.666

Deze ruimte wordt zoveel mogelijk benut, omdat bij een normale rentestructuur kortlopende geldleningen goedkoper zijn dan langlopende geldleningen dan wel de roodstand faciliteit bij onze huisbankier.

Renterisico's

Eén van de hoofddoelen bij de financieringsfunctie is het beperken van de gevolgen van een stijgende rente. Aan de andere kant dient er optimaal geprofiteerd te worden van lage rentestanden. Met behulp van het bijhouden van de ontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt en de grote diversiteit in leningsproducten wordt continu geprobeerd om een zo optimaal mogelijk resultaat te behalen tegen een verantwoord risico.

Schatkistbankieren

Door de Wet verplicht schatkistbankieren zijn deze mogelijkheden echter aanzienlijk ingeperkt. Deze wet

verplicht alle decentrale overheden om hun overtollige (liquide) middelen aan te houden in de schatkist. Het woord 'overtollig' verwijst naar alle middelen die decentrale overheden niet onmiddellijk nodig hebben voor de publieke taak. (Onderdelen van) decentrale overheden mogen ongeacht de vormgeving dus geen bewaarfunctie voor publieke middelen vervullen. De drempel voor het verplicht schatkistbankieren bedraagt 2% van het begrotingstotaal op 1 januari en bedraagt voor 2025: € 3,7 miljoen.

Renterisiconorm

In de Wet Fido (Wet financiering decentrale overheden) is door het Rijk de renterisiconorm geïntroduceerd. Deze renterisiconorm heeft tot doel om binnen de portefeuille aan langlopende leningen een overmatige afhankelijkheid van de rente in een zeker jaar te voorkomen. Het totaal aan renteherzieningen en aflossingen in een jaar mag niet hoger zijn dan 20% van het begrotingstotaal van dat jaar. Dit betekent dat voor het jaar 2025 de renterisiconorm als volgt kan worden berekend:

Renterisiconorm (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
1 Renteherzieningen	0	0	0	0
2 Aflossingen	12.961	13.791	15.216	17.416
3 (1+2) Renterisico	12.961	13.791	15.216	17.416
4a Begrotingstotaal (grondslag 1 januari 2025)	184.308			
4b percentage regeling	20%			
4 (4a x 4b / 100) Renterisiconorm	36.862	36.862	36.862	36.862
5a (4 > 3) Ruimte onder renterisiconorm	23.900	23.070	21.645	19.445
5b (3 > 4) Overschrijding renterisiconorm	0	0	0	0

Aangezien het bedrag aan aflossingen lager is dan de renterisiconorm kan gesteld worden dat er voldaan wordt aan de eisen in de Wet Fido. Wel is hier een licht dalende tendens zichtbaar als gevolg van de toename aan voorgenomen investeringen.

Kredietrisico's

Ten behoeve van de uitoefening van de publieke taak kunnen gemeenten leningen verstrekken. Op deze verstrekte leningen loopt de gemeente kredietrisico. Gooise Meren heeft per 1 januari 2025 in totaal voor circa € 49 miljoen aan verstrekte leningen uitstaan.

Financiering

Dit onderdeel geeft inzicht in de ontwikkeling van de financieringspositie van onze gemeente en de daarbij behorende financieringsbehoefte, rekening houdend met (geplande) (des-)investeringen en beschikbare interne en externe middelen.

In feite gaat het hier om het opstellen van een liquiditeitsbegroting. De ontwikkeling van de financieringspositie is bepalend voor de leningenportefeuille. De activa van de gemeente Gooise Meren zullen per begin 2025 als volgt gefinancierd worden:

Omschrijving	Bedrag
Boekwaarde vaste activa (1/1/2025)	266.701.339
<i>vaste financieringsmiddelen</i>	
Reserves	52.914.234
Voorzieningen	21.937.233
Langlopende leningen	180.422.530
Totaal vaste financieringsmiddelen	255.273.997
Vlottende financieringsmiddelen	11.427.341

Prognose financieringsbehoefte

In onderstaand schema worden de mutaties van de leningenportefeuille voor begrotingsjaar 2025 weergegeven.

Omschrijving	Bedrag	Gemiddelde rente
Stand per 1 januari 2025	180.422.530	2,07%
Nieuwe leningen	29.600.000	2,60%
Reguliere aflossingen	12.961.206	
Vervroegde aflossingen		
Stand per 31 december 2025	197.061.324	2,21%

Voor het aantrekken van nieuwe leningen wordt rekening gehouden met een percentage van 2,6%, gebaseerd op een 10-jaars staatslening.

De hoogte van de nieuwe leningen is gebaseerd op het volume van de voorgenomen investeringen zoals in bijlage 1 weergegeven. De rekenrente wordt bepaald aan de hand van het feitelijke rentepercentage van de aangegane en nieuwe leningen. Voor grondexploitaties wordt daarbij ook de verhouding eigen/vreemd vermogen toegepast.

In de tabel hierna is te zien hoe de berekening tot stand komt.

Rentetoekening (bedragen in € x 1.000)	Begroting 2025	
1 Externe rentelasten over korte en lange financiering	4.018	
2 Externe rentebaten (idem)	-	
3 = 1 + 2 Saldo rentelasten en rentebaten		4.018
4 Rente die aan facilitaire grondexploitaties moet worden doorberekend	-	
5 Rente projectfinanciering die aan taakvelden moet worden toegerekend	-	
6. Rentebaat van doorverstrekte leningen, mits projectfinanciering, die aan taakvelden moet worden doorberekend	-	
7 = 4 + 5 + 6 Aan taakvelden toe te rekenen externe rente		-
8 = 3 - 7 Saldo door te rekenen externe rente		4.018
9 Rente over eigen vermogen	1.096	
10 Rente over contante waarde voorzieningen	-	
		1.096
11 = 8 + 9 = 10 Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente (renteomslag)	1,92%	5.114
12 Aan taakvelden toegerekende rente (afgerond op 0,5%)	2,00%	5.334

$13 = 9 + (12 - 11)$ Renteresultaat op het taakveld Treasury		
--	--	--

		1.316
--	--	-------

In Gooise Meren is geen sprake van projectfinanciering, maar van totaalfinanciering; ofwel wij baseren onze financiering op de totale financieringsbehoefte van de gemeente. Ook waarderen wij onze voorzieningen niet op contante waarde maar op nominale waarde. De rekenrente is, na toegestane afronding, bepaald op 2,0% voor de vaste activa en gelijk aan die van het vorige begrotingsjaar.

Paragraaf Bedrijfsvoering

Inleiding

De bedrijfsvoering binnen Gooise Meren is gericht op het bewaken van een rechtmatige, doelmatige en doeltreffende totstandkoming en uitvoering van beleid.

Interne bedrijfsvoering

1. Personeel en organisatie

We blijven in 2025 investeren in aantrekkelijk werkgeverschap, doelgerichte werving en het inzetten op ontwikkeling, scholing van (nieuwe) medewerkers, waarbij werkgeeluk van onze medewerkers een belangrijk thema is. Het is een uitdaging om medewerkers te vinden, te behouden, door te laten stromen en op te leiden. Dit blijft een belangrijke randvoorwaarde om te kunnen doen wat we hebben afgesproken in deze begroting, zonder medewerkers geen producten en diensten. Daarbij moet er een evenwicht zijn tussen de voorgenomen werkzaamheden en het aantal beschikbare medewerkers. Bij een juiste balans met een gezonde werkdruk en voldoende capaciteit in een organisatie waar het fijn is om te werken, kunnen we onze begrotingsdoelen waarmaken.

De 60.000+ gemeente die we inmiddels zijn, maakt ook dat we moeten kijken bij welke functies de complexiteit en de vraag van onze medewerkers is toegenomen en wat hiervoor de structurele gevolgen voor de begroting vanaf 2025 zullen zijn.

Verhoging personeelsbudget

In de begroting 2025 wordt het personeelsbudget met € 3,8 miljoen verhoogd als gevolg van formatieve ontwikkelingen, loonontwikkelingen (CAO) en het zijn van een 60.000+ gemeente. De formatieve ontwikkelingen zijn circa 10 fte. Bij de opstelling van de perspectiefnota is dit al grotendeels verwerkt en daarom nu niet meer afzonderlijk benoemd.

Aantrekkelijk werkgeverschap

We willen ons in 2025 positief blijven onderscheiden als aantrekkelijk werkgever in deze regio. We willen ons hierbij richten op de latent werkzoekende; iemand die niet actief op zoek is naar werk, maar wel openstaat voor iets nieuws als zich een mooie kans voordoet.

We willen ons onderscheiden door ons actief aan de markt te laten zien, vooral via onze collega's. Zij zijn ambassadeur van onze organisatie en weten het beste het verhaal achter Gooise Meren te vertellen. Waarom hebben zij ooit voor Gooise Meren gekozen en wat maakt hun werk zo leuk? Zij nemen je mee in het "Gooise Meren-effect".

Eind 2024 wordt er een nieuwe werkenbij-site gelanceerd, waarbij de communicatie veel meer "human interest" ingestoken wordt. Er komen in de loop van 2025 interviews, foto's, video's en quotes van collega's op te staan die het verhaal over Gooise Meren vertellen. Daarnaast verspreiden we deze verhalen via onze eigen netwerken (o.a. LinkedIn) en willen we ook persoonlijke kennismakingsdagen organiseren.

Door structureel en actief te communiceren met de arbeidsmarkt zullen we meer nieuwe sollicitanten aantrekken. Naast het extern aantrekken van nieuwe krachten, wordt ingezet op het behoud van huidige talentvolle medewerkers door het creëren van meer doorstroommogelijkheden. Ook wordt de vitaliteitsregeling voorlopig doorgezet om ervoor te zorgen dat oudere medewerkers op een fijne, gezonde wijze kunnen toewerken naar hun pensioen.

Verzuim

Er is de afgelopen jaren ingezet op verlaging van het verzuimcijfer, dat in 2023 6,7% bedroeg. Dat is hoger dan het landelijk gemiddelde voor gemeenten met 50.000 – 100.000 inwoners. Op afdelingen waar minder regelvrijheid is qua werkzaamheden en uren indeling, is het verzuim hoger. We gaan gericht met deze afdelingen en in afstemming met onze arbodienst aan de slag. Het streven blijft qua verzuimcijfer uit te komen op (of onder) de gemeentelijke verzuimnorm voor een gemeente van onze omvang. Dat was in 2023 5,4%.

Inhuur

Het beleid en het streven is om taken met eigen personeel te vervullen en het budget (salaris budget of projectbudget) leidend te laten zijn. Wanneer dit niet mogelijk is, vindt inhuur plaats. Daarom vindt inhuur dan

ook plaats in geval van specifieke vacatures, incidentele ondersteuning, niet aanwezige expertise, projecten en vervanging in verband met ziekte of andere reden. In 2023 is 13,9% van de totale loonkosten uitgegeven aan externe inhuur. Dit is onder het landelijke gemeentelijke gemiddelde van 21,9% in 2023.

Banenafpraak en inclusie

Vanuit de Banenafpraak heeft Gooise Meren de opdracht om een minimum aantal fte (1 fte is binnen de banenafpraak 25,5 uur per week) in te vullen door mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. In 2024 is 11 fte ingevuld door mensen die in het doelgroepenregister zijn opgenomen, waarmee Gooise Meren het quotum van 16,8 fte niet haalt. Wel is er in 2024 1,4 fte meer in de reguliere formatie opgenomen dan in 2023. Voor 2025 blijft het streven om aan de banenafpraak te voldoen.

2. Informatisering & Automatisering

Vervanging kernapplicaties

Met de komst van de Omgevingswet is ook het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) in gebruik genomen. Omdat het contract met de huidige softwareleverancier afloopt, wordt dit jaar een Europese aanbesteding gestart voor software voor vergunningverlening, toezicht, handhaving en ruimtelijke ordening. In navolging van de vervanging van de AV-apparatuur in de Raadzaal en de andere vergaderzalen die voor politieke avonden worden gebruikt, publiceren we een Europese aanbesteding voor de vervanging van het Raadsinformatiesysteem.

Vorbereidingen nieuwe werkplek

De behoefte aan hybride werken is groot en continu in beweging. Ontwikkelingen als cloud-computing, generatieve AI en cybercrime zorgen ervoor dat we steeds nieuwe eisen stellen aan de ICT omgeving. Om blijvend te voldoen aan deze eisen zijn we in 2024 gestart met de voorbereidingen voor het creëren van een nieuwe werkplekomgeving. Doel is om in 2025-2026 een nieuwe omgeving in gebruik te nemen die de gebruikerservaring verbetert en gelijktijdig veiliger en robuuster is.

Common Ground

Het landelijke VNG-programma Common Ground beschrijft een flexibel en eenvoudig ingerichte informatievoorziening die een moderne manier van gegevensuitwisseling mogelijk maakt. Wij werken toe naar een flexibele en schaalbare informatievoorziening volgens de principes van Common Ground. Hiermee kunnen wij onze bedrijfsvoering en dienstverlening aan burgers ingrijpend verbeteren. Vanuit het VNG-programma Mijn Services werken we samen met andere gemeenten verder aan de ontwikkeling van verschillende digitale services zoals een track-and-trace systeem en een Mijn-omgeving.

Datagedreven werken

We blijven inzetten op een datagedreven organisatie waarbij het gebruiken van data analyses steeds meer onderdeel is van het dagelijkse werk. We integreren nieuwe informatiebronnen in ons datawarehouse om waardevolle inzichten te verkrijgen, data analyses uit te voeren en dashboards te ontwikkelen.

GGI-Netwerk

Een belangrijk onderdeel van de Gemeentelijke Gemeenschappelijke Infrastructuur (GGI) is GGI-Netwerk: een besloten en beveiligd landelijk datanetwerk voor gemeenten. Het GGI-Netwerk zorgt voor veilige dataconnecties met andere overheden en cloud-leveranciers, waardoor samenwerken tussen gemeenten en andere overheden beter, veiliger en gemakkelijker wordt. In 2025 ronden we de aansluiting op het GGI-netwerk af.

3. Informatieveiligheid en privacy

Informatieveiligheid

Informatieveiligheid is een onderwerp dat in toenemende mate aandacht van de maatschappij vraagt. Zo ook voor de gemeentelijke organisatie. De (digitale) wereld verandert snel en dreigingen nemen toe. De komst van Artificial Intelligence (AI) zal de komende jaren een grote rol gaan spelen bij de toename van dreigingen.

De beveiliging van gemeentelijke (informatie)systemen en gegevens wordt gerealiseerd door middel van de controles en maatregelen zoals vastgelegd in de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). De vanuit

Europa geïnitieerde Network and Information Security directive 2 (NIS2) fungeert hierbij als aanvulling op de BIO.

Onze aanpak voor de implementatie van de BIO is altijd risicogestuurd geweest. Het volledig naleven van beide normenkaders is een omvangrijke en complexe opgave voor de gemeentelijke organisatie. Ons doel is om in 2025 BIO-conform te zijn en om de belangrijkste aanvullingen uit de NIS2 projectmatig op te starten. Hierbij maken we gebruik van een Information Security Management System (ISMS) om ondersteuning te bieden en de continuïteit te waarborgen.

In 2025 vindt er zowel de horizontale (= de interne verantwoording vanuit het college aan de gemeenteraad) als de verticale (= de tweedelijnstoezichhouders, zoals ministerie van BZK en SZW) verantwoording plaats over de informatiebeveiliging van gemeente Gooise Meren. Dit gaat via de vragenlijst ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information Audit) en door middel van uitvoering van audits. Vanuit wetgeving komt hier een aanvullende audit bij. Het is nog niet bekend hoe dit eruit gaat zien en wanneer deze audit gaat plaatsvinden.

Menselijk handelen vormt vaak de zwakste schakel in informatieveiligheid. Het team Informatiebeveiliging en Privacy (IB&P) speelt hier continu op in door de bewustwording over informatiebeveiliging binnen de organisatie te vergroten. Dit gebeurt met diverse (communicatie)middelen, zoals workshops, trainingen, bezoeken van een mystery guest en berichten op intranet. In 2025 wordt deze aanpak voortgezet, met als doel medewerkers voortdurend te trainen op dit gebied.

Ook in 2025 staan er een aantal penetratietesten, security reviews en onderzoeken op de planning. Hiermee wordt bekeken op welke vlakken de organisatie kwetsbaar is, om vervolgens passende maatregelen te treffen. Ontwikkelingen op het gebied van algoritmes, AI, cybercrime en andere mogelijke risico's worden nauwlettend gevolgd.

Hoewel Gooise Meren continu bezig is met het verbeteren van informatieveiligheid, is het onmogelijk om alle risico's volledig af te dekken.

Privacy

De AVG verplicht tot het aantoonbaar treffen van beheersmaatregelen om privacy en gegevensbescherming te borgen. Onvoldoende naleving kan leiden tot sancties, reputatie- en imagoschade van de gemeente en schadeclaims van gedupeerden.

De onafhankelijk toezichhouder van de gemeente (de Functionaris Gegevensbescherming (FG)) heeft opgemerkt dat Gooise Meren in 2024 wederom vorderingen heeft gemaakt op dit gebied. Er is geïnvesteerd in het borgen van kennis en verantwoordelijkheid op de afdelingen. Er is een start gemaakt met het updaten van inmiddels verouderde processen, het register van verwerkingen, beleidsdocumenten en het opstellen van privacy verklaringen, het past de ontwikkeling naar privacy volwassenheid hier in 2025 verder uitvoering aan te geven.

Gooise Meren heeft voldaan aan de wettelijke audit verplichtingen betreffende de Wpg (Wet Politiegegevens), de verbeterpunten die daarbij zijn aanbevolen zijn geprioriteerd en worden opgevolgd. Voor de nieuwe audit reeks is een onderhandse aanbesteding uitgevoerd (de jaarlijkse interne audit en éénmaal per 4 jaar een externe audit). Het is zaak de daarbij geconstateerde verbeterpunten uit te voeren.

De gemeente heeft bescheiden vorderingen gemaakt voor het uitvoeren van de wettelijk verplichte DPIA's. Het up to date register van verwerkingen geeft aan welke verwerkingen een "hoog risico" hebben en waarvoor een DPIA verplicht is. Om hier het gewenste tempo in aan te brengen kan inzet van een externe specialist worden overwogen.

4. Wet Open Overheid (Woo)

Voor de uitvoering en implementatie van het actief openbaar maken van documenten heeft de gemeente geld ontvangen via de algemene uitkering.

De informatiespecialisten hebben budget nodig voor deze implementatie. De gemeente heeft aansluiting gemaakt bij het Roo (Register voor overheidsinstanties). Voor het zaakstelsel is een module aangeschaft voor het publiceren op open.gooisemeren.nl. Deze wegpagina wordt samen met communicatie

ingericht. De te publiceren documenten kunnen indien nodig in het zaakstelsel worden geanonimiseerd. Hiervoor is voor het zaakstelsel een anonimiseringssoftware aangeschaft. Om de medewerkers te betrekken bij het actief publiceren wordt er op verschillende manieren voorlichting gegeven. Voor de burger wordt ook een voorlichtingscampagne gemaakt.

De gemeente moet er rekening mee houden dat de partijen van de gemeenschappelijke regelingen geld uit het budget nodig hebben voor hun actieve openbaarmaking van hun documenten. Zij hebben daar recht op, omdat zij geen geld uit het gemeentefonds krijgen.

In de begroting 2025 is rekening gehouden met een bedrag van € 156.000.

Sturing en beheersing

1. Doelmatigheid en doeltreffendheid

Om vast te stellen of gevoerd beleid doelmatig en doeltreffend is uitgevoerd zijn er indicatoren ontwikkeld waaraan het beleid kan worden getoetst en worden er diverse onderzoeken uitgevoerd.

Indicatoren

Om de effectiviteit van ons beleid te meten, hebben we indicatoren ontwikkeld waaraan we het beleid toetsen. In voorgaande begrotingen hadden we al een aantal eigen indicatoren opgenomen. In deze begroting hebben we voor programma 1 en 2 ook eigen indicatoren toegevoegd op het gebied van gezondheid, welzijn, jeugd en onderwijs. Het is de bedoeling om voor elk programma in ieder geval één eigen indicator te hebben, die inzicht geeft of we richting het gewenste effect gaan. Bij het opstellen van nieuw of herzien beleid bepalen we relevante indicatoren om de effecten ervan te monitoren. Het is niet altijd mogelijk om goede effectindicatoren te benoemen, omdat het soms erg lastig meetbaar is.

2. Rechtmatigheid

Voor de Jaarstukken 2023 heeft het college voor het eerst een rechtmatigheidsverantwoording afgegeven. In 2025 zal er weer een verantwoording worden opgesteld over het boekjaar 2024. Hierbij zal er ook meer aandacht worden besteed aan het rechtmatigheidsonderdeel misbruik en oneigenlijk gebruik.

De kaderstelling voor de rechtmatigheid is gegeven in wetten en verordeningen die in het normenkader zijn opgenomen. Het normenkader wordt jaarlijks door de raad vastgesteld. Team Control monitort en toetst of de uitvoering van alle financiële beheershandelingen voldoen aan dit normenkader. Alle rechtmatigheidsbevindingen over 2024 boven de rapportagetolerantie van € 70.000 worden in de Jaarstukken 2024 in de paragraaf bedrijfsvoering verantwoord.

Paragraaf Verbonden partijen

Inleiding

Deze paragraaf bevat een overzicht van alle verbonden partijen, de wijze waarop de gemeente een belang heeft in de verbonden partij, het openbaar belang dat ermee gediend wordt en de financiële gegevens van de verbonden partij, zoals het eigen vermogen, vreemd vermogen en het verwachte rekeningresultaat.

We hebben de keuze onze taken in eigen beheer uit te voeren, derden deze taken gesubsidieerd te laten doen of onze belangen via een verbonden partij te verwezenlijken. Een belangrijk criterium voor de wijze waarop onze taken worden uitgevoerd is doelmatigheid. Verder zijn de mate waarin we invloed hebben op het volbrengen van de taken en het risico dat ermee is gemoeid bepalend.

Een verbonden partij is een rechtspersoon, waarin de gemeente zowel bestuurlijk als financieel een belang heeft.

- Van een bestuurlijk belang is sprake als wij op één of andere manier zeggenschap hebben. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om een zetel in het bestuur of stemrecht bij bestuurlijke beslissingen.
- Het financieel belang betekent dat wij middelen die wij aan een derde partij ter beschikking stellen niet terugontvangen in geval van faillissement, dan wel dat financiële problemen op ons verhaald kunnen worden. Voor de raad is inzicht in de verbonden partijen belangrijk, aangezien het gaat om afwegingen over de taken en activiteiten waartoe de raad de kaders uitzet. Voor het aangaan en onderhouden van contacten met verbonden partijen is het van belang om af te wegen wat de meest doelmatige wijze is om een taak uit te voeren, welke manier de meeste garantie geeft dat de taak wordt uitgevoerd zoals de gemeente voor ogen staat en hoe er voldoende inhoudelijk en financieel inzicht in het uitvoeren van een taak wordt gekregen. Eventuele financiële risico's van de verbonden partijen zijn meegenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing.

De visie op en de beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen zijn vastgelegd in de in 2022 vastgestelde nota Verbonden Partijen: Sturen op samenwerking (2352378). Deze nota bevat:

- een afwegingskader dat gericht is op het beoordelen of Gooise Meren een verbintenis moet aangaan om een taak (of taken) effectief en efficiënt te realiseren;
- strategische uitgangspunten die moeten helpen bij het sturen op verbonden partijen;
- sturingsprofielen die een richtlijn bieden voor de wenselijke mate van sturing, gegeven het financieel en maatschappelijk belang dat we in een verbonden partij hebben.

Overzicht verbonden partijen Gooise Meren

Naam verbonden partij	Vestigingsplaats	Bijdrage in 2025
Gemeenschappelijke regelingen		
Regio Gooi en Vechtstreek	Bussum	15.964.827
Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek	Hilversum	5.812.057
Omgevingsdienst Flevoland Gooi- en Vechtstreek	Lelystad	1.158.370
Werkvoorzieningschap Tomingroep	Hilversum	1.418.600 *
Archief Gooi en Vechtstreek	Naarden	399.972

Vennootschappen en coöperaties		
Coöperatie Gastvrije Randmeren U.A.	Harderwijk	30.489
BNG Bank N.V.	Den Haag	n.v.t.
GEM Crailo BV	Laren	n.v.t.
Stichtingen en verenigingen		
Stichting Goois Natuurreservaat	Hilversum	1.006.550
Stichting Basisonderwijs Gooi en Vechtstreek (werknaam Talent Primair)	Bussum	N.v.t. (renteloze lening)
Overige verbonden partijen		
Metropoolregio Amsterdam (bestuurlijk convenant)	Amsterdam	**
Samenwerkingsovereenkomst maaien waterplanten IJmeer-Markermeer	Hoorn	13.150
Totaal		25.804.015

* In deze bijdrage is de verwachte verhoging als gevolg van de uitwerking van het Ontwikkelplan niet opgenomen. In de begroting houden we hiervoor rekening met een structureel bedrag van € 135.000.

** De gemeentelijke bijdrage aan Metropoolregio Amsterdam is opgenomen in de bijdrage aan Regio Gooi en Vechtstreek.

Regio Gooi en Vechtstreek

Ontwikkelingen

De belangrijkste ontwikkelingen voor 2025 van de Regio zijn:

- het realiseren van een uitvoeringplan van de RSA 2023 – 2026;
- het zorg dragen voor het behoud van de kwaliteit van de organisatie;

- c. het bijdragen aan een krachtiger preventiebeleid door versterking GGD;
- d. het zorgdragen voor passende huisvesting van met name de GAD.

RSA 2023 – 2026

De Regionale Samenwerkingsagenda brengt tot uitdrukking welke opgaven de samenwerkende gemeenten deze raadsperiode met elkaar willen aanpakken en welke resultaten ze hiermee voor ogen hebben. De uitvoering van de RSA is in 2024 gestart. De uitvoering heeft een dynamisch karakter, omdat aanvullende eisen van het Rijk en (boven)regionale ontwikkeling (MRA) hierin geïncorporeerd moeten kunnen worden. De nadruk in 2025 zal onder meer liggen op de samenwerking tussen de Regio en de gemeenteraden, zoals deze is vastgelegd in de in 2024 vastgestelde nieuwe Gemeenschappelijke Regeling. Raden worden eerder betrokken middels startnoties en kunnen op meerdere plannen hun zienswijze geven.

Kwaliteit van de organisatie

De kwaliteit van de organisatie is in 2025 net als in 2024 een aandachtspunt. Het gaat dan met name om de bedrijfsvoering, die aan verscherpte eisen van het Rijk moet voldoen. Het blijkt moeilijk te zijn om voor de nodige versterking vast personeel te vinden, waardoor inhuur nodig blijft. Het werken aan de kwaliteit van de organisatie is een proces van lange adem. Het behouden van de kracht van de organisatie is daarom voor de komende jaren nadrukkelijk een opgave van de Regio.

Investing in de GGD

De kosten voor de gezondheidszorg nemen toe, enerzijds als gevolg van vergrijzing, maar ook ten gevolge van een ongezonde levensstijl. Vanuit deze achtergronden wordt meer en meer ingezet op preventie en gezondheidsbevordering. Van de publieke gezondheidszorg (GGD) wordt hiervoor een belangrijke bijdrage gevraagd. De afgelopen jaren is er in onze regio weinig geïnvesteerd in de GGD; op dit moment is er feitelijk sprake van onderbezetting. De Regio heeft stappen in de organisatie van de publieke gezondheidszorg gezet, door het samenvoegen van GGD Gooi en Vechtstreek en Jeugd & Gezin Gooi en Vechtstreek per 1 januari 2024. Voor het komende jaar wordt het personeelstekort aangepakt. Deze ingrepen moeten leiden tot een meer robuuste organisatie, die beter in staat is preventie doelen te realiseren. Voor 2025 is een extra investering nodig van € 2,2 miljoen.

Huisvesting GAD

De huisvesting van de GAD laat te wensen over. De situering is niet langer passend en de ontwikkelmogelijkheden zijn beperkt. Dit geldt met name voor het overslagstation Crailo. Hiervoor is inmiddels een goed alternatief in beeld. De voorbereidingen hiervan en het maken van plannen zal in 2025 verder gestalte krijgen. Ook het scheidingsstation Bussum is niet gelegen op een passende plek. De situering aan de Hoofthoofaan leidt aldaar tot teveel ongewenste verkeersbewegingen. Het is de bedoeling dat in 2025 actief werk gemaakt wordt van een alternatief. Er kan dan een begin worden gemaakt met de uitplaatsing van dit station.

Risico's

Het totale risicoprofiel van de Regio is bepaald op € 1.071.250 voor 2025. Dit profiel is de optelsom van alle geschatte risico's afgezet tegen de kans op voordoen. Hoog in deze lijst staan: vergoedingen afvalfonds, verwerkingskosten afval, ICT problemen (uitval systemen) en materiële kosten van de Regio, die mogelijk hoger uitvallen dan de voorziene stijging van 1,6 %.

Kerngegevens

Regio Gooi en Vechtstreek				
Onderwerp	Kerngegevens			
Programma	Programma 1: Voor en van iedereen Programma 2: Kansrijk opgroeien Programma 3: Passend wonen in een groene omgeving Programma 4: Economisch vitaal en bereikbaar Programma 5: Duidelijke en transparante dienstverlening Programma 6: Financieel gezond			
Deelnemers	Blaricum, Eemnes, Gooise Meren, Hilversum, Huizen, Laren en Wijdemeren.			
Doel/Openbaar belang	Intergemeentelijke beleidsvorming- en afstemming dan wel uitvoering van taken op terreinen waarvan vaststaat dat dit toegevoegde waarde heeft in vergelijking met taakbehartiging door de individuele gemeente.			
Bestuurlijk belang	De gemeente heeft rechtstreekse invloed op de besluitvorming. Elke gemeente wordt in het algemeen bestuur vertegenwoordigd door één lid. De gemeente met het grootste aantal inwoners heeft een extra lid in het algemeen bestuur, maar dit extra lid heeft geen stem in het algemeen bestuur.			
Financieel belang	De gemeentelijke bijdrage voor het jaar 2025 bedraagt € 15.964.827. Dit is 25% van de totale gemeentelijke bijdragen van € 63.931.442. In deze bijdrage is ook de bijdrage van € 134.878 voor de MRA verdisconteerd.			
Geraamde bijdrage	2025	2026	2027	2028
	€ 15.964.827	€ 16.162.060	€ 16.337.285	€ 16.361.080
Financiële gegevens	Balansdatum	1-1-2025		31-12-2025
	Eigen vermogen	€ 17.861.000		€ 16.321.000
	Vreemd vermogen	€ 57.287.000		€ 58.899.000
	Solvabiliteitsratio	0,24		0,22
	Geraamd resultaat 2025	Het geraamde resultaat is nihil. De geraamde onttrekking aan diverse bestemmingsreserves bedraagt in totaal € 1.540.000.		

Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek

Ontwikkelingen

De Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek (VRGV) wil haar kwaliteit verbeteren door samen te werken. Zodoende verminderen zij de kwetsbaarheid van de VRGV en de Veiligheidsregio Flevoland (VRF) en verminderen de (meer)kosten. In 2025 is de doorontwikkeling van de samenwerking dan ook een belangrijk thema. Want alleen samen kunnen we de veiligheid van onze inwoners, elke dag beter versterken.

Vanaf 2024 dragen de veiligheidsregio's hun coördinerende rol ten aanzien van de opvang Oekraïense ontheemden over, waardoor de veiligheidsregio's zich na jaren van crises hopelijk weer meer op hun reguliere taken kunnen focussen. Een belangrijk aandachtspunt daarbij is de versterking van de crisisbeheersing en informatievoorziening.

Voor verdere ontwikkelingen, risico's en uitgevoerde taken, verwijzen wij naar de jaarrekening 2023 en begroting 2025 van de Veiligheidsregio.

Risico's

In de paragraaf weerstandsvermogen van de Programmabegroting 2025 en de meerjarenraming 2025-2028 van de Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek staan de risico's opgesomd. Voor

de opsomming van de risico's wordt verwezen naar voornoemde paragraaf van de Programmabegroting 2025.

Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek				
Onderwerp	Kerngegevens			
Programma	Programma 5: Duidelijke en transparante dienstverlening			
Deelnemers	Blaricum, Gooise Meren, Hilversum, Huizen, Laren en Wijdmeren.			
Doel/Openbaar belang	De veiligheidsregio heeft tot doel door samenwerking doelmatig georganiseerde en gecoördineerde preventieve en repressieve brandbestrijding en hulpverlening bij ongevallen en rampen in het verzorgingsgebied te verzorgen.			
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur heeft zes leden. De gemeente Gooise Meren is met één lid vertegenwoordigd in het algemeen bestuur.			
Financieel belang	De gemeentelijke bijdrage voor het jaar 2025 bedraagt € 5.812.057, bestaande uit de reguliere bijdrage van € 5.694.489 en de bijdrage bevolkingszorg van € 117.568. Dit is 24,4% van de totale gemeentelijke bijdragen van € 23.821.831.			
Geraamde bijdrage	2025	2026	2027	2028
	€ 5.812.057	€ 5.812.057	€ 5.812.057	€ 5.812.057
Financiële gegevens	Balansdatum	1-1-2025		31-12-2025
	Eigen vermogen	€ 4.757.091		€ 4.324.091
	Vreemd vermogen	€ 27.199.222		€ 24.968.194
	Solvabiliteitsratio	0,15		0,15
	Geraamd resultaat 2025	Het geraamde resultaat is nihil. De geraamde onttrekking aan diverse bestemmingsreserves bedraagt in totaal € 366.579.		

Omgevingsdienst Flevoland Gooi- en Vechtstreek

Ontwikkelingen

Ontwikkelproces versterken VTH-stelsel

Tien jaar na het oprichten van omgevingsdiensten heeft het Rijk de adviescommissie Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving, oftewel de commissie Van Aartsen, opdracht gegeven te onderzoeken of de omgevingsdiensten goed functioneren. Op grond van de aanbevelingen van die commissie zijn nieuwe normen geformuleerd die het functioneren van omgevingsdiensten naar een hoger en meer uniform niveau moeten gaan tillen.

Het doel van het ontwikkelproces is een sterk VTH-stelsel waarin omgevingsdiensten op een eenduidige en krachtige wijze bijdragen aan en toezien op het tot stand komen en behouden van een schone en veilige leefomgeving in Nederland en in Gooise Meren.

Ook de OFGV moet zich ontwikkelen. Er is een ontwikkelplan opgesteld en door het Algemeen Bestuur vastgesteld, waarmee de OFGV zal gaan voldoen aan de nieuwe landelijke normen. Dat vergt extra geld, want het is niet vrijblijvend. Het komende jaar zal het ontwikkelplan nader uitgewerkt worden. Dit betreft ook nieuwe, wettelijke, taken die de OFGV voor de partners op de schouders moet nemen.

Risico's

Gooise Meren heeft al haar milieutaken (zowel de wettelijk verplichte basistaken als plustaken) ondergebracht bij de Omgevingsdienst Flevoland Gooi en Vechtstreek (OFGV). Bij een eventueel faillissement van de OFGV zullen de partners financieel moeten ingrijpen om het voortbestaan van de OFGV, en daarmee de uitvoering van de wettelijke milieutaken, te garanderen.

Kostenverdeelstematiek (KVS) 2024-2026: de KVS berekening wordt op basis van de gemaakte kosten en prognose voor de uitvoering van de wettelijke taken, telkens voor een periode van 3 jaar vastgesteld. De jaarlijkse bijdrage fluctueert hierdoor elke 3 jaar en als gemeente Gooise Meren hebben we hier maar zeer beperkt grip op. In 2024 is de nieuwe driejarige termijn van de KVS begonnen. Omdat er in 2024 veel taken gewijzigd zijn, dan wel nieuwe taken erbij zijn gekomen door de Omgevingswet, wordt een in 2025 een tussenevaluatie gedaan.

De bodemtaken veranderen ook inhoudelijk met de Omgevingswet. De OFGV kon daardoor moeilijk inschatten hoeveel werk de taken vanaf 2024 gaan kosten. De landelijke afspraak is dat de omgevingsdiensten per 2024 gaan monitoren wat uitvoering van de bodemtaken voor de gemeenten gaat kosten. In 2025 wordt deze monitoring geëvalueerd. Op basis van de monitoringsgegevens kan de gevraagde bijdrage worden aangepast.

Gevolgen ontwikkelproces VTH: op grond van de aanbevelingen van de Commissie Van Aartsen voor versterking van het stelsel van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) zullen de omgevingsdiensten verbeteringen moeten gaan doorvoeren. In april 2024 is Ontwikkelplan voor de OFGV vastgesteld. De verbeteringen zullen tot een hogere bijdrage van de partners gaan leiden, maar ook tot een hogere kwaliteit.

Omgevingsdienst Flevoland Gooi en Vechtstreek				
Onderwerp	Kerngegevens			
Programma	Programma 3: Passend wonen in een groene omgeving			
Deelnemers	De provincies Flevoland en Noord-Holland en de gemeenten Almere, Zeewolde, Dronten, Noordoostpolder, Urk, Lelystad, Blaricum, Hilversum, Huizen, Laren, Gooise Meren en Wijdmeren.			
Doel/Openbaar belang	Een robuuste uitvoeringsdienst ten behoeve van een adequate uitvoering van milieutaken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving voor de provincie Flevoland, de provincie Noord-Holland en de regio Gooi en Vechtstreek, waarmee een verbetering van de kwaliteit en de integraliteit van de uitvoering van de taken wordt beoogd. De uitvoering is bij de uitvoeringsdienst belegd met het behoud van de eigen bevoegdheden van alle deelnemers. Tevens kan de OFGV taken verrichten op basis van de WABO voor zover de deelnemers hiertoe opdracht verlenen.			
Bestuurlijk belang	Gemeenten en provincies zijn opdrachtgever van de Omgevingsdienst en vormen samen het Algemeen Bestuur (AB). De stemverdeling in het AB is naar rato van de ingebrachte financiële bijdrage per deelnemende partij aan de gemeenschappelijke regeling.			
Financieel belang	De gemeentelijke bijdrage voor het jaar 2025 bedraagt € 1.158.370, bestaande uit de reguliere bijdrage van € 1.144.830 en de bijdrage voor de directe productiekosten van € 13.540. Dit is 6,8% van de totale deelnemersbijdragen van € 17.109.301. Naast de deelnemersbijdrage houden we vanaf 2025 rekening met € 135.000 aan extra kosten als gevolg van de uitwerking van het Ontwikkelplan.			
Geraamde bijdrage	2025	2026	2027	2028
	€ 1.158.370	€ 1.206.562	€ 1.251.120	€ 1.297.451
Financiële gegevens	Balansdatum	1-1-2025		31-12-2025
	Eigen vermogen	€ 2.506.280		€ 961.280
	Vreemd vermogen	€ 4.769.387		€ 4.769.387
	Solvabiliteitsratio	0,34		0,17
	Geraamd resultaat 2025	Het geraamde resultaat is nihil. De geraamde onttrekking aan diverse bestemmingsreserves bedraagt in totaal € 1.200.000.		

Werkvoorzieningschap Tomingroep

Ontwikkelingen

De Wet sociale werkvoorziening (Wsw) is in 2015 is beëindigd met het invoeren van de Participatiewet (Pw). Mensen met een beperking en een afstand tot de arbeidsmarkt die vanaf dat moment een beroep doen op gemeentelijke ondersteuning, kunnen worden geholpen vanuit de Pw. Het Rijk verstrekt binnen de Pw veel minder subsidie per medewerker dan in de oude Wsw geregeld was. Het verschil bedraagt afgerond € 10.000 subsidie per medewerker. Dit is een blijvend risico, ook in de komende jaren.

Aanvankelijk was de verwachting dat de daling van de Wsw-populatie - en de daarmee gepaard gaande afname van de Wsw-rijkssubsidies - financieel kon worden gecompenseerd met instroom van Pw-uitkeringsgerechtigden. Dit is echter niet haalbaar gebleken; dit is een landelijk beeld. Tomingroep leidt sinds 2019 verliezen. Het Algemeen Bestuur heeft daarop besloten om de koers bij te stellen.

Het AB heeft een bedrijfsplan vastgesteld voor de periode 2022-2025 met een nieuwe opdracht. Tomingroep maakt een transitie door tot een bedrijf waarin werknemers zoveel mogelijk worden ontwikkeld en opgeleid, om daarna te gaan werken bij reguliere werkgevers. Tomingroep blijft alleen de werkgever voor mensen die buiten Tomingroep niet kunnen functioneren. Daartoe zijn tussen de gemeenten en Tomingroep afspraken gemaakt over de aantallen mensen die bij Tomingroep werk en begeleiding kunnen vinden en over de bijbehorende middelen. In 2025 worden voorbereidingen getroffen voor de bestuurlijke opdracht en bedrijfsplan voor de periode met ingang van 2026.

Risico's

De deelnemende gemeenten zijn gezamenlijk financieel verantwoordelijk voor de gemeenschappelijke regeling. Indien de winst en/of de Algemene Reserve van de BV niet volstaan, dan moeten de deelnemende gemeenten zelf extra bijdragen. De verliezen kunnen nog enkele jaren vanuit de opgebouwde Algemene Reserve van Tomingroep worden opgevangen.

Werkvoorzieningschap Tomingroep				
Onderwerp	Kerngegevens			
Programma	Programma 4: Economisch vitaal en bereikbaar			
Deelnemers	Blaricum, Gooise Meren, Hilversum, Huizen, Laren, Wijdemeren, Eemnes en Almere.			
Doel/Openbaar belang	Het bieden van werk aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt met een Wsw-indicatie en vanuit de Participatiewet. Tevens is de doelstelling zoveel mogelijk werknemers uit die doelgroepen richting de reguliere arbeidsmarkt te begeleiden/ontwikkelen. Om dit te bereiken maakt de gemeenschappelijke regeling gebruik van Tomin BV, waar zij een honderd procent deelneming in heeft. De BV heeft een aantal bedrijfsactiviteiten ingericht om de doelstellingen te behalen.			
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur heeft acht leden en wordt geadviseerd door een ambtelijk secretaris en twee ambtelijke adviesgroepen (beleid en financiën). De gemeente Gooise Meren is met één lid vertegenwoordigd in het algemeen bestuur en in het dagelijks bestuur.			
Financieel belang	De gemeentelijke bijdrage voor 2025 bedraagt € 1.418.600 (Rijksvergoeding o.b.v. meircirculaire 2024). De deelnemende gemeenten zijn gezamenlijk financieel verantwoordelijk voor de gemeenschappelijke regeling. Vooralsnog staat de BV garant voor afdekking van dit risico. Mochten de winst en de Algemene Reserves van de BV echter niet volstaan, zullen de gemeenten zelf extra moeten bijdragen.			
Geraamde bijdrage	2025	2026	2027	2028
	€ 1.418.600	€ 1.394.576	€ 1.226.430	€ 1.205.646
Financiële gegevens	Balansdatum	1-1-2025		31-12-2025
	Eigen vermogen	€ 13.086.000		€ 11.862.000
	Vreemd vermogen	€ 1.050.000		€ 700.000
	Solvabiliteitsratio	0,93		0,94
	Geraamd resultaat 2025	In het jaarcontract tussen Tomingroep BV en het Werkvoorzieningschap is vastgelegd dat Tomingroep B.V. een nihil resultaat bij het Werkvoorzieningschap garandeert. Het geraamde resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening is € 2,4 miljoen positief, hierdoor is geen garantiebijdrage vanuit Tomingroep BV nodig. Omgekeerd is in de meerjarenbegroting wel rekening gehouden met een aanvulling vanuit het Werkvoorzieningschap richting de BV ter hoogte van € 3,6 miljoen, omdat uit het meerjarenperspectief van Tomingroep BV structurele verliezen blijken.		

Archief Gooi en Vechtstreek

Ontwikkelingen

Het breed gedragen bestuurlijk streven in de regio om een nieuwe, goed uitgeruste archieforganisatie op regionaal niveau in te richten is per 1 januari 2024 geëffectueerd met de fusie tussen het Gemeentearchief Gooise Meren en Huizen en het streekarchief Gooi en Vechtstreek in Hilversum. De gemeenschappelijke regeling Gemeentearchief Gooise Meren en Huizen is beëindigd per 1 januari 2024. De nieuwe Gemeenschappelijke regeling Archief Gooi en Vechtstreek is op 1 januari 2024 in werking getreden. De gemeente Hilversum is centrumgemeente en participanten hebben via zitting in archiefbegeleidingscommissie invloed op beleid en investeringen. De nieuwe archiefdienst zal de digitaliseringsopgave, waaronder het komen tot een e-depot, ter hand nemen om de toekomstbestendigheid van de organisatie te waarborgen.

Risico's

Geen bijzonderheden voor 2025.

Archief Gooi en Vechtstreek				
Onderwerp	Kerngegevens			
Programma	Programma 6: Financieel gezond			
Deelnemers	Blaricum, Gooise Meren, Hilversum, Huizen, Laren en Wijdemeren			
Doel/Openbaar belang	Het in gezamenlijkheid behartigen van belangen van de gemeenten in het samenwerkingsgebied bij alle aangelegenheden betreffende de archiefbescheiden, collecties, individuele documenten en dergelijke die berusten in de gemeentelijke archiefbewaarpplaats, het vervullen van de functie van regionaal kennis- en informatiecentrum op het gebied van de lokale en regionale geschiedenis door het opbouwen en beheren van een zo breed mogelijke collectie (regionaal) historische bronnen welke door haar op een zo actief mogelijke wijze beschikbaar wordt gesteld voor een breed publiek, alsmede de uitoefening van het toezicht op het informatiebeheer bij de aangesloten gemeenten.			
Bestuurlijk belang	Centrumregeling waarbij gemeente Gooise Meren met één portefeuillehouder is vertegenwoordiger in de begeleidingscommissie.			
Financieel belang	De gemeentelijke bijdrage voor het jaar 2025 bedraagt € 399.972. Dit is 25% van de totale deelnemersbijdragen van € 1.613.596.			
Geraamde bijdrage	2025	2026	2027	2028
	€ 399.972	€ 399.972	€ 399.972	€ 399.972
Financiële gegevens	Balansdatum	1-1-2025		31-12-2025
	Eigen vermogen	n.n.b.		n.n.b.
	Vreemd vermogen	n.n.b.		n.n.b.
	Solvabiliteitsratio	n.n.b.		n.n.b.
	Geraamd resultaat 2025	nog niet bekend		

Coöperatie Gastvrije Randmeren U.A.

Gastvrije Randmeren is een samenwerkingsverband voor de Randmeren in de vorm van een coöperatieve vereniging. Vanuit deze coöperatie zorgen de gemeenten gelegen aan deze Randmeren voor het recreatief beheer en onderhoud van recreatieve voorzieningen in de Randmeren. Naast deze taak streeft de Coöperatie naar het versterken van de natuurwaarden in het gebied en zet zij het gebied op de recreatieve kaart via gebiedspromotie.

Ontwikkelingen

Geen bijzonderheden in 2025.

Risico's

Geen bijzonderheden in 2025.

Coöperatie Gastvrije Randmeren U.A.				
Onderwerp	Kerngegevens			
Programma	Programma 3: Passend wonen in een groene omgeving			
Deelnemers	Alle gemeenten gelegen aan Gooi- en Eemmeer en Veluwerandmeren			
Doel/Openbaar belang	1. Het behartigen van de bovengemeentelijke belangen van de recreatie binnen het gebied van de Randmeren; 2. Het behartigen van de belangen van de natuur binnen het gebied van de Randmeren; 3. Het bewaren en bevorderen van het natuur- en landschapsschoon binnen het gebied van de Randmeren; 4. Het bevorderen van de watersportsector in het gebied van de Randmeren; 5. Recreatief beheer en onderhoud van recreatieve voorzieningen in de Randmeren, streven naar het versterken van de natuurwaarden in het gebied en het gebied op de recreatieve kaart zetten via gebiedspromotie.			
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur bestaat uit 5 leden. De gemeente Gooise Meren heeft op basis van haar jaarlijkse bijdrage 4 stemmen in de algemene ledenvergadering.			
Financieel belang	De gemeentelijke bijdrage voor 2025 bedraagt € 30.489. Dit is 8,5% van de totale gemeentelijke bijdragen. Leden zijn niet aansprakelijk voor de schulden van de coöperatie en zijn op geen enkele wijze verplicht om bij te dragen in een eventueel tekort bij de ontbinding van de coöperatie.			
Geraamde bijdrage	2025	2026	2027	2028
	€ 30.489	€ 30.977	€ 30.977	€ 30.977
Financiële gegevens	Balansdatum		1-1-2025	31-12-2025
	Eigen vermogen		€ 1.573	€ 1.344
	Vreemd vermogen		€ 8.444	€ 8.344
	Solvabiliteitsratio		15,7%	13,9%
	Geraamd resultaat 2025	nog niet bekend		
* De begroting 2025 van Coöperatieve Gastvrije Randmeren U.A. is nog niet opgesteld. De gepresenteerde cijfers zijn gebaseerd op de meerjarenbegroting 2023-2026 van Coöperatieve Gastvrije Randmeren U.A.				

BNG Bank N.V.

Ontwikkelingen

Geen bijzonderheden in 2025.

Risico's

Geen bijzonderheden in 2025.

Bank Nederlandse Gemeenten N.V.			
Onderwerp	Kerngegevens		
Programma	Programma 6: Financieel gezond		
Deelnemers	Het Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen		
Doel/Openbaar belang	BNG Bank N.V. is de bank van en voor overheden en instellingen met maatschappelijk belang. Het is de huisbankier van de gemeente.		
Bestuurlijk belang	De gemeente Gooise Meren heeft 100.698 van de 55.690.720 aandelen in zijn bezit. De aandeelhouders hebben zeggenschap in BNG Bank via het stemrecht op de aandelen die zij bezitten (een stem per aandeel van € 2,50).		
Financieel belang	De aandelen staan voor € 251.745 op de balans (= € 2,50 per aandeel).		
Geraamde bijdrage	n.v.t.		
Financiële gegevens	Balansdatum	1-1-2025*	31-12-2025*
	Eigen vermogen	€ 4.615 mln.	€ 4.721 mln.
	Vreemd vermogen	€ 107.459 mln.	€ 110.819 mln.
	Solvabiliteitsratio	n.v.t.	n.v.t.
	* meest recente gegevens uit jaarrekening 2023		
	Geraamd resultaat 2025	nog niet bekend	

GEM Crailo BV

Ontwikkelingen

Eind 2017 zijn de gronden van Crailo aangekocht door de gemeenten Hilversum, Laren en Gooise Meren. De gemeenten hebben op 19 december 2017 besloten tot het aangaan van de Samenwerkingsovereenkomst Gebiedsontwikkeling Crailo (hierna: SOK) en tot oprichting van GEM Crailo BV. De GEM Crailo B.V. is op 1 mei 2018 opgericht om de Gebiedsontwikkeling uit te voeren, er is op dat moment ook een projectdirecteur aangesteld.

In 2019 is een stedenbouwkundig plan voor Crailo opgesteld dat op 4 maart 2020 is vastgesteld door de raden van Laren, Hilversum en Gooise Meren. Vervolgens is door de GEM Crailo een ontwerp bestemmingsplan verbrede reikwijdte opgesteld dat in het najaar van 2020 is vrijgegeven voor zienswijzen. Het bestemmingsplan is door de drie betrokken gemeenten vastgesteld op 7 juli 2021.

Eind maart 2023 heeft de GEM Crailo het plan Kazernekwartier van BPD Bouwfonds Gebiedsontwikkeling geselecteerd voor de ontwikkeling van de eerste fase van Buurtschap Crailo. Het kazerne gebied wordt op natuur-inclusieve wijze ontwikkeld en gebouwd. In 2024 zijn de diverse percelen in het Kazernekwartier overgedragen aan de verschillende ontwikkelende partijen. Het gaat om respectievelijk BPD / Bouwfonds Gebiedsontwikkeling, Bosburen, Klein Crailo en de Groene Stenen in combinatie met de Alliantie. Voor deze percelen zijn ondertussen ook de omgevingsvergunningen verstrekt. Dat betekent dat er in 2024 en 2025 volop gebouwd kan worden. In 2025 zal ook de grond in het Larense deel van Crailo ('Op Zuid') worden uitgegeven.

De gemeenten nemen deel in het kapitaal van GEM Crailo BV in de verhouding: 45% gemeente Hilversum, 45% gemeente Gooise Meren, 10% gemeente Laren. Conform afspraken in de SOK hebben partijen gekozen om in de financieringsbehoefte van GEM Crailo B.V. te voorzien door middel van externe financiering. Op 18 december 2018 is een collegebesluit genomen om de akte van borgtocht voor de garantstelling voor deze externe financiering te ondertekenen, voor Gooise Meren is dat een bedrag van € 9 miljoen. Door de GEM

wordt vanaf 2019 jaarlijks een jaarplan opgesteld. Deze wordt in de AVA behandeld. Hierin wordt ook de beheersmaatregel van monitoring en rapportage en risicomanagement opgenomen.

Risico's

Voor de herontwikkeling van Crailo is door de raad een Grondexploitatie vastgesteld. Op dit moment is het netto eindresultaat positief. Wanneer het netto eindresultaat negatief is, dan draaien de aandeelhoudende gemeenten op voor het verlies. De gemeenten nemen deel in het kapitaal van GEM Crailo BV in de verhouding: 45% gemeente Hilversum, 45% gemeente Gooise Meren, 10% gemeente Laren. Beheersmaatregel is monitoring en rapportage en risicomanagement binnen de GEM Crailo BV. Daarnaast worden de gemeenteraden gevraagd garant te staan voor de externe financiering. De deelnemende gemeenten draaien op voor hun deel, voor Gooise Meren is dat een bedrag van € 9 miljoen.

GEM Crailo BV			
Onderwerp	Kerngegevens		
Programma	Programma 3: Passend wonen in een groene omgeving		
Deelnemers	Gooise Meren, Hilversum en Laren		
Doel/Openbaar belang	Het doel van de Gebiedsontwikkeling is om een innovatieve en ambitieuze woonwijk te realiseren, waarbij duurzaamheid en de groene omgeving centraal staan, in combinatie met ruimte voor vormen van bedrijvigheid en natuur, zoals beschreven in het Ambitiedocument Buurtschap Crailo, waarvoor het Ruimtelijk kader het vertrekpunt is geweest.		
Bestuurlijk belang	Aan iedere aandeelhouder van GEM Crailo BV komt in de aandeelhoudersvergadering van GEM Crailo BV stemrecht toe in de verhouding van deelname van kapitaal in GEM Crailo BV.		
Financieel belang	Deelneming in kapitaal GEM Crailo BV: - gemeente Hilversum en Gooise Meren: ieder 45% - gemeente Laren: 10%		
Geraamde bijdrage	n.v.t.		
Financiële gegevens	Balansdatum	1-1-2025	31-12-2025
	Eigen vermogen	€ 1.000 aandelenkapitaal	€ 1.000 aandelenkapitaal
	Vreemd vermogen	zie toelichting	zie toelichting
	Solvabiliteitsratio	n.v.t.	n.v.t.
	Toelichting	Het volgestorte aandeelkapitaal van Gem Crailo BV bedraagt (oprichting 1 mei 2018) € 1.000. Het aandeel van Gooise Meren daarin is 45% (€ 450). GEM Crailo BV heeft een kredietfaciliteit bij de BNG Bank van € 20 miljoen. De gemeente Gooise Meren staat voor 45% borg (gemeente Hilversum voor 45% en gemeente Laren voor 10%).	
Geraamd resultaat 2025	Het saldo contante waarde van de volledige Grex GEM Crailo per 1-1-2024, verdisconteerd met 2%, bedraagt € 5.941.000, gebaseerd op een winstgevende eindwaarde per 31-12-2031 van € 6.961.000. Het financieel resultaat van de verbonden partij vloeit voort uit de intergemeentelijke grondexploitatie, die jaarlijks geactualiseerd wordt.		

Stichting Goois Natuurreservaat

Ontwikkelingen

Bestuurlijk ontwikkelingen

In 2024 heeft het Goois Natuurreservaat zich aangesloten bij het samenwerkingsverband LandschappenNL. De samenwerking tussen Goois Natuurreservaat (GNR) en LandschappenNL maakt dat de natuurbelangen in het Gooi voortaan ook op landelijk niveau worden behartigd.

Inhoudelijke ontwikkelingen

In 2023 is het beleidsplan GNR 2024-2027 opgesteld. Dit beleidsplan is in 2024 ter zienswijze voorgelegd aan de raad en vastgesteld. In 2025 wordt er verder uitvoering gegeven aan dit beleidsplan.

Financiële ontwikkelingen

De participantenbijdrage 2025 van Gooise Meren, inclusief de bijdrage voor het beheer van de rijwielpaden, komt uit op een bedrag van € 1.006.550 en is daarmee € 46.050 hoger dan de bijdrage voor 2024. Rekening houdende de te verwachten terug te vorderen btw via het btw- compensatiefonds is binnen de meerjarenbegroting van Gooise Meren dekking voor deze bijdrage.

Risico's

Niet volledig ontvangen van de geraamde terug te vorderen btw.

Het GNR is door de Belastingdienst aangemerkt als samenwerkingsverband dat met betrekking tot de omzetbelasting de transparantieregeling mag toepassen. Als gevolg hiervan kan de door de stichting betaalde btw worden doorgeschoven naar de participanten. De participanten kunnen de doorgeschoven btw verrekenen via het btw-compensatiefonds. In het geval van een lagere realisatie van btw belaste activiteiten ontstaat er mogelijk een lager saldo aan terug te vorderen btw.

Stichting Goois Natuurreservaat				
Onderwerp	Kerngegevens			
Programma	Programma 3: Passend wonen in een groene omgeving			
Deelnemers	Blaricum, Gooise Meren, Hilversum, Huizen en Laren			
Doel/Openbaar belang	De instandhouding van het natuurschoon in het Gooi door de verkrijging van aldaar gelegen terreinen, ten einde ten eeuwigden dage ongeschonden als natuurreservaat te behouden. Aan het publiek door vrije toegang tot die terreinen onder eventueel te stellen bepalingen, het genot van dat natuurschoon verzekeren.			
Bestuurlijk belang	Het bestuur van de stichting heeft 8 leden. Iedere gemeente is met één collegelid vertegenwoordigd, de overige 3 leden (waaronder de voorzitter) zijn ongebonden bestuursleden. De gemeente Gooise Meren heeft in het bestuur 3 van de in totaal 14 stemmen.			
Financieel belang	De gemeentelijke bijdrage voor 2025 bedraagt € 1.006.550. Dit is 27,5% van de totale gemeentelijke bijdragen. De bijdrage is exclusief de raming van de doorschuif Btw (€ 137.070). Onze bijdrage wordt in 2025 voor € 331.000 gedekt uit de reserve Uittreedsom GNR.			
Geraamde bijdrage	2025	2026	2027	2028
	€ 1.006.550	€ 1.006.550	€ 1.006.550	€ 1.006.550
Financiële gegevens	Balansdatum	1-1-2025		31-12-2025
	Eigen vermogen	€ 3.264.500		€ 3.216.500
	Vreemd vermogen	€ 925.600		€ 975.600
	Solvabiliteitsratio	77,9%		76,7%
	Geraamd resultaat 2025	Het geraamde resultaat is nihil. De geraamde onttrekking aan diverse bestemmingsreserves bedraagt per saldo € 30.910.		

Stichting Basisonderwijs Gooi en Vechtstreek (werknaam Talent Primair)

Ontwikkelingen

Het grote landelijke lerarentekort is een thema dat veel impact heeft onder andere op het ziekteverzuim bij Talent Primair. In 2025 blijft dit een belangrijk aandachtspunt. Het onderwijs aan Oekraïense leerlingen loopt naar verwachting ook in 2025 door. Dit onderwijs zal een meer duurzaam karakter krijgen en de eerste

leerlingen zullen doorstromen naar het regulier onderwijs. Tot slot is een belangrijke ontwikkeling de vereenvoudiging van het rijksbekostiging vanaf 2023.

Risico's

Een maatschappelijk risico is het toenemende lerarentekort. Talent Primair werkt hard om de vacatures zo veel als mogelijk in te vullen en zoekt daarbij ook naar creatieve oplossingen. Het lukt helaas niet alle gaten te vullen wat als gevolg heeft dat kinderen minder onderwijs krijgen dan wenselijk is. We overleggen met schoolbesturen en gemeenten in de regio Gooi en Vechtstreek om te onderzoeken hoe kwalitatief goede leraren willen (blijven) werken in onze regio.

De nadelige effecten die door de vereenvoudiging van de rijksbekostiging optreden zullen wij als gemeente vanuit onze toezichhoudende rol blijven monitoren.

Stichting Basisonderwijs Gooi en Vechtstreek (werknaam Talent Primair)			
Onderwerp	Kerngegevens		
Programma	Programma 2: Kansrijk opgroeien		
Deelnemers	Amsterdam, Blaricum, Eemnes, Gooise Meren, Huizen, Laren, Stichtse Vecht en Wijdemeren.		
Doel/Openbaar belang	De gemeenten zijn wettelijk verplicht openbaar onderwijs aan te bieden. De gemeenten hebben er dus groot belang bij dat de scholen met openbaar onderwijs goed worden bestuurd. Talent Primair oefent alle taken en bevoegdheden van het bevoegd gezag uit inzake de openbare basisscholen in de deelnemende gemeenten. Om de regie op de werkzaamheden van de stichting te behouden is door de gemeenteraden binnen het werkgebied van Talent Primair een samenwerkingsovereenkomst aangegaan.		
Bestuurlijk belang	De gemeenten zien toe op de financiën en werkzaamheden van de stichting en op het functioneren van het bestuur. Daartoe bestaat een bestuurlijke Regiegroep op grond van een samenwerkingsovereenkomst tussen de voornoemde gemeenten. De bestuurlijke Regiegroep bestaat uit 8 leden. Het betreft de collegeleden met Onderwijs/Talent Primair in portefeuille vanuit de deelnemende gemeenten. De stichting heeft een College van Bestuur (CvB) van maximaal 3 leden en een Raad van Toezicht (RvT) van maximaal 7 natuurlijke personen. In de huidige praktijk bestaat het CvB uit één directeur-bestuurder. De directeur-bestuurder is belast met het besturen van de stichting. De RvT heeft tot taak toezicht te houden op het beleid van de directeur-bestuurder en op de algemene gang van zaken in de onder de stichting ressorterende scholen. In de huidige statuten is opgenomen dat 3 leden van de RvT worden benoemd op voordracht vanuit de gemeenten waar de stichting scholen exploiteert.		
Financieel belang	De gemeente Gooise Meren heeft een renteloze lening van € 274.413 (€ 132.913 Naarden /€ 96.500 Bussum/€ 45.000 Muiden) verstrekt aan de rechtsvoorganger van de huidige stichting. De lening is uiterlijk ultimo 2028 volledig afgelost.		
Geraamde bijdrage	n.v.t.		
Financiële gegevens	Balansdatum	1-1-2025*	31-12-2025*
	Eigen vermogen	€ 7.368	€ 7.651
	Vreemd vermogen	€ 6.334	€ 5.774
	Solvabiliteitsratio	53,8%	57,0%
	* meest recente gegevens uit jaarrekening 2023		
	Geraamd resultaat 2025	nog niet bekend	

Metropoolregio Amsterdam

Ontwikkelingen

De MRA werkt met een 4 jaarlijks programma. Aan regio's is gevraagd hiervoor voor november 2023 een propositie aan te leveren waarin voorstellen voor de agenda zijn verwerkt, alsmede de bijdrage die de regio's hier zelf aan kunnen leveren. In 2024 is vervolgens de concept MRA agenda 2025 – 2028 aan de raden en staten voorgelegd voor wensen en opvattingen. Gooise Meren heeft hierop zienswijzen ingediend waarbij

onder andere is aangegeven dat we het trekkerschap landschap willen continueren. De MRA-agenda 2025-2028 wordt samen met de MRA Meerjarenbegroting in oktober aan de deelnemers voorgelegd. Ook wordt het meerjarig uitvoeringsprogramma (MUV) uitgewerkt en ter kennisname aangeboden.

Financiële ontwikkelingen

Voor 2024 is de bijdrage door de Algemene Vergadering vastgesteld op € 1,62 per inwoner. In de regionale begroting voor 2025 is deze bijdrage aan het MRA convenant ook nog opgenomen. De Regio voert het kasbeheer uit voor deze taak. De indexatie van de bijdrage per inwoner wordt conform de afspraak uit de samenwerkingsafspraken berekend op basis van de gemiddelde inflatie over de afgelopen vier jaar en bedraagt voor 2025 1,6%. De bijdrage wordt dan € 1,65 per inwoner.

Risico's

Deelname aan de MRA is voor Gooise Meren nauwelijks een risico te noemen. De bijdrage is relatief gering en het eventueel uittreden uit de MRA brengt geen kosten met zich mee. Het niet meedoen aan de MRA is eerder een risico, omdat de middelen die vanuit het Rijk naar de MRA kunnen vloeien dan minder snel in het bereik van onze gemeente komen. Investing in de MRA door deelname aan projecten of het nemen van een trekkersrol vraagt extra capaciteit en middelen.

Metropoolregio Amsterdam				
Onderwerp	Kerngegevens			
Programma	Programma 4: Economisch vitaal en bereikbaar			
Deelnemers	33 gemeenten in de Metropoolregio Amsterdam; provincie Noord-Holland, provincie Flevoland; Vervoersregio Amsterdam			
Doel/Openbaar belang	Doel van de MRA is het versterken van de regio, opdat zij een aantrekkelijk vestigingsgebied blijft om te wonen, werken en ontspannen, zowel voor huidige als toekomstige inwoners en bedrijven.			
Bestuurlijk belang	De MRA kent een bestuur (dagelijks bestuur) en een Algemene Vergadering (algemeen bestuur). Gooise Meren is in beide gremia vertegenwoordigd.			
Financieel belang	De gemeentelijke bijdrage maakt onderdeel uit van de bijdrage aan de Regio Gooi en Vechtstreek en bedraagt voor 2025 € 134.878.			
Geraamde bijdrage	2025	2026	2027	2028
	€ 134.878	€ 134.878	€ 134.878	€ 134.878
Financiële gegevens	Balansdatum		1-1-2025	31-12-2025
	Eigen vermogen		n.v.t.	n.v.t.
	Vreemd vermogen		n.v.t.	n.v.t.
	Solvabiliteitsratio		n.v.t.	n.v.t.
	Geraamd resultaat 2025		n.v.t.	

Samenwerkingsovereenkomst maaien waterplanten IJmeer-Markermeer

Door middel van de Samenwerkingsovereenkomst maaien waterplanten IJmeer-Markermeer heeft de gemeente Gooise Meren samen met andere gemeenten gelegen aan IJmeer en/of Markermeer de krachten gebundeld in de organisatie en in de uitvoering van het maaien van waterplanten.

Ontwikkelingen

Geen bijzonderheden in 2025.

Risico's

Geen bijzonderheden in 2025.

Samenwerkingsovereenkomst maaien waterplanten IJmeer-Markermeer				
Onderwerp	Kerngegevens			
Programma	Programma 3: Passend wonen in een groene omgeving			
Deelnemers	Almere, Amsterdam, Drechterland, Edam-Volendam, Enkhuizen, Gooise Meren, Hoorn (regievoerder), Koggenland, Stede Broec en Waterland			
Doel/Openbaar belang	Het verankeren van de samenwerking tussen gemeenten voor het maaien van waterplanten in het IJmeer en Markermeer en het bindend vastleggen van de voorwaarden waaronder deze samenwerking plaatsvindt.			
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur heeft tien leden. De gemeente Gooise Meren is met één lid vertegenwoordigd in het algemeen bestuur.			
Financieel belang	De gemeentelijke bijdrage voor jaar 2025 bedraagt € 13.150.			
Geraamde bijdrage	2025	2026	2027	2028
	€ 13.150	€ 13.150	€ 13.150	€ 13.150
Financiële gegevens	Balansdatum		1-1-2025	31-12-2025
	Eigen vermogen		n.v.t.	n.v.t.
	Vreemd vermogen		n.v.t.	n.v.t.
	Solvabiliteitsratio		n.v.t.	n.v.t.
	Geraamd resultaat 2025	niet van toepassing		

Paragraaf Grondbeleid

Hoofdpijnen

Het grondbeleid omvat de activiteiten en calculaties voor de grondverwerving, toekomstige ontwikkelingen, beheer en uitgifte van de gronden. Het Grondbeleid Gooise Meren is in juni 2020 door de raad vastgesteld. Het Grondbeleid biedt instrumenten om binnen ruimtelijke ontwikkelingen gemeentelijke ambities uit diverse beleidsterreinen (economisch, ruimtelijk, volkshuisvestelijk, maatschappelijk en financieel) te realiseren en geeft inzicht in welke situaties welke instrumenten inzetbaar zijn. De raad treedt daarbij kaderstellend en controlerend op. Het college voert uit.

Bouwgronden in exploitatie

Bredius

De sporthal is begin 2023 in gebruik genomen en in de zomer van 2023 is het derde halve hockeyveld opgeleverd.

De uitvraag voor het onderdeel met de woningen kwam in het najaar 2021 op de markt. Het gaat om 90 woningen waarvan een groot deel sociaal. Begin 2022 is het werk gegund. De omgevingsvergunning voor het eerste blok (van de 5) is in december 2023 onherroepelijk geworden. In 2024 is de uitwerking gestart.

De grondexploitatie kent een verwacht verlies van ongeveer € 5,0 miljoen (netto contante waarde). Hiervoor is een verliesvoorziening getroffen (*bij de start van het project werd een verlies verwacht van € 5,8 miljoen*).

Doel grondexploitatie	Het realiseren van woningbouw
Raadsbesluit vaststelling exploitatieplan	Zaaknr. 1221664
Jaar van start ontwikkeling	2018
Verwacht jaar van afsluiting	2026

Begrote financiële ontwikkeling 2025

Begrote boekwaarde per 1-1-2025	€ 4.436.048
Begrote lasten 2025	€ 215.129
Begrote baten 2025	€ 0
Begrote boekwaarde per 31-12-2025	€ 4.651.177
Begroot eindresultaat (NCW)	-/- € 4.987.867

Eindwaarde (ultimo 2026): € 5.293.164 negatief.

Emma locaties

De uitvoeringskosten van het project De Emmalocaties ad. € 260.000 als ook de reeds gemaakte en nog te maken kosten worden, samen met de verwachte grondopbrengsten, naar alle waarschijnlijkheid als (minimaal sluitende) grondexploitatie vormgegeven. Deze wordt dan ter vaststelling voorgelegd aan uw raad. Vooruitlopend daarop heeft uw raad besloten de kosten tijdelijk te dekken uit de Algemene Reserve Grondexploitatie.

Niet in exploitatie genomen gronden

Naast genoemde grondexploitatie Bredius is de gemeente vanuit haar publieke taak betrokken bij de ontwikkeling van drie locaties welke niet zijn aan te merken als grondexploitaties voor de gemeente: De Krijgsman (KNSF-terrein), De BOR-gronden en Crailo.

De Krijgsman (KNSF-terrein)

In 2025 vordert het project De Krijgsman gestaag, er komen circa 140 woningen bij, en wat extra voorzieningen. Daarmee komt het aantal gerealiseerde woningen in 2025 uit op ongeveer 1.100. Maar niet alleen qua woningen groeit de wijk door. Het wordt meer en meer een echte woonwijk, met sport- en spelvoorzieningen, kunst en winkels. Langs de Muidertrekvaart komen openbare ligplaatsen en het groen in de wijk groeit gestaag, waarmee de groene uitstraling steeds meer tot zijn recht komt. Verder zal in 2025 het herdenkingsmonument voor de slachtoffers van de ongelukken van de Kruitfabriek worden geplaatst bij het zogenoemde Bolwerk. Er zal gewerkt worden aan de verplaatsing van de Zeeverkenner uit de Westbatterij, zodat aansluitend in 2026 de restauratie en de herbestemming daarvan kunnen worden opgepakt.

De BOR-gronden

Op 17 april 2024 heeft de raad het bestemmingsplan BORgronden gewijzigd vastgesteld. Hiertegen is een 6-tal beroepen ingesteld bij de Raad van State. In de zomer van 2024 is het verweerschrift ingediend. Het is nu wachten op de behandeldingsdatum en het oordeel van de ABRvS. Op de achtergrond wordt de uitvoering van het project voorbereid.

Crailo

In 2024 zijn de diverse percelen in het Gooise Meren-deel van buurtschap Crailo overgedragen aan de verschillende ontwikkelende partijen. Het gaat om respectievelijk BPD / Bouwfonds Gebiedsontwikkeling, Bosburen, Klein Crailo en de Groene Stenen (voorheen de Groene Afslag), in combinatie met woningbouwcorporatie Alliantie. Voor deze percelen zijn intussen ook de omgevingsvergunningen verstrekt. Dat betekent dat er in 2024 en 2025 volop gebouwd kan worden aan deze onderdelen van het buurtschap Crailo. In 2025 zal ook de grond in het Larense deel van Crailo ('Op Zuid') worden uitgegeven.

Reserves en risico's grondexploitaties

De Algemene Reserve Grondexploitatie (verwacht saldo 1 januari 2025: € 724.000) vormt een buffer voor de financiële fluctuaties en risico's die samenhangen met de grondexploitaties. Als op een gemeentelijke grondexploitatie een tekort wordt verwacht, wordt hiervoor een voorziening gecreëerd ten laste van de Algemene Reserve Grondexploitatie. De risico's vanuit de grondexploitaties worden per project in beeld gebracht. Voor een verdere uitleg van de risico's verwijzen wij naar de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Bijlagen

Bijlage 1 Overzicht investeringen

Overzicht investeringen Programma 1

Overzicht investeringen Programma 2

Overzicht investeringen Programma 3

Overzicht investeringen Programma 4

Overzicht investeringen Programma 5

Bijlage 2 Taakvelden

Taakvelden

Taakveld	Prim. Begroting 2025	MJB 2026	MJB 2027	MJB 2028
Lasten				
0.1 Bestuur	1.808	1.863	2.104	2.104
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	2	1	-1	-3
0.2 Burgerzaken	2.202	2.386	2.590	2.375
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	2.345	2.296	2.262	2.262
0.4 Overhead	29.756	28.917	28.662	28.662
0.5 Treasury	5	-	-	-
0.61 OZB woningen	694	694	694	694
0.62 OZB niet-woningen	53	53	53	53
0.8 Overige baten en lasten	511	238	531	1.704
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	6.411	6.407	6.404	6.406
1.2 Openbare orde en veiligheid	1.980	2.024	2.016	1.966
2.1 Verkeer en vervoer	11.715	11.918	11.973	11.973
2.2 Parkeren	2.119	2.360	2.343	2.343
2.4 Economische havens en waterwegen	528	527	527	527
3.1 Economische ontwikkeling	1.188	941	941	941
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	56	56	56	56
3.4 Economische promotie	497	497	497	497
4.1 Openbaar basisonderwijs	123	122	122	122
4.2 Onderwijshuisvesting	9.480	11.208	11.210	11.210
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	2.680	2.679	2.677	2.676
5.1 Sportbeleid en activering	1.435	1.391	1.396	1.396
5.2 Sportaccommodaties	6.185	6.023	5.936	5.936
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	1.426	1.421	1.421	1.421
5.4 Musea	480	480	479	479
5.5 Cultureel erfgoed	607	641	637	637
5.6 Media	1.893	1.843	1.793	1.743
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	6.239	6.078	5.986	5.986
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	10.082	9.783	9.550	9.450
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	715	661	342	342
6.3 Inkomensregelingen	16.084	16.107	16.904	16.904
6.4 WSW en beschut werk	1.419	1.395	1.227	1.205
6.5 Arbeidsparticipatie	2.907	2.927	2.518	2.518
6.6 Maatwerkvoorziening (WMO)	3.294	3.294	3.294	3.293
6.71A Hulp bij het huishouden (WMO)	5.095	5.087	5.079	5.079
6.71B Begeleiding (WMO)	2.047	2.047	2.047	2.047
6.71C Dagbesteding (WMO)	130	130	130	130
6.71D Overige maatwerkarrangementen (WMO)	1.185	1.170	1.161	1.161
6.72A Jeugdhulp begeleiding	4.059	3.725	3.725	3.725
6.72B Jeugdhulp behandeling	6.557	5.984	5.884	5.784

6.72C Jeugdhulp dagbesteding	629	629	629	629
6.73A Pleegzorg	287	287	287	287
6.73B Gezinsgericht	561	561	561	561
6.73C Jeugdhulp met verblijf overig	1.388	1.393	1.393	1.393
6.74A Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	-	-	-	-
6.74B Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	403	404	404	404
6.74C Gesloten plaatsing	308	309	309	309
6.81A Beschermd wonen (WMO)	2.000	2.000	2.000	2.000
6.82A Jeugdbescherming	1.250	1.249	1.247	1.246
6.82B Jeugdreclassering	41	41	41	41
7.1 Volksgezondheid	3.465	3.504	3.548	3.548
7.2 Riolering	6.061	6.517	6.678	6.678
7.3 Afval	7.620	7.758	8.039	8.077
7.4 Milieubeheer	5.275	3.471	3.450	3.543
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	1.396	1.388	1.383	1.383
8.1 Ruimtelijke ordening	454	2.286	1.905	1.905
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	1.287	1.195	1.005	1.005
8.3 Wonen en bouwen	3.501	3.499	3.486	3.486
Totaal Lasten	181.917	181.862	181.535	182.297
Baten				
0.1 Bestuur	17	17	17	17
0.2 Burgerzaken	-1.262	-1.402	-1.477	-1.382
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	-1.259	-1.309	-1.359	-1.459
0.4 Overhead	-33	-33	-33	-33
0.5 Treasury	-2.607	-2.986	-2.646	-2.646
0.61 OZB woningen	-10.565	-10.565	-10.565	-10.565
0.62 OZB niet-woningen	-2.755	-2.755	-2.755	-2.755
0.63 Parkeerbelasting	-3.148	-3.148	-3.148	-3.148
0.64 Belastingen overig	-346	-346	-346	-346
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	-111.110	-103.629	-104.177	-104.674
0.8 Overige baten en lasten	-	-	-	-
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	-1	-1	-1	-1
1.2 Openbare orde en veiligheid	-168	-168	-168	-168
2.1 Verkeer en vervoer	-333	-333	-333	-333
2.2 Parkeren	-488	-488	-488	-488
2.4 Economische havens en waterwegen	-9	-9	-9	-9
3.1 Economische ontwikkeling	-433	-433	-433	-433
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-115	-115	-115	-115
3.4 Economische promotie	-346	-346	-346	-346
4.2 Onderwijshuisvesting	-1.135	-1.135	-1.135	-1.135
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-110	-110	-110	-110
5.1 Sportbeleid en activering	-290	-272	-225	-225
5.2 Sportaccommodaties	-1.424	-1.424	-1.424	-1.424
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-10	-10	-10	-10

5.5 Cultureel erfgoed	-163	-161	-161	-161
5.6 Media	-55	-55	-55	-55
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-123	-99	-99	-99
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-1.348	-1.305	-1.282	-1.282
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	-373	-319	-	-
6.3 Inkomensregelingen	-12.414	-12.414	-13.211	-13.211
6.5 Arbeidsparticipatie	-404	-404	-	-
6.6 Maatwerkvoorziening (WMO)	-120	-120	-120	-120
6.71A Hulp bij het huishouden (WMO)	-697	-702	-702	-702
6.71D Overige maatwerkarrangementen (WMO)	-41	-610	-591	-591
6.81A Beschermd wonen (WMO)	-2.000	-2.000	-2.000	-2.000
7.1 Volksgezondheid	-24	-	-	-
7.2 Riolering	-7.719	-8.221	-8.372	-8.372
7.3 Afval	-9.846	-10.014	-10.266	-10.309
7.4 Milieubeheer	-1.105	-	-	-
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	-878	-878	-878	-878
8.1 Ruimtelijke ordening	-362	-362	-1.762	-362
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	-540	-349	-349	-349
8.3 Wonen en bouwen	-2.904	-2.904	-2.904	-2.904
Totaal Baten	-179.046	-171.919	-174.040	-173.185
Totaal exclusief mutaties reserves	2.871	9.943	7.495	9.112
Stortingen				
0.10 Mutaties reserves	2.190			
Onttrekkingen				
0.10 Mutaties reserves	-5.186	-794	-708	-679
Totaal	-125	9.149	6.787	8.433

Bijlage 3 Indicatoren

Verplichte indicatoren eigen gegevens

Programma	Nummer indicator	Naam indicator	Eenheid	Bron	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Realisatie 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
5	1	Formatie	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	6,79	6,88	6,91	7,68	7,84	7,96
5	2	Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	6,43	6,59	6,62	7,15	7,51	7,30
5	3	Apparaatskosten	Kosten per inwoner	Eigen begroting	€ 629	€ 962	€ 668	€ 783	€ 864	n.n.b.
5	4	Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	Eigen begroting	12,0%	12,7%	13,7%	13,9%	0,0%	0,0%
5	5	Overhead	% van totale lasten	Eigen begroting	10,9%	12,6%	12,1%	13,2%	15,9%	14,6%

Toelichting:

1. De toegestane formatie in fte van het ambtelijk apparaat voor het begrotingsjaar op peildatum 1 januari en voor het realisatiejaar per 31 december
2. Het werkelijke aantal fte dat werkzaam is, incl. boventallige medewerkers, voor het begrotingsjaar op 1 januari en realisatiejaar per 31 december.
3. Alle personele en materiële kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de organisatie, excl. bestuur.
4. Het uitvoeren van werkzaamheden in opdracht van een bij de organisatie in dienst zijnde opdrachtgever. Begroting is 0%, omdat in de begroting de toegestane formatie leidend is voor de budgetbepaling.
5. Alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.

Verplichte indicatoren Waar staat je gemeente?

Programma	Nummer indicator	Naam indicator	Eenheid	Bron	GM 2020	GM 2021	GM 2022	gemeente 50.000 - 100.000 inwoners 2022
5	6	Verwijzingen Halt	Aantal per 10.000 inwoners van 12 t/m 17 jaar	Bureau Halt	15	4	7	geen data
5	8	Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	2,2	1,9	1,7	2,3
5	9	Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	2,8	2,3	2,4	4,6
5	10	Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	2,9	2,6	3,1	1,4
5	11	Misdrijven - Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	6,5	5,8	4,7	6
5	22	Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen	CBS / gemeentelijke monitor sociaal domein	0,2%	1,0%		geen data
3	14	Funciemenging	%	CBS BAG/LISA	45,1%	45,9	46,4%	geen data
4	16	Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-65 jaar	LISA	204,8	211,7	229,4	geen data
3	35	Gemiddelde WOZ waarde	Duizend euro	CBS	€ 440	461	503	317
3	36	Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	BAG	6,6	5,1	15	9,3
3	37	Demografische druk	%	CBS	87,0%	85,8%	86,1%	70,3%
3	38	Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden	In Euro's	COELO	€ 712	738	€ 857	€ 823
3	39	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	In Euro's	COELO	€ 817	851	€ 989	€ 905
3	33	Omvang huishoudelijk restafval	Kg/inwoner	CBS	niet bekend	149		
3	34	Hernieuwbare elektriciteit	%	RWS				geen data
4	21	Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15-64 jaar	CBS / LISA	627,7	646,3	661,9	geen data
2	23	Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	CBS	niet bekend	2,0%		geen data
4	24	Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking t.o.v. de beroepsbevolking	CBS	68,6%	niet bekend	74%	72%
2	26	Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	CBS	niet bekend	1,0%		geen data
4	27	Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	CBS	399,9	315,4		geen data

4	28	Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15-64 jaar	CBS	77,4	niet bekend	158,2	206,3
2	17	Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	DUO	n.n.b.	0	0	geen data
2	18	Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	DUO	n.n.b.	18	22	geen data
2	19	Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	Ingrado	0,9%	1,1		geen data
2	29	Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS	9,7%	12,4	9,9	10,7
2	30	Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS	0,6%	0,6	0,6	1,1
2	31	Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	CBS	0,2%	0,1	0,1	geen data
1	32	Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo	Aantal per 10.000 inwoners	GMSD	540	610	590	640
1	20	Niet-sporters	%	Gezondheids-enquête (CBS, RIVM)	43%	n.n.b.		geen data

Toelichtingen verplichte indicatoren

Programma	Nummer indicator	Toelichting
5	1	De toegestane formatie in fte van het ambtelijk apparaat voor het begrotingsjaar op peildatum 1 januari en voor het realisatiejaar per 31 december.
5	2	Het werkelijke aantal fte dat werkzaam is, inclusief boventallige medewerkers, voor het begrotingsjaar op 1 januari en realisatiejaar per 31 december.
5	3	Alle personele en materiële kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de organisatie, exclusief bestuur.
5	4	Het uitvoeren van werkzaamheden in opdracht van een bij de organisatie in dienst zijnde opdrachtgever. Begroting is 0%, omdat in de begroting de toegestane formatie leidend is voor de budgetbepaling.
5	5	Alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.
5	6	Het aantal verwijzingen naar Halt, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 12-17 jaar. De Halt-straft is een interventie voor jongeren van 12 - 17 jaar. Zij komen na het plegen van een licht strafbaar feit onder bepaalde voorwaarden in aanmerking voor een Halt-straft. Jongeren komen bij Halt terecht via de politie (soms na expliciete toestemming door het OM), een buitengewoon opsporingsambtenaar (BOA), of bijvoorbeeld een leerplichtambtenaar.
5	8	Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.
5	9	Het aantal geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.).
5	10	Diefstallen uit woning. Het aantal diefstallen uit de woning dat door de politie is geregistreerd.
5	11	Het aantal vernielingen en beschadigingen per 1.000 inwoners. Hieronder vallen brandstichting, alle vormen van vernieling en misdrijven tegen de openbare orde en het openbaar gezag. Voorbeelden van misdrijven tegen de openbare orde en tegen het openbaar gezag zijn opruiing, huis-, computer- en lokaalvredebreuk, deelneming aan een criminele of terroristische organisatie, openlijke geweldpleging, godslastering, discriminatie en het doen van een valse aangifte.
5	22	Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen. Het percentage jongeren (12-22 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-22 jaar). Jeugdreclassering is een combinatie van begeleiding en controle voor jongeren vanaf 12 jaar, die voor hun 18e verjaardag met de politie in aanraking zijn geweest en een proces-verbaal hebben gekregen. Indien de persoonlijkheid van de dader of de omstandigheden waaronder het misdrijf is begaan daartoe aanleiding geven, bijvoorbeeld bij jongvolwassenen met een verstandelijke beperking, kan het jeugdstrafrecht eveneens worden toegepast op jongvolwassenen in de leeftijd 18 tot en met 22 jaar. De jongere krijgt op maat gesneden begeleiding van een jeugdreclasseringswerker om te voorkomen dat hij of zij opnieuw de fout ingaat. Jeugdreclassering kan worden opgelegd door kinderrechter of de officier van justitie. Jeugdreclassering kan ook op initiatief van de Raad voor de Kinderbescherming in het vrijwillige kader worden opgestart. De begeleiding kan doorlopen tot de jongere 23 jaar wordt.
3	14	De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen. De verwachting is dat er iets meer woningen (nieuwbouwprojecten) dan arbeidsplaatsen worden gerealiseerd. Toch blijven we inzetten op behoud en groei.
4	16	Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-65 jaar. Het streven is om het aantal vestigingen gelijkblijvend te houden.
3	35	De gemiddelde WOZ waarde van woningen.
3	36	Het aantal nieuw gebouwde woningen, per 1.000 woningen.
3	37	De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar.
3	38	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoons-huishouden betaalt aan woonlasten.
3	39	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoons-huishouden betaalt aan woonlasten.
3	33	De hoeveelheid restafval per bewoner per jaar (kg).
3	34	Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa. Hernieuwbare elektriciteit komt uit bronnen die steeds opnieuw worden aangevuld. De berekening van het totaal aan hernieuwbare elektriciteit is voor een deel gebaseerd op modelmatige interpretaties.

4	21	Onder een baan wordt een vervulde positie verstaan. Dit betreffen zowel fulltimers, parttimers als uitzendkrachten. Het aantal banen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 tot en met 64 jaar.
2	23	Het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen.
4	24	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiele) beroepsbevolking.
2	26	Het percentage werkloze jongeren (16-22 jaar).
4	27	Het aantal personen met een bijstandsuitkering, per 10.000 inwoners.
4	28	Het aantal lopende re-integratie-voorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.
2	17	Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school per 1.000 leerlingen. We vinden het van belang dat jongeren onderwijs volgen om zo hun kansen in de maatschappij te vergroten. Daarom zetten we in op het verminderen van het verzuim, dat ieder jaar verder daalt. DUO heeft nog geen cijfers na schooljaar 2017-2018. Er zijn wel meer lokale en regionale gegevens beschikbaar: https://bestuur.gooisemeren.nl/fileadmin/user_upload/2170589_Bijlage_bij_RM_-_Jaarverslag_RBL_2019-2020.pdf
2	18	Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is per 1.000 leerlingen. We vinden het van belang dat jongeren onderwijs volgen om hun kansen in de samenleving te vergroten. Daarom zetten we in op het verminderen van verzuim, dat ieder jaar verder daalt.
2	19	Het percentage van het totaal aantal leerlingen van het VO en MBO (12 – 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat. Zonder startkwalificatie kunnen jongeren geen goede plek verwerven op de arbeidsmarkt, één van de voorwaarden om zelfredzaam te zijn. We zetten in op het verminderen van het aantal VSV'ers, dat ieder jaar verder daalt.
2	29	Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.
2	30	Het percentage jongeren tot 18 jaar met een Jeugdbeschermings-maatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar. Er is sprake van een niet-significante daling.
2	31	Het percentage jongeren (12-23 jaar) met een jeugdreclasserings-maatregel ten opzichte van alle jongeren (12-23 jaar). We zien een stabilisatie in het aantal jongeren met jeugdreclassering.
1	32	Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo.
1	20	Het percentage niet-wekelijkse sporters t.o.v. de bevolking van 19 jaar en ouder. Bevolking van 19 jaar en ouder dat niet minstens één keer per week aan sport doet.